

TFG: LA LLEI ISLÀMICA I LA DESIGUALTAT DE GÈNERE

Catalina Sastre Fiol

Tutora: Claude Carcenac Pujol

2015-2016

Traducció i Interpretació

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Abril, 2016

Els cònjuges tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures, especialment la cura i l'atenció dels altres membres de la família que estiguin a llur càrrec i convisquin amb ells, i han de compartir les responsabilitats domèstiques.

Codi Civil de Catalunya, títol III, capítol I, article 231-2, paràgraf 1

The wife shall dutifully manage the affairs of the household. She may purchase things necessary for the maintenance of the family, and the husband shall be bound to reimburse the expenses, if he has not delivered the proper sum.

Presidential Decree No.1083, Book Two, Chapter II, Section 5, Article 36

Les repudiades hauran d'esperar tres menstruacions.

No poden amagar el que Déu ha creat en les seves entranyes.

Vosaltres, dones,

creieu en Déu i en l'últim dia!

Durant aquest període, els seus marits tenen més drets

que cap altre home per a tornar amb elles,

si ells desitgen reconciliar-s'hi.

Elles tenen drets que són semblants

a les obligacions que també tenen,

segons el que és tradicional, reconegut.

Però els homes tenen un grau més per damunt d'elles.

Déu, Al-là, és Poderós, Just, Savi!

Alcorà, Sura 2, Al-Bàqara, La Vaca, versicle 228

RESUM

La traducció jurídica constitueix una especialitat de traducció que exigeix precisió i claredat per part del/la traductor/a. El resultat final ha de ser un text lingüísticament adaptat als criteris del llenguatge jurídic d'arribada i, alhora, fidel al text de sortida. Entre els aspectes més importants dels textos jurídics, destaquen la terminologia especialitzada, les estructures i fraseologia predeterminades i l'alt grau de formalitat. L'objectiu principal d'aquest treball, doncs, consisteix en traduir un text jurídic, més concretament el Decret presidencial núm. 1083, que representa la creació del Codi de lleis personals musulmanes de la República de les Filipines. D'entrada, però, es presenta un apartat teòric sobre les principals característiques de la llei islàmica i una breu comparació entre el text original i les lleis recollides en el Codi Civil de Catalunya referents al matrimoni, el divorci i la filiació des del punt de vista de la desigualtat de gènere i els diferents enfocaments que presenten ambdós textos de la figura de la dona i el seu paper dins la societat. Després de la traducció, s'inclou un comentari traductològic on s'analitzen els principals problemes que s'han hagut de tractar i els procediments traductològics utilitzats. Finalment, apareixen la llista de fitxes terminològiques i els textos paral·lels consultats per a la traducció del text.

PARAULES CLAU: decret presidencial, text jurídic, llei islàmica, Codi de lleis personals musulmanes, desigualtat de gènere, matrimoni, divorci, filiació.

ABSTRACT

Legal translation is a translation speciality that requires precision and clarity by the translator. The final result must be a text linguistically adapted to the target legal language criteria and it also must stay true to the original. Among the main features of the legal texts, it should highlight the specialized terminology, default structures and expressions and high degree of formality. The main objective of this final paper is to translate a legal text, more specifically the Presidential Decree No. 1083, which represents the creation of the Code of Muslim Personal Laws of the Republic of Philippines. However, first of all, a theoretical framework on the main features of the Islamic law is provided and a brief comparison between the original text and the laws of the Catalonia's Civil Code regarding marriage, divorce and filiation is exposed in respect of gender inequality and the different approaches that both documents present of women and their role in society. After the translation, some comments on the main translation problems and the translation proceedings used are also included. Finally, the paper contains the terminology list and the parallel texts consulted during the translation process.

KEYWORDS: presidential decree, legal text, Islamic law, Code of Muslim Personal Laws, gender inequality, marriage, divorce, filiation.

ÍNDIX

1	Introducció	6
1.1	Presentació del treball	7
1.1.1	Objectius principals.....	8
1.2	Metodologia	9
1.3	Agraïments	10
2	Plantejaments teòrics generals	11
2.1	El llenguatge jurídic en general i particularitats del text.....	11
2.2	Diferències entre traducció jurídica i jurada	14
2.3	Les Filipines: breu contextualització històrica	14
2.3.1	L'islam a les Filipines.....	15
2.3.2	Sistema jurídic mixt a les Filipines	18
2.4	Llei islàmica: fonts i escoles del dret musulmà.....	20
2.5	Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines	23
2.5.1	Decret presidencial núm. 1083	25
2.6	Comparació amb el Codi Civil de Catalunya	26
2.6.1	Codi Civil de Catalunya: contextualització	27
2.6.2	Concepte de família i matrimoni.....	28
2.6.3	Règim econòmic matrimonial.....	29
2.6.4	La dona en ambdós textos.....	29
3	Text de sortida.....	32
4	Text d'arribada.....	42
5	Defensa de la traducció	52
5.1	Incidències i resolució de problemes en la traducció	52
5.1.1	El procés traductològic	52
5.1.2	La terminologia (dificultats lèxiques)	52
5.2	Problemes lingüístics.....	53
5.2.1	Nivell morfosintàctic.....	53

5.2.2	Nivell lexicosemàntic	67
5.2.3	Altres particularitats	72
5.3	Procediments de traducció	90
5.3.1	L'adaptació	90
5.3.2	L'amplificació	91
5.3.3	El calc.....	92
5.3.4	La descripció	94
5.3.5	La modulació	94
5.3.6	L'equivalent	96
5.3.7	L'omissió	96
5.3.8	El préstec	97
5.3.9	La traducció literal	97
5.3.10	Transposició	98
6	Conclusions	99
7	Textos paral·lels	101
7.1	Textos en anglès	101
7.2	Textos en català	101
8	Bibliografia i webgrafia.....	102
9	Annex: fitxes terminològiques	106

1 Introducció

Durant els cinc anys que he cursat el grau de Traducció i Interpretació, han estat moltes les tipologies textuals que s'han treballat i les especialitats de traducció que s'han hagut de practicar per tal de completar la nostra formació com a futur(e)s traductor(e)s i intèrprets professionals capaços/ces de fer front, amb més o menys dificultat, a qualsevol repte traductològic que se'ns presenti. D'entre tots els camps d'especialitat treballats, la traducció jurídica em sembla una especialitat molt completa i interessant que dia a dia va posant a prova les meves habilitats com a traductora i m'obliga a ampliar els meus coneixements i capacitats intel·lectuals per tal d'ésser capaç d'identificar els problemes traductològics i prendre en cada cas la decisió més encertada.

Aquest és, doncs, el primer motiu pel qual vaig decidir fer la traducció d'un text legal. El segon motiu és perquè, si escollíem com a Treball de Final de Grau un tema jurídic o econòmic, després d'haver cursat abans les assignatures de traducció jurídica i econòmica, podíem optar a l'habilitació de traductor/a jurat/da per la Generalitat de Catalunya.

D'altra banda, l'elecció d'aquest document legal en concret es deu a una qüestió d'interés personal, així com també a la curiositat que em desperten els dos temes que fusiona aquest text: legalitat i cultura. Es tracta del Decret presidencial núm. 1083, a través del qual, el 4 de febrer de 1977, el llavors president de la República de les Filipines, Ferdinand E. Marcos, va promulgar la creació del Codi de Lleis personals musulmanes i, per tant, a part de constituir un document legislatiu, també conté referents culturals de l'islam relacionats amb el dret de família i, més concretament, amb les lleis que regulen el matrimoni, el divorci i la filiació dins les comunitats musulmanes.

De fet, segons afirma Koutsivitis, la traducció jurídica es podria definir com una disciplina tècnica i cultural a la vegada, és a dir, científica i, alhora, social. D'una banda, és tècnica perquè utilitza eines i un llenguatge especialitzats que s'han de plasmar de forma rigorosa; d'altra banda, és cultural ja que fa referència a institucions humanes que canvien d'un país a un altre i també perquè presenta una adaptació contínua i una evolució dinàmica (Koutsivitis, 1990: 226).

No podem oblidar, però, que, juntament amb la traducció científico-tècnica, la traducció jurídica es troba dins el camp de la traducció de textos especialitzats, amb tot el que això implica. I és que, si bé tots coincidim que la traducció és un procés de

comunicació mitjançant el qual es passa d'una llengua a una altra i d'una cultura a una altra, llavors, s'entén que, en la traducció jurídica es passa d'un sistema jurídic a un altre. En aquest sentit, doncs, el fet de traslladar el text d'una cultura a una altra pot implicar l'adaptació o no dels elements culturals del text de sortida pels respectius equivalents en la cultura d'arribada, sempre que n'hi hagi. No obstant, mentre que aquesta adaptació dels elements culturals és completament justificable en la traducció de textos generals, en traducció jurídica és molt important que el/la traductor/a es plantegi i analitzi les conseqüències legals que suposaria aquesta adaptació (Falzoi, 2005: 761).

A l'hora de fer la traducció del text d'aquest treball, doncs, s'ha tingut en compte que "en el camp de la traducció jurídica, l'activitat de trasllat es produeix a diversos nivells. En primer lloc, en dos nivells de superfície, el lingüístic i el jurídic, i, en segon lloc, en altres dos nivells més profunds, el nivell social i el cultural, però ambdós estretament vinculats entre sí. El nivell jurídic és el més destacable, ja que es tracta de produir un text que tindrà efectes legals. Ens trobem, per tant, davant textos amb un alt component cultural que incideix decisivament en el sistema jurídic en el qual es produeix" (Falzoi, 2005: 761). S'ha tingut en compte, per tant, que aquesta pertinença a un sistema jurídic de sortida té unes conseqüències legals determinades que no es poden passar per alt. Per això, s'ha decidit que la dimensió cultural del document no es traslladi a la cultura d'arribada, ja que això suposaria un canvi total del sentit i del contingut del text original. A més, com ja s'explicarà més endavant, es tracta d'una traducció jurada i, per tant, la traductora té l'obligació de donar fe de la fidelitat de la traducció respecte al text original.

1.1 Presentació del treball

Aquest treball té com a base principal la traducció d'una part del Decret presidencial núm. 1083 de la República de les Filipines de 1977, concretament aquells capítols que parlen sobre el matrimoni, el divorci i la filiació.

Abans, però, es presenta una breu contextualització històrica de la República de les Filipines i s'exposen els fets més destacables que expliquen la presència musulmana a la regió per tal d'entendre millor els motius que condueixen a la promulgació d'aquest decret presidencial i els efectes legals que té sobre la comunitat musulmana. A continuació, també es realitza una anàlisi comparativa i objectiva del text de sortida i el document homòleg en la cultura d'arribada, en aquest cas, el Codi Civil de Catalunya. La finalitat d'aquesta comparació és, principalment, observar les diferents perspectives

amb què es tracta la figura de la dona com a subjecte del dret i com a ciutadana i, d'aquesta manera, posar de relleu les dissemblances entre ambdós codis i, especialment, emfatitzar la desigualtat de gènere que caracteritza el text de sortida en qüestió.

La traducció, a més, va acompanyada d'un comentari traductològic on s'analitzen i comenten els principals problemes o incidències que s'han presentat al llarg del procés de traducció del text de sortida i les decisions que s'han hagut de prendre per solucionar-los. Pel que fa als exemples que s'utilitzen en cada secció de l'apartat de defensa de la traducció i que s'utilitzen per il·lustrar cada cas o procediment, apareixeran entre cometes cada vegada que es tracti d'un fragment extret del document que ens trobem analitzant en aquest treball i s'indicarà, també, si es tracta d'un fragment del text de sortida o del text d'arribada. D'altra manera, si no es col·loca entre cometes i tampoc s'indica la font de l'exemple, això significarà que els exemples són creació de l'autora del treball.

En referència a la traducció, també s'aprofita aquest apartat per senyalar i, sobretot, per informar els lectors que la traducció s'ha fet segons els criteris i convencions que regulen les traduccions jurades. Per aquest motiu, el text d'arribada conté *addenda et corrigenda* que la traductora ha col·locat entre claudàtors i en color verd per tal de distingir-los de la traducció en si mateixa. Aquests comentaris s'utilitzen per fer algun aclariment o especificació referent al text, així com també per indicar la correcció d'errors del text original, però sense incloure'ls estrictament dins la traducció.

Finalment, es completa el treball amb els textos paral·lels consultats i un recull terminològic constituït per una llista de terminologia específica en matèria de dret de família.

1.1.1 Objectius principals

A continuació, es resumeixen els objectius que es persegueixen amb la creació d'aquest treball:

- Conèixer i entendre les raons sociohistòriques que expliquen la presència de comunitats musulmanes a la República de les Filipines i les fonts jurídiques del sistema del país.
- Aprofundir en el coneixement de la llei islàmica i les seves fonts i escoles principals.

- Fer una anàlisi comparativa i objectiva del Codi de Lleis personals musulmanes i les lleis recollides en el Codi Civil de Catalunya que tracten sobre el matrimoni, el divorci i la filiació. Els aspectes que es volen tenir en compte són la repartició de béns en el divorci i els drets i deures de la dona segons una i altra legislació.
- Analitzar el text de sortida i determinar-ne les principals dificultats terminològiques i traductològiques.
- Fer una recerca de textos paral·lels que puguin ser útils per a la resolució de dubtes especialment sobre terminologia o fraseologia legal.
- Redactar una defensa de la traducció a través de la qual s'intentin justificar les decisions que s'han pres al llarg de la traducció basant aquestes decisions en tot el que s'ha après en les assignatures de traducció jurídica i econòmica.
- Aconseguir com a resultat final un text fidel a l'original que lingüísticament s'adapti als criteris de la llengua d'arribada i que, alhora, mantingui els referents culturals del text de sortida sense alterar-ne el seu objectiu primer.

1.2 Metodologia

Primer de tot, durant l'estiu de 2015, em vaig dedicar a la lectura d'obres sobre l'islam i la comunitat musulmana per tal de familiaritzar-me amb els seus costums i tradicions i, sobretot, per fer una mica de bagatge cultural abans de començar de veritat amb la redacció de les qüestions teòriques prèvies.

Després d'acabar amb la teoria i un cop contextualitzat el document dins la cultura i el sistema jurídic de sortida, vaig fer-ne una lectura completa molt més acurada de la qual en vaig extreure una llista de 30 termes especialitzats del camp del dret de família i els vaig recollir en forma de fitxes terminològiques gràcies al programa MultiTerm.

Un cop completat el buidatge terminològic, vaig començar amb la traducció del text. El procés va ser llarg i carregat de dificultats degudes sobretot a la presència de referents culturals. Al mateix temps que anava traduïnt, a més, també vaig fer una selecció dels fragments més conflictius per tal d'utilitzar-los més endavant com a exemples del comentari traductològic.

Tot seguit, llavors, vaig començar a redactar els diferents punts de la defensa de la traducció: incidències, problemes lingüístics i procediments de traducció i els vaig completar amb els exemples extrets de la traducció.

Finalment, un cop redactats els apartats de bibliografia, introducció i conclusions, vaig fer una revisió exhaustiva de l'ortografia, la redacció i el format del treball.

1.3 Agraïments

M'agradaria aprofitar aquestes línies per agrair especialment a la tutora d'aquest treball, Dra. Claude Carcenac, i la professora de traducció jurídica i econòmica, Dra. Núria Camps, per haver-me assessorat i ajudat al llarg de l'elaboració d'aquest projecte, així com també vull fer arribar un agraïment sincer a tots els professors i professores que he tingut el plaer de tenir al llarg d'aquests cinc anys de grau i que m'han ensenyat i inspirat a través de la seva passió per les llengües i la traducció.

2 Plantejaments teòrics generals

2.1 El llenguatge jurídic en general i particularitats del text

D'acord amb el que s'explica en el document titulat "Curs de llenguatge jurídic" que publica el Departament de justícia de la Generalitat de Catalunya, la llengua és una realitat viva que, amb el temps, evoluciona i s'adapta a tota mena de situacions. A més, segons diversos factors com ara els usuaris i el context en què es produeix l'acte de comunicació, podem identificar dos tipus de varietat de llengua: d'una banda les varietats dialectals, que depenen de les característiques pròpies de cada parlant; d'altra banda, les varietats funcionals o registres, que depenen dels usos que els parlants fan de la llengua en cada situació comunicativa concreta i que donen com a resultat diferents nivells de formalitat que permeten al parlant adaptar-se als diferents contextos comunicatius.

Paral·lelament a aquestes varietats de la llengua, cal esmentar també la varietat estàndard, és a dir, "la forma codificada de la llengua que és acceptada com a model per una comunitat de parlants" (Curs de llenguatge jurídic, 2008: 10).

Dins les varietats funcionals o registres de la llengua, trobem els llenguatges d'especialitat, que són llenguatges que es basen en la varietat estàndard de la llengua i són propis d'una àrea de coneixement concreta de manera que permeten la comunicació entre els especialistes d'una determinada àrea de coneixement o professió.

D'aquesta manera, s'entén que "el llenguatge jurídic és la llengua d'especialitat que constitueix el mitjà de comunicació entre els professionals del món del dret, com poden ser jutges i personal de l'oficina judicial, fiscals, advocats, procuradors, teòrics i doctrinaris del dret o legisladors, i entre aquests i els ciutadans sobre els quals s'aplica el dret" (Curs de llenguatge jurídic, 2008: 11).

Pel que fa al llenguatge jurídic català, cal tenir en compte que és molt important trobar l'equilibri entre tradició i modernitat, és a dir, recuperar la tradició que hi ha en l'àmbit jurídic català i, alhora, implicar-se en la tendència internacional d'intentar modernitzar el llenguatge jurídic i fer-lo més accessible als ciutadans (Curs de llenguatge jurídic, 2008: 11).

A més, no es pot passar per alt la influència del llenguatge jurídic castellà, i és que el fet que molts juristes a Catalunya hagin hagut d'exercir la seva feina en castellà durant

dècades ha fet que la reincorporació del català a l'àmbit jurídic s'hagi de fer parant especial atenció per tal d'evitar que es produeixi una influència excessiva del castellà. (Curs de llenguatge jurídic, 2008: 11).

D'altra banda, pel que fa a l'anglès jurídic, segons Ainaud, aquesta "és una varietat amb un elevat grau de formalitat, on predomina el to solemne i arcaïtzant" (Ainaud, 2010: 124). I és que, segons Enrique Alcaraz Varó (2007: 94), es tracta d'un llenguatge que utilitza un vocabulari que es pot dividir en tres grups: vocabulari especialitzat, normalment, per raons històriques, d'origen llatí o anglonormand; vocabulari semiespecialitzat, format per mots del llenguatge general que adopten un significat específic en l'àmbit jurídic; i finalment, el vocabulari general.

L'anglès jurídic, a més, utilitza una sintaxi que varia segons el gènere i el tipus textual de cada document, però que, en general, es caracteritza pels següents usos morfosintàctics: la presència constant dels sufixos "er" i "ee" per designar l'agent i el beneficiari o afectat (*employer – employee*); l'ús d'adverbis, preposicions, conjuncions i construccions de gerundi; i les oracions llargues i complexes que, juntament amb altres factors com la manca de puntuació, l'ús abusiu de "that" i les passives poc freqüents, poden contribuir a la confusió sintàctica (Alcaraz, 1994: 75-81).

Finalment, pel que fa a la cohesió textual, també cal senyalar que és freqüent la repetició de paraules i construccions, ja que "hi és prioritària la comprensió del contingut", i l'ús de sinònims i d'anàfores, fet que també pot comportar el risc d'ambigüitats i dificultats de comprensió (Ainaud, 2010: 124).

Després de tot el que hem dit fins ara, doncs, en podem concloure que l'anglès jurídic és "un llenguatge complexe i difícil, no només pels estudiosos estrangers, sinó també pels mateixos parlants nadius de la llengua anglesa i, fins i tot, pels mateixos estudiants de dret" (Alcaraz, 1994: 73). Precisament per aquest motiu, a diversos països de parla anglesa han sorgit moviments de ciutadans que demanen claredat i transparència en el llenguatge de la llei i de l'administració de la justícia. Entre els moviments més destacats, trobem la *Plain English Campaign*, que, segons diu en el seu lloc web oficial, porta des de 1979 lluitant contra els complicats galimaties que s'utilitzen en la informació pública per tal d'ajudar als departaments governamentals i altres organitzacions oficials amb els seus documents, informes i publicacions de manera que tothom tingui accés a una informació clara, concisa i entenedora. La campanya, completament independent, ha treballat amb centenars d'organitzacions que inclouen departaments del govern britànic i bancs internacionals i els ha ajudat a

assegurar que la seva informació pública es presenti de la forma més clara possible (Plain English Campaign, 2016).

Pel que fa a les particularitats del text en qüestió que ara ens preocupa, el *Presidential Decree No.1083*, cal enumerar els següents aspectes estilístics i formals. Per començar, tot i que no forma part del fragment seleccionat per a la traducció al català, aquest document legal disposa d'una secció titulada "*Definition of terms*" en la qual s'expliquen una sèrie de termes que apareixen al llarg del document com ara noms d'institucions i organismes, termes en àrab que s'utilitzen en la llei islàmica, així com també una delimitació del significat de la paraula "*Muslim*".

Possiblement, l'existència d'aquest apartat d'explicació de termes, no gaire habitual en instruments legislatius, es deu a la naturalesa d'aquest document legal en particular, però, especialment, a les circumstàncies político-culturals que en promouen la promulgació, és a dir, el context històric-social que envolta el moment de creació d'aquest decret i que explicarem més endavant.

No obstant, al llarg del document apareix molta més terminologia en àrab que no s'explica en aquesta secció però que, cada vegada que surt per primer cop, es presenta entre parèntesi i al costat del seu equivalent en anglès, de manera que el lector en dedueix fàcilment el significat. Observi's el següent exemple:

"(c) Offer (ijab) and acceptance (qabul) duly witnessed by at least two competent persons after the proper guardian in marriage (wali) has given his consent, and [...]"

En la traducció al català, però, s'ha fet una adaptació a la normativa catalana i s'han mantingut les paraules en àrab entre parèntesi i en cursiva, ja que es tracta d'una llengua diferent a la llengua d'arribada.

Les mateixes raons que podrien explicar l'existència de l'apartat de "*Definition of terms*" servarien també per justificar la presència de la terminologia àrab al llarg del text. Ja veurem, sinó, que aquest decret es va promulgar amb la finalitat de crear un codi de lleis aplicable a la població musulmana filipina i que, per tant, suposa el reconeixement de les comunitats culturals musulmanes dins el territori de les Filipines¹,

¹ No s'ha de confondre amb la població musulmana que viu a la Regió Autònoma de Mindanao, la qual és l'única regió filipina que, des d'agost de 1989, té el seu propi govern.

així com els seus costums i creences, i l'establiment d'una legislació que s'adapti a les seves necessitats.

Pel que fa a l'estructura formal del document, de major a menor, el text es divideix en llibres, títols, capítols, articles, seccions i subseccions. De fet, el fragment que es tradueix s'ha extret del "Llibre Segon. Persones i relacions de família", "Títol II. Matrimoni i divorci".

Finalment, pel que fa a les particularitats terminològiques del text, el document presenta una terminologia legal especialitzada i expressions i fraseologia pròpies d'aquest tipus d'instrument legal (*by gratuitous title, by lucrative title, in a supplementary manner, to be entitled to, prima facie, decree, hearing*), així com també vocabulari semiespecialitzat del camp del dret de família (*heir, wedlock, filiation, spouse, antenuptial, dower, marriage settlements, simulation of birth*).

2.2 Diferències entre traducció jurídica i jurada

Segons un article de 2012 titulat "Diferència entre traducció jurídica i traducció jurada" que publica la pàgina web de l'empresa de traducció Nexes, "la traducció jurídica és un tipus de traducció especialitzada en l'àmbit del Dret. [...] Per contra, la traducció jurada no està circumscrita a priori dins un camp d'especialitat determinat i qualsevol text podria ser objecte de traducció jurada. [...] De fet, s'entén per traducció jurada la reexpressió del missatge d'un text a una altra llengua en la qual un/a fedetari/ària públic/a (el/la traductor/a jurat/da) dóna fe que la traducció que proposa és fidel a l'original".

En altres paraules, una traducció jurídica fa referència al camp d'especialitat del document en qüestió, mentre que una traducció jurada ve definida pel valor d'autenticitat legal que li atorga el/la traductor/a jurat/da.

Actualment, a Catalunya, la professió de traductor/a i intèrpret jurat/da, així com també el marc legal que envolta l'habilitació d'aquest títol, es troben regulats pel Decret 119/2000, de 20 de març.

2.3 Les Filipines: breu contextualització històrica

La República de les Filipines és un Estat del sud-est asiàtic format per l'arxipèlag del mateix nom, a l'oceà Pacífic, al nord-est de Borneo i constituït per un total de 7.107

illes entre les quals destaquen Luzon, Mindanao, Mindoro i les illes Visayas (Enciclopèdia Catalana, 2015).

Segons Javier Ruescas (2009), el període colonial espanyol va començar el 1521 amb el descobriment del navegant Fernando de Magallanes que, durant una expedició de circumnavegació del globus, va arribar a l'arxipèlag filipí i va prendre possessió jurídica de les illes, sota la corona espanyola, i en va sotmetre la població indígena de l'arxipèlag. Es va produir una conquesta posterior per part de Miguel López de Legazpi, qui, enviat pel virrei de la Nova Espanya (Mèxic), va fundar la ciutat de Manila, que es va convertir en capital de l'arxipèlag l'any 1571, i va crear el primer assentament espanyol a l'actual Cebu.

La presència espanyola va durar 333 anys fins el 1898, quan va esclatar la Revolució filipina, recolzada pels Estats Units i que va acabar amb la derrota d'Espanya en la guerra hispanoamericana en la qual van morir un milió de filipins i va donar lloc a la cessió espanyola de les illes en mans dels nord-americans. Durant el període colonial nord-americà, Estats Units no només va incomplir la seva promesa de retornar als filipins la sobirania després de la derrota dels espanyols, sinó que va continuar l'ocupació del país i va anular la República filipina, fet que va provocar l'inici de la guerra filipino-americana (1899-1903) i no va ser fins després de la Segona Guerra Mundial, el 4 de juliol de 1946, que Estats Units finalment va permetre la independència de la ja proclamada República de les Filipines (Ruescas, 2009).

2.3.1 L'islam a les Filipines

“Amb més de tres segles de vinculació a la cultura hispànica catòlica i mig segle d'educació sota els paràmetres del món angloamericà protestant, la modernitat filipina es va gestar en conjunció amb elements culturals provinents del món occidental” (Donoso Jiménez, 2011: 7).

No és d'estranyar, doncs, que la història de les Filipines registri una quantitat tan gran d'influències, cultures i ètnies diferents que es van assentar i es van relacionar i mesclar a l'arxipèlag al llarg dels segles. D'acord amb el que diu Isaac Donoso Jiménez en la seva tesi doctoral titulada “*El Islam en Filipinas*”, culturalment i lingüística, la majoria de la població filipina és d'origen austronesi², encara que, a partir

² Relatiu a austronèsia. Els pobles austronesis són un grup de població present a Oceania i el sud-est asiàtic originaris de l'illa de Taiwan i que inclouen els malaio-polinesis que es van

del segle VII, van començar a arribar comerciants i població procedent del món hindú i, a partir del segle XIV, a causa d'una migració de musulmans des de Borneo, Malàisia i el Sud de Xina, l'islam va començar a tenir presència a les illes del sud l'arxipèlag.

Per tant, segons Donoso Jiménez, podem dir que la influència islàmica es va fer patent fonamentalment a través de tres grups socials diferents: els comerciants i aventurers d'origen àrab, els missioners de la secta Sufí procedents de Malàisia i Sumatra, i els comerciants musulmans del sud de Xina. En aquest sentit, les rutes comercials que unien els ports musulmans d'Orient Pròxim amb Xina van jugar un paper molt important en el procés d'islamització del sud-est asiàtic.

De fet, segons explica Pilar Romero de Tejada en el seu article titulat "*El Islam en Filipinas: pasado y presente*", ja des del 1380, molt abans de l'arribada dels europeus a la regió, es nota la influència islàmica i es tenen les primeres evidències de l'existència de musulmans a les Filipines. Durant la primera dècada del segle XIV, l'expansió del sultanat de Brunei, a l'illa de Borneo, es va estendre fins a Sulu, les Filipines, i alguns grups musulmans es van establir també a la boca del riu Pasig, a Luzon. Per aquest motiu, quan es va fundar la ciutat de Manila el 1571, ja hi vivien famílies musulmanes i existia un assentament moro³ conegut com Maynila i que constituïa un sultanat regit pel Rajà Sulayman .

Des de Sulu, l'islam es va intentar estendre per les illes Visayas i cap al nord de les Filipines. No obstant, durant els tres segles que va durar la colonització espanyola, no només es va frustrar aquest intent d'expansió de l'islam per tot l'arxipèlag, sinó que, a més, els missioners espanyols van cristianitzar la majoria de la població i van fundar escoles, universitats i hospitals en totes les illes de l'arxipèlag.

Ja des del segle XIII, però, la religió islàmica i algunes institucions polítiques de caràcter musulmà s'havien implantat en algunes àrees de l'arxipèlag. Més tard, amb la creació dels sultanats de Sulu i Maguindanao a principis del segle XV, l'islam va adquirir més importància.

expandir arreu d'Oceania, excepte Austràlia, a més de Madagascar. Entre els pobles austronesis destaquen: els aborígens de Taiwan, gran part dels grups ètnics de Timor Oriental, Indonèsia, Malàisia, Brunei, Filipines, així com també els pobles aborígens de Madagascar, Nova Zelanda, Micronèsia, Melanèsia i Polinèsia.

"Pueblos austronesios" [en línia]. A: *Wikipedia*. 2015. <https://es.wikipedia.org/wiki/Pueblos_austronesios> [Consulta: 10/01/16]

³ Nom amb què els espanyols denominaven els membres musulmans del sud-oest de les Filipines que vivien a les illes de l'arxipèlag de Sulu, el sud de Palawan i Mindanao per la seva semblança als musulmans granadins.

Tot i així, com ja hem dit abans, durant l'ocupació espanyola, es va unificar políticament l'arxipèlag filipí, que anteriorment estava compost per diferents estats i ciutats-estat independents, molts dels quals tenien l'islam com a religió principal. Els espanyols van introduir els seus codis basats en el dret romà, així com la impremta i el calendari gregorià.

En definitiva, l'arribada dels espanyols a les Filipines va suposar la fi de l'expansió gradual islàmica cap al nord de l'arxipèlag. Malgrat tot, però, Espanya mai va aconseguir el domini total sobre aquests grups islamitzats i, ja des de 1578, hi va mantenir una guerra continuada que va durar fins el 1645, quan els espanyols van reconèixer la sobirania dels líders musulmans i el sultà Kudarat i la resta de líders de Mindanao van cedir part del seu territori als espanyols i van permetre la labor dels missioners cristians dins dels seus dominis.

Posteriorment, sempre seguint amb el que ens explica Romero de Tejada en el seu article, els nord-americans també van intentar, sense gaire èxit, controlar les zones islamitzades, amb les quals també van mantenir enfrontaments de forma contínua.

A partir de 1946, durant els primers anys de la República de les Filipines, les àrees islamitzades del sud es van administrar com a "províncies especials", ja que els moros exigien que s'establís un estat islàmic autònom, es negaven a considerar-se filipins i continuaven afirmant la seva identitat musulmana. Per aquest motiu, al llarg d'aquests anys, a Mindanao i Sulu es va anar gestant una rebel·lió oberta contra els cristians.

Durant la dècada dels anys 60, hi ha un ressorgiment fort de l'islam a les Filipines i es construeixen nombroses mesquites i escoles religioses i s'incrementa el nombre d'imams, molts dels quals provenen d'altres països musulmans.

Pel que fa a l'organització política d'aquestes zones, Pilar Romero de Tejada afirma que era bastant complexa i jerarquitzada i presentava variacions segons la zona o el sultanat. Malgrat aquestes divergències, però, moltes normes i lleis musulmanes servien com a nexes d'unió entre tots els individus de l'àrea musulmana tot i les diferències culturals i lingüístiques.

Totes les seves lleis, excepte les que estan relacionades amb certs costums o tradicions, es fonamenten en la llei islàmica, la qual té com a fonts principals "el llibre sagrat de l'Alcorà, la *sunna*, és a dir, els hadits, el consens dels juristes i el raonament per analogia que, com indica el seu nom, fa derivar una regla d'una altra de preexistent a partir d'un element similar" (Carcenac, 2008: 34). Aquestes lleis són implementades i

executades per persones autoritzades pel sultà o els líders religiosos de gran influència.

D'altra banda, paral·lelament a la jerarquia política, també existia una estructura jeràrquica religiosa que, de més a menys autoritat, lideraven el sultà i el jutge, anomenat *qadí*, que era la principal autoritat en la llei islàmica i una de les autoritats més poderoses dins la societat moro.

Pel que fa a l'organització familiar, Romero de Tejada diu que, com en la majoria de la població filipina, els matrimonis concertats anaven, i encara van, acompanyats del "preu de la núvia", és a dir, la família de l'home havia de compensar a la de la dona per tal d'obtenir-la com a unitat de treball i procreació i com a garantia d'estabilitat matrimonial. En alguns grups moro, aquest preu era molt important, ja que podia tenir efecte sobre l'herència⁴.

L'elecció del cònjuge es basava principalment en el parentesc i les característiques personals i solia anar acompanyat de negociacions complexes.

La poligàmia estava permesa per la seva religió, tot i que per raons econòmiques no era massa freqüent i només els rics i poderosos podien posar-la en pràctica (Romero de Tejada, 2004: 2-16).

2.3.2 Sistema jurídic mixt a les Filipines

D'acord amb el que diu una publicació de la pàgina web *Estudiosos del Derecho* (2011), "el concepte de sistema jurídic engloba el conjunt d'institucions governamentals, normes jurídiques, actituds i creences vigents en un país sobre tot allò que és el dret, la seva funció dins la societat i la forma com es crea o s'hauria de crear, aplicar, perfeccionar, ensenyar i estudiar. D'aquesta manera, els sistemes jurídics contemporanis integren el conjunt de lleis, costums, raons i jurisprudència del dret positiu que regeixen en els diversos països del món".

Llavors, cada país té un sistema jurídic diferent i la seva pròpia forma de considerar les lleis, els costums i la jurisprudència. Per això, cada sistema pertany a una determinada

⁴ Respecte a aquesta qüestió, l'autora vol aclarir dos punts importants que cal tenir en compte: primer de tot, el "preu de la núvia" és un costum propi de les Filipines que la població musulmana ha adoptat; en segon lloc, aquesta compensació econòmica és diferent al dot consuetudinari que, en l'islam, el marit paga a la seva muller abans, durant o després del matrimoni i que en àrab es coneix com *mahr* i que es troba regulat pel Codi de lleis personals musulmanes.

família jurídica⁵ que componen, generalment, aquells sistemes jurídics que comparteixen certes característiques.

No obstant, però, sovint ens trobem amb alguns sistemes jurídics que són difícils de classificar dins una única família jurídica, ja que hi conflueixen elements de diferents famílies i tradicions legals.

Per tant, segons el lloc web *Estudiosos del Derecho* (2011), s'entén per mixt, el sistema jurídic positiu en el qual coexisteixen, en major o menor mesura, institucions o pràctiques que provenen de dues o més famílies jurídiques diferents, és a dir, que inclouen mecanismes jurídics que operen de forma simultània o interactiva en una societat multicultural i multirreligiosa. A vegades, aquests sistemes es juxtaposen i s'apliquen de forma complementària.

Doncs, es pot dir que dins aquesta categoria trobarem aquells països on dos o més sistemes s'apliquen de manera acumulativa o d'interacció, o de forma simultània en àrees més o menys diferenciades. Entre aquests països, destaquen l'Índia, Israel, Japó, Sud-Àfrica i, per suposat, la República de les Filipines (*Estudiosos del Derecho*, 2011).

Concretament, el sistema jurídic filipí consta del dret neorromanista, hereu del període hispànic; i la *Common law* o sistema anglosaxó, fruit de la posterior ocupació nord-americana (López, 2014).

Les Filipines és una república constitucional amb un sistema presidencial de govern, administrat com un Estat unitari, amb l'excepció de la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà⁶, que és en gran part independent del govern nacional i que es regeix per les lleis del dret islàmic, del qual ja en parlarem més endavant i les fonts del qual són principalment l'Alcorà, la sunna i la tradició (López, 2014). A causa dels continus conflictes amb aquesta regió musulmana autònoma, el govern filipí ha introduït diferents codis i legislacions que s'adapten i recullen les necessitats i principis de la població musulmana filipina. Més endavant, tractarem més a fons el Codi de lleis

⁵ Es distingeixen les següents famílies jurídiques: la família neorromanista, la família de la *common law* o anglosaxona, els sistemes religiosos, en el qual s'inclou el dret musulmà, la família socialista i la família mixta o híbrida (*Estudiosos del Derecho*, 2011).

⁶ Es tracta d'una regió autònoma de Filipines formada per varies províncies de majoria musulmana. Aquestes són: Basilan, Lanao del Sud, Maguindanao, Sulu i Tawi-Tawi, juntament amb la ciutat de Marawi. Va ser creada l'1 d'agost de 1989 a través de la Llei de la República núm. 6734. Constitueix l'única regió de Filipines amb un govern autònom. (*Observatorio de Filipinas*, 2016)

personals musulmanes de les Filipines, ja que el text que traduirem i treballarem en aquest projecte constitueix el decret presidencial que estableix la creació d'aquest codi de lleis musulmanes en qüestió.

2.4 Llei islàmica: fonts i escoles del dret musulmà

“Els musulmans creuen que el llibre de l'Alcorà conté la paraula de Déu dictada en àrab per l'àngel Gabriel al Profeta de l'islam i repetida i transmesa tot seguit per aquest als seus oients. [...] No obstant, a més de contenir el dogma de l'islam, inclou un conjunt de normes destinades a regular la conducta que han d'observar els fidels per tal de ser uns bons musulmans. Com a paraula de Déu, és, per tant, la principal font del Dret islàmic” (Bramon, 2002: 73).

“Per a un musulmà la fe no és tan sols un sentiment, sinó que engloba tot el seu ésser i es tradueix en una submissió física a la norma que etimològicament és “el fil conductor de la vida”. Portant el vel o barba, el subjecte musulmà abraça l'esperit de la llei. El musulmà parla d’“amor de la llei” perquè la llei condueix a la salvació. La llei s'acompanya de ritus” (Carcenac, 2008: 35).

Segons explica un article publicat a la pàgina web del Centro Islámico República Argentina titulat “*Derecho islámico*”, des del punt de vista islàmic, el dret és un conjunt de normes i doctrines primordialment d'origen diví que regulen tota l'existència humana i no humana i que estableix també els principis legals relacionats amb el conjunt de la creació. Si bé l'home és el principal destinatari de la norma, com a ésser amb intel·lecte que és, també té la responsabilitat de respectar i fer respectar els drets que afecten altres espècies com plantes i animals.

La llei islàmica, però, s'ha d'entendre dins un context islàmic i s'ha d'aplicar als individus de la comunitat musulmana, denominats subjectes de dret. Tots els creients, pel simple fet de pertànyer a la comunitat, tenen drets i obligacions dins els marc de l'islam, amb les excepcions degudes pel que fa a determinades aplicacions de normes en relació a l'edat, casos de demència, incapacitat, etc. Per als practicants d'altres religions en un estat islàmic, existeix una legislació dins el mateix islam que se n'encarrega.

El dret islàmic s'anomena xaria o xara. “La xara és, doncs, la via que el creient ha de seguir a fi de sotmetre's a la voluntat d'Al·là; una mena de “catacisme” dels manaments que el musulmà ha d'observar, que conformen tant la vida pública com la privada” (Manyer, 1992:47). Els principis d'aquests drets i obligacions procedeixen

majoritàriament de dues fonts principals: l'Alcorà, el llibre sagrat dels musulmans, i la tradició profètica, és a dir, els fets concernents a la vida del profeta Mahoma. En aquest sentit, "l'Alcorà i la Sunna constitueixen l'essència de la xaria i la part sagrada del dret musulmà" (Manyer, 1992: 48).

La ciència que estudia i comenta la xaria és el *fiqh* (jurisprudència musulmana), que s'ocupa, d'una banda, dels actes d'adoració i, d'altra, s'encarrega de les relacions humanes i aspectes civils, penals, comercials, etc.

A continuació, l'article enumera les diferents fonts del dret islàmic:

- L'Alcorà: considerat com la paraula revelada de Déu i transmesa pel profeta. És la font primordial d'on descendeix i s'alimenta el dret islàmic, és el punt de referència essencial de la vida del creient. La resta de fonts i mètodes de resolució legal mai contradiuen allò que diu el text sagrat, que es conserva immutable pel fet de ser revelat.
- La tradició profètica: també coneguda com a *Sunna*, constitueix les ensenyances, sentències, explicacions coràniques i actituds de la vida del profeta Mahoma. Aquests fets es van recopilar en narracions anomenades hadits després de la desaparició física del profeta.
- El consens comunitari (*ijmā*): tot i les dues fonts principals abans esmentades, es poden presentar situacions que no es contemplin de forma específica o que no tinguin una interpretació massa clara. Per això, quan la solució no sorgeix de la llei, serà el consens comunitari qui aporti la resposta. Aquest consens el forma l'opinió dels homes savis i il·lustrats reconeguts per la llei que solucionen el problema tot establint una norma que no pot contradir les fonts primigènies.
- La deducció per analogia (*quiás*): constitueix un mètode o font complementària del dret islàmic que consisteix a intentar trobar la solució a un problema determinat mitjançant l'aplicació de normes similars quan els casos presenten graus de similitud. En cap cas, es pot contradir o modificar la llei que emanen les fonts anteriorment esmentades.
- El costum: altres fonts que s'han de mencionar poden procedir de diferents recopilacions, sentències, escriptures notarials i també les opinions de juristes reconeguts (*fatua*). Aquesta opinió en referència a un tema específic no

posseeix el rang de llei ni de sentència. De fet, les *fatues* són de caràcter aclaridor en referència a situacions o lleis.

S'ha d'entendre que la llei era diferent segons la interpretació que se'n feia. En l'àmbit històric i pel que fa als mètodes i l'elaboració del dret islàmic, ocupen un lloc especial els quatre juristes que donen origen a les quatre escoles d'interpretació del dret dins la corrent majoritària de l'islam denominada *sunní*, en contraposició a l'altra corrent coneguda com *shíi*. L'article "Derecho islámico" enumera les següents escoles jurídiques (*madhhab*):

- L'escola d'Abu Hanifa: va ser la primera de les escoles de pensament i interpretació legal, que va prendre el nom de l'imam Abu Hanifa, originari d'Iraq i famós per la seva pietat. Abu Hanifa es va especialitzar en les exposicions analògiques. Aquesta constitueix la més difosa de les escoles islàmiques.
- L'escola de Malik Ibn Anás: aquest savi va ser un gran seguidor de les tradicions del profeta, que va recopilar en la que va ser la seva obra més important anomenada *Muwatta* i que tracta els rituals d'adoració i el comportament dels individus dins la societat. Aquesta escola presta molta atenció als costums i les pràctiques del profeta i els seus companys.
- L'escola d'Ash-Shafi: Muhammad Ash-Shafi va ser alumne de Malik i va escriure més de cent tractats sobre diversos aspectes del dret. Aquesta escola partia de la idea que, en principi, tota la llei pot derivar de l'Alcorà, d'on es poden extreure les pautes necessàries per al desenvolupament d'una metodologia del dret.
- L'escola d'Ibn Hanbal: nascut a Bagdad, aquest teòleg i jurista va ser el fundador de l'escola hanbalí. En la seva obra, tractava temes relacionats amb la conducta del creient. Segons aquesta escola, l'Alcorà s'havia d'entendre de forma literal, sense haver de recórrer a interpretacions al·legòriques.

El shiisme és la segona corrent de dret islàmic que pren com a font de dret no només l'Alcorà i la tradició del profeta, sinó també els judicis i interpretacions d'aquells que considera líders espirituals de la comunitat i els descendents de la família del profeta (Derecho islámico, 2010).

En definitiva, "per comprendre el dret musulmà, cal imaginar un sistema alhora jurídic i religiós que conté, en una barreja indissociable, tots els aspectes de la vida religiosa,

política i privada del creient. A més de les lleis que regulen les pràctiques rituals i religioses, comprèn també tots els afers de dret familiar, successori, de propietat, de contractes i d'obligacions; en una paraula: totes les disposicions concernents a totes les qüestions jurídiques que es presenten en la vida social" (Manyer, 1992: 49).

En conclusió, el dret islàmic no només aporta una legislació que regula les relacions entre els homes, sinó que també indica a l'home el camí per trobar l'harmonia amb el Creador i la seva finalitat és atorgar justícia mitjançant les ordres divines.

2.5 Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines

"Certament, per interpretar el comportament dels musulmans, fins i tot en la vida quotidiana, com ara les prohibicions alimentàries o el matrimoni, s'ha de tenir en compte que obeeix a regles que formen part de la llei islàmica o xara i la jurisprudència d'aquesta llei. També s'ha de tenir present un fet més generalment ignorat a Occident: existeixen diverses lleis xara segons les diferents escoles de dret disperses geogràficament" (Carcenac, 2008: 34).

De fet, "la Constitució de les Filipines de 1987 estipula de forma expressa que la separació entre religió i Estat és inviolable. No obstant, la religió catòlica té una gran influència en el sistema jurídic i legal de les Filipines. D'altra banda, pel que fa a la religió musulmana, es va promulgar una llei especial, el Codi de lleis personals musulmanes (Decret presidencial núm. 1083) i es van establir els tribunals de la xaria" (Santos-Ong, 2005).

No obstant, la promulgació del Codi de lleis personals musulmanes el 1977 és només la culminació d'un procés que ja havia començat temps enrere. D'acord amb el s'explica en el document titulat "*A primer on Code of Muslim Personal Laws of the Philippines*" publicat per l'Institut Asiàtic de Periodisme i Comunicació (AIJC, per les seves sigles en anglès), "al llarg de la història de les Filipines, ja durant el sultanat de Sulu, es va promulgar el *Diwan Toasug*, que seria el principal codi de lleis personals de Sulu.

En el segle XVIII, el sultà de Maguindanao va promulgar un codi de lleis més complet i exhaustiu que es coneix com *Luwaran sa Magindanao*.

El 1946, després d'aconseguir la independència dels Estats Units, es varen aprovar diverses lleis que reconeixien certs aspectes de les lleis personals musulmanes.

[...]

El 1977, el president de la República de les Filipines, Ferdinand E. Marcos, va promulgar el Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines (CMPL, per les seves sigles en anglès) a través del Decret presidencial núm. 1083. L'aprovació d'aquest codi es va produir després de la signatura del Tractat de Tripoli el 1976, el primer tractat de pau entre el govern filipí i el Front d'Alliberament Nacional Moro⁷.

El Tractat de Tripoli va suposar la concessió d'autonomia a la zona sud de les Filipines, el que ara coneixem com la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà, que no va ser constituïda de forma oficial fins l'1 d'agost de 1989 a través de la Llei de la República núm. 6734. A més, també es va estipular que els musulmans en aquestes àrees específiques de l'autonomia tenien dret a establir els seus propis tribunals que implementarien les lleis de la xaria. El CMPL tracta aquesta disposició en els tribunals musulmans.

[...]

Per tant, el Codi de lleis personals musulmanes va ser promulgat amb la finalitat de: reconèixer el sistema legal dels musulmans a les Filipines com a part de les lleis del territori, fer més efectives les institucions islàmiques, codificar les lleis personals musulmanes, i proporcionar una administració i aplicació efectives de les lleis personals musulmanes entre la població musulmana a les Filipines.

Les disposicions d'aquest codi s'apliquen únicament als musulmans, és a dir, cap part del codi s'ha d'interpretar de manera que es perjudiqui la població no musulmana.

Aquest codi cobreix totes les lleis relacionades amb l'estatus personal, el matrimoni i el divorci, les relacions matrimonials i familiars, les successions i les herències, i les relacions de propietat entre els musulmans filipins.

En cas de conflicte entre qualsevol disposició d'aquest codi i les lleis d'aplicació general de les Filipines, ha de prevaler el Codi de lleis personals musulmanes. En cas que el conflicte es produeixi entre qualsevol disposició d'aquest codi i les lleis

⁷ Grup guerriller originat a la regió musulmana de Mindanao que reclamava la independència o, si més no, un reconeixement de la identitat de la població musulmana (Enciclopèdia Catalana, 2016).

especials o lleis d'aplicació local, la disposició de la llei especial o d'aplicació local s'ha d'interpretar lliurement per tal d'aplicar la disposició del CMPL”⁸ (Tuazon, 2008: 3-4).

El 31 de març de 2001, a través de la promulgació de la Llei de la República núm. 9054 s'estableix que el cos legislatiu regional de la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà, després de consultar amb el Tribunal Suprem de les Filipines i d'acord amb la Constitució de la República de les Filipines pot formular un sistema legal de la xaria que inclogui casos penals que puguin ser aplicables a la regió i només als musulmans o aquells que professin la fe islàmica (Solamo-Antonio, 2005). D'aquesta manera, a poc a poc, la Regió Autònoma de Mindanao va adquirint noves competències jurídiques i legislatives.

2.5.1 Decret presidencial núm. 1083

Segons explica Leann Zarah en una publicació feta al lloc web researchedworks.com i titulada “*A Brief History of the Philippine Code of Muslim Personal Law*”, el Codi de lleis personals musulmanes es troba entre els diversos codis de lleis que es van aprovar durant la presidència de Marcos. Tot i que es va promulgar l'any 1977, no va entrar en vigor fins el 1985.

Tot va començar durant la Convenció Constitucional de 1971, quan els delegats musulmans van iniciar la formulació i ratificació eventual del Codi de lleis personals musulmanes.

Aquest fet va influir sobre una sèrie de polítiques del govern que, a través d'una estipulació, reconeixia “les comunitats culturals nacionals” i els seus costums i les seves creences corresponents.

El febrer de 1973 l'antic senador Mamintal Tamano va presentar un memoràndum al llavors president Ferdinand Marcos per demanar-li que publicqués un decret que reconegués les lleis personals musulmanes.

El president Marcos va fer cas a la petició i l'agost de 1973 va publicar l'Ordre presidencial núm. 370, que creava un grup de recerca encarregat de redactar el primer esborrany del codi. Un any després, l'Ordre executiva núm. 442 va designar Cesar Majul, de l'Institut d'Estudis Islàmics de la Universitat de les Filipines, l'encarregat de dirigir una comissió composta per 11 membres, entre els quals hi havia líders

⁸ Traducció de l'anglès feta per Catalina Sastre.

religiosos musulmans i membres del Tribunal Superior, que revisés el projecte del codi.

Finalment, l'agost de 1975, el president Marcos va rebre l'informe final sobre el projecte del codi. No obstant, no es va convertir en una llei fins el 4 de febrer de 1977, quan es va signar el Decret presidencial núm. 1083 i, de fet, fins el 1985 no es van obrir els primers tribunals de la xaria i, per tant, el Codi de lleis personals musulmanes va arribar a ser operatiu, vuit anys després de la seva promulgació (Zarah, 2016).

Els tribunals de la xaria formen part del sistema judicial de les Filipines i s'encarreguen principalment de resoldre conflictes entre musulmans que puguin sorgir a partir de les disposicions del Codi de lleis personals musulmanes. De fet, aquests tribunals es van crear per assegurar-ne el seu compliment i es troben subjectes a la supervisió administrativa del Tribunal Suprem de les Filipines (Tuazon, 2008). El Decret presidencial núm. 1083 també va suposar la creació de l'oficina de juriconsulta en dret islàmic, la qual té autoritat per emetre opinions legals sobre qüestions relacionades amb el dret islàmic. El decret, però, com ja hem dit, només regulava aspectes com el matrimoni, el divorci o la successió. De fet, mentre que aquest decret reconeix la validesa del divorci entre els musulmans, els tribunals de les Filipines prohibeixen el divorci d'acord amb el que s'estipula en el Codi de lleis de família de les Filipines i només es permet la separació legal i l'anul·lament (Assad, 2016).

2.6 Comparació amb el Codi Civil de Catalunya

Si es fa una comparació d'alguns aspectes determinats del text de sortida i del seu equivalent en la llengua d'arribada, en aquest cas el Decret Presidencial núm. 1083 i el Codi Civil de Catalunya, respectivament, s'observa que determinades qüestions es tracten de forma molt diferent i, sobretot, que presenten enfocaments legals i perspectives culturals molt allunyades. Aquestes diferències, és evident, són un reflex directe de la distància geogràfica, però sobretot cultural, que separa ambdues societats. Com ja hem dit abans, de fet, existeixen tants sistemes jurídics com països hi ha al món i cada un d'ells s'adapta a les necessitats econòmiques, polítiques, socials i religioses de la seva comunitat. És per això, doncs, que no ha de resultar estrany que dos codis de lleis personals com els que s'analitzen en aquest treball presentin distintes perspectives.

A continuació, es presenta una breu definició del corpus de lleis homòleg en la llengua d'arribada i després es valoren una sèrie d'aspectes que es tracten en ambdós

documents i se'n comenten els diferents enfocaments: el concepte de família i matrimoni, la separació de béns i la visió que es té del paper de la dona en cada cas.

Abans de començar amb la comparació, però, es creu necessari aclarir un punt que s'ha de tenir prou en compte a l'hora de realitzar de forma adequada la susdita comparació.

Hem de saber, doncs, que estem comparant uns articles del Codi Civil català que es reformen i modifiquen contínuament a través de la creació de noves lleis promulgades pel Parlament de Catalunya, és a dir, es tracta d'una legislació viva, que segueix l'evolució de la societat. La llei islàmica, en canvi, és gairebé la mateixa que als orígens i no contempla una evolució de les mentalitats, ja que ella mateixa dicta quina ha de ser la mentalitat. De fet, com ja hem dit abans, la font principal del dret musulmà és el llibre sagrat de l'Alcorà, el qual es conserva immutable pel fet de ser revelat. I és que "les lleis del matrimoni i les prescripcions sobre les successions són absolutament inalterables i permanents pels segles dels segles i en tot lloc: formen el pòsit més sagrat de la revelació" (Manyer, 1992:47).

2.6.1 Codi Civil de Catalunya: contextualització

Entenem per Codi Civil de Catalunya el "cos normatiu que aplega el conjunt de les institucions de dret civil català, en el qual s'integren els diversos codis i lleis aprovats pel Parlament de Catalunya dictats en l'exercici de la competència per conservar, modificar i desenvolupar el dret propi" (Enciclopèdia Catalana, 2016).

En altres paraules, "és el dret de les persones, és per tot arreu i afecta en el dia a dia de qualsevol ciutadà" (Díaz-Roig, 2015). A més, a Catalunya, les disposicions d'aquest dret civil s'apliquen amb preferència a qualsevol altre codi o legislació i, de fet, el Codi Civil espanyol s'aplica segons el principi de supletorietat, és a dir, només regeix en la mesura que no s'oposa a les disposicions del dret civil català ni a cap dels seus principis generals (Nasarre, 2011: 7). En aquest aspecte, l'aplicació del Codi Civil català és prou semblant a la del Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines, el qual, en cas de conflicte, ha de prevaldre sobre les lleis d'aplicació general a les Filipines i, a més, el Codi Civil de les Filipines, igual que el Codi Civil espanyol, només s'aplica segons el principi de supletorietat.

"Catalunya té, històricament, un dret civil propi. De fet, es va començar a recopilar cap a mitjans del segle XII i [...] l'arrelament d'aquest dret era tan profund que fins i tot els Decrets de Nova Planta es van veure obligats a mantenir-lo i respectar-lo, tot i que es

va prohibir modificar-lo i legislar” (Díaz-Roig, 2015). “Després del 1939, la dictadura en permeté una compilació l’any 1960, amb limitacions. [...] A partir del 1984, la compilació del 1960 hi afegí successives modificacions” (Enciclopèdia Catalana, 2016).

2.6.2 Concepte de família i matrimoni

Segons l’apartat sobre família i matrimoni del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, el Codi Civil català reconeix el matrimoni com l’acte tradicionalment constitutiu de la família, no obstant, “la llei reconeix drets i deures a les unions no matrimonials i també a la filiació de pare i mare sols” (Família i matrimoni, 2016) i, a més, el codi també inclou “la regulació de les parelles de fet, que abans figurava en una llei especial, equiparant les parelles homosexuals amb les heterosexuales” (Díaz-Roig, 2015).

D’altra banda, s’entén per matrimoni “la unió de dues persones d’acord amb el que preveu la llei per la qual es crea un vincle de vida en comú del que es deriven conseqüències jurídiques a nivell personal i econòmic” (Família i matrimoni, 2016).

En la secció titulada “Família i matrimoni” dins del lloc web del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, s’especifica també que qualsevol ciutadà/ana pot contraure matrimoni davant de l’autoritat judicial o del funcionari designat o davant de l’alcalde autoritzat pel jutge, o en la forma religiosa legalment prevista.

Segons el Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines, en canvi, el matrimoni, entès no només com a contracte civil, sinó també com a institució social, només es pot contreure entre un home i una dona musulmans o bé un home musulmà i una dona no musulmana i s’han de complir les lleis del dret islàmic i les disposicions d’aquest codi en qüestió. A més, el matrimoni segueix la directiva corànica, és a dir, religiosa, no obstant, no es tracta d’un sacrament i, per tant, pot ser tractat com un contracte, fet que facilita la seva inclusió en un corpus de llei.

Ambdós codis coincideixen que hi ha d’haver un consentiment mutu per poder celebrar el matrimoni. No obstant, segons el Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines, el procés d’oferiment i acceptació del matrimoni ha de ser testimoniats per part de dos testimonis masculins competents, sempre i quan, això sí, el tutor o guardià assignat hagi expressat el seu consentiment. A més, la quantitat o valor del dot que el marit paga a la núvia (concepte que no existeix en el Codi Civil català) també s’estipula davant de dos testimonis masculins competents.

2.6.3 Règim econòmic matrimonial

Segons s'indica en la secció "Família i matrimoni" del lloc web del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, d'acord amb els efectes econòmics i patrimonials del matrimoni, "cada un dels cònjuges ha de contribuir a les despeses familiars d'acord amb els seus ingressos i, si no n'hi ha prou, en proporció als respectius patrimonis". A més, el règim econòmic matrimonial, és a dir, "el conjunt de normes que regulen els aspectes econòmics del matrimoni, pot ser pactat pels cònjuges en el moment de contraure matrimoni, o en qualsevol moment posterior, mitjançant capítols matrimonials i, si no han pactat res, per als catalans el règim és el de separació de béns, segons el qual cada cònjuge té la propietat i l'administració dels seus béns, tant dels que tenia abans de casar-se com dels adquirits durant el matrimoni, i cadascú respon dels seus deutes".

Segons el Codi de lleis personals musulmanes, el règim de relacions de propietat dins el matrimoni, en absència de qualsevol estipulació dels capítols matrimonials que indiqui el contrari, és el de separació completa de béns i propietats, de manera que cada cònjuge es queda amb la propietat exclusiva que posseïa abans del matrimoni i també amb aquells beneficis i propietats que hagi adquirit durant el matrimoni, entre els quals es troba el dot (*mahr*). El dot és el que coneixem com la quantitat de diners o propietats que ha de pagar el marit a la seva dona abans, durant o després del matrimoni i que, tret que el matrimoni es dissolgui perquè la dona ha repudiat el marit, aquesta té dret a reclamar.

2.6.4 La dona en ambdós textos

Ambdós codis de lleis coincideixen que, en el matrimoni, ambdós cònjuges es deuen respecte i lleialtat mútua, han d'actuar en interès de la família i s'han d'ajudar i prestar socors mutu. A partir d'aquí, però, les diferències entre els drets i deures del marit i la muller són evidents i constants.

Per començar, la distinció entre el concepte d'home i dona o marit i muller, que apareix tan delimitada en el Codi de lleis personals musulmanes, no existeix en el Codi Civil català on, en canvi, es parla en tot moment de "cònjuges" sense fer distinció de gènere ni diferenciació entre els drets i obligacions d'un i l'altra.

De fet, mentre en el Codi de lleis personals musulmanes es parla de drets i obligacions del marit, d'una banda; i drets i obligacions de la muller, de l'altra, el Codi Civil català estipula que "els cònjuges tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures,

especialment la cura i l'atenció dels altres membres de la família que estiguin a llur càrrec i convisquin amb ells, i han de compartir les responsabilitats domèstiques” (Egea Fernández, 2011: 171).

Si s'agafa aquesta última oració com a punt de partida, s'observa que, mentre que l'obligació principal de la muller, segons el Codi de lleis personals musulmanes, és fer-se càrrec de les tasques de la llar i comprar tot el que sigui necessari per al manteniment de la família, el codi català disposa que les responsabilitats domèstiques són compartides entre ambdós cònjuges⁹.

El marit, en canvi, segons el Codi de lleis personals musulmanes, té l'obligació de fixar un lloc de residència que estigui a l'altura de la condició social de la família i s'adapti a les seves necessitats, a més de cobrir les despeses econòmiques necessàries per al compliment de les obligacions domèstiques de la muller.

No obstant, segons el Codi Civil català, “els cònjuges determinen de comú acord el domicili familiar” (Egea Fernández, 2011: 171) i ambdós “han de contribuir a les despeses familiars, de la manera que pactin, amb els recursos procedents de llur activitat o de llurs béns, en proporció a llurs ingressos i, si aquests no són suficients, en proporció a llurs patrimonis. L'aportació al treball domèstic és una forma de contribució a les despeses familiars” (Egea Fernández, 2011: 172).

Finalment, mentre que el Codi Civil català explica que la direcció de la família correspon a ambdós cònjuges de comú acord i que “qualsevol dels cònjuges pot actuar tot sol per atendre les necessitats i despeses familiars ordinàries [...] i es presumeix que el cònjuge que actua té el consentiment de l'altre”, de manera que “cap dels cònjuges no es pot atribuir la representació de l'altre si no li ha estat conferida” (Egea Fernández, 2011: 171), llevat de casos excepcionals; el Codi de lleis personals musulmanes estipula que, sense el consentiment del seu marit o si aquest ho considera innecessari o inoportú, la dona no pot, entre d'altres coses, exercir cap professió o ocupació ni adquirir un bé o propietat a títol oneros. A més, si, per qualsevol motiu dels que s'estipulen en el codi, el matrimoni finalitza o queda invalidat,

⁹ Segons la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, s'incorporen diverses modificacions, entre les quals hi destaca “la referència expressa al deure d'ambdós cònjuges de contribuir a les responsabilitats domèstiques, inclosa la de tenir cura d'altres membres de la família a llur càrrec i que convisquin amb ells” (Egea Fernández, 2011: 55).

la dona ha de guardar un període d'espera (*'idda*) abans de poder tornar a contraure matrimoni.

3 Text de sortida

PRESIDENTIAL DECREE NO. 1083

A DECREE TO ORDAIN AND PROMULGATE A CODE RECOGNIZING THE SYSTEM OF FILIPINO MUSLIM LAWS, CODIFYING MUSLIM PERSONAL LAWS, AND PROVIDING FOR ITS ADMINISTRATION AND FOR OTHER PURPOSES.

[...]

BOOK TWO Persons and Family Relations

[...]

TITLE I Marriage and Divorce

CHAPTER I Applicability Clause

Art. 13. Application. — (1) The provisions of this Title shall apply to marriage and divorce wherein both parties are Muslims, or wherein only the male party is a Muslim and the marriage is solemnized in accordance with Muslim law or this Code in any part of the Philippines.

(2) In case of marriage between a Muslim and a non-Muslim, solemnized not in accordance with Muslim law or this Code, the Civil Code of the Philippines shall apply

(3) Subject to the provisions of the preceding paragraphs, the essential requisites and legal impediments to marriage, divorce, paternity and filiation, guardianship and custody of minors, support and maintenance, claims for customary dower (mahr), betrothal, breach of contract to marry, solemnization and registration of marriage and divorce, rights and obligations between husband and wife parental authority, and the properly relations between husband and wife shall be governed by this Code and other applicable Muslim laws.

CHAPTER II Marriage (Nikah)

Section 1. Requisites of Marriage. —

Art. 14. Nature. — Marriage is not only a civil contract but a social institution. Its nature, consequences and incidents are governed by this Code and the Shari'a and not subject to stipulation, except that the marriage settlements may to a certain extent fix the property relations of the spouses.

Art. 15. Essential requisites. — No marriage contract shall be perfected unless the following essential requisites are complied with:

- (a) Legal capacity of the contracting parties;
- (b) Mutual consent of the parties freely given;

(c) Offer (ijab) and acceptance (qabul) duly witnessed by at least two competent persons after the proper guardian in marriage (wali) has given his consent; and

(d) Stipulation of customary dower (mahr) duly witnessed by two competent persons.

Art. 16. Capacity to contract marriage. — (1) Any Muslim male at least fifteen years of age and any Muslim female of the age of puberty or upwards and not suffering from any impediment under the provisions of this Code may contract marriage. A female is presumed to have attained puberty upon reaching the age of fifteen.

(2) However, the Shari'a District Court may, upon petition of a proper wali, order the solemnization of the marriage of a female who though less than fifteen but not below twelve years of age, has attained puberty.

(3) Marriage through a wali by a minor below the prescribed ages shall be regarded as betrothal and may be annulled upon the petition of either party within four years after attaining the age of puberty, provided no voluntary cohabitation has taken place and the wali who contracted the marriage was other than the father or paternal grandfather.

Art. 17. Marriage ceremony. — No particular form of marriage ceremony is required but the ijab and the gabul in marriage shall be declared publicly in the presence of the person solemnizing the marriage and two competent witnesses. This declaration shall be set forth in an instrument in triplicate, signed or marked by the contracting parties and said witnesses, and attested by the person solemnizing the marriage. One copy shall be given to the contracting parties and another sent to the Circuit Registrar by the solemnizing officer who shall keep the third.

Art. 18. Authority to solemnize marriage. — Marriage may be solemnized:

(a) By the proper wali of the woman to be wedded;

(b) Upon authority of the proper wali, by any person who is competent under Muslim law to solemnize marriage; or

(c) By the judge of the Shari'a District Court of Shari'a Circuit Court or any person designated by the judge, should the proper wali refuse without justifiable reason, to authorize the solemnization.

Art. 19. Place of solemnization. — Marriage shall be solemnized publicly in any mosque, office of the Shari'a judge, office of the District or Circuit Registrar, residence of the bride or her wali, or at any other suitable place agreed upon by the parties.

Art. 20. Specification of dower. — The amount or value of dower may be fixed by the contracting parties (marh-musamma) before, during, or after the celebration of the marriage. If the amount or the value thereof has not been so fixed, a proper dower (mahr-mithl) shall, upon petition of the wife, be determined by the court according to the social standing of the parties.

Art. 21. Payment of dower. — Subject to the stipulation of the parties, the dower may be fully or partially paid before, during, or after the marriage. The property or estate of the husband shall be liable for the unpaid dower, or any part thereof.

Art. 22. Breach of contract. — Any person who has entered into a contract to marry but subsequently refuses without reasonable ground to marry the other party who is willing

to perform the same shall pay the latter the expenses incurred for the preparation of the marriage and such damages as may be granted by the court.

Section 2. Prohibited Marriages. —

Art. 23. Bases of prohibition. — No marriage may be contracted by parties within the prohibited degrees:

- (a) Of consanguinity;
- (b) Of affinity; and
- (c) Of fosterage.

Art. 24. Prohibition by consanguinity (tahrimjbin-nasab). — No marriage shall be contracted between:

- (a) Ascendants and descendants of any degree;
- (b) Brothers and sisters, whether germane, consanguine or uterine; and
- (c) Brothers or sisters and their descendants within the third civil degree.

Art. 25. Prohibition by affinity (tahrim-bill-musahara). — (1) No marriage shall be contracted between:

- (a) Any of the spouses and their respective affinal relatives in the ascending line and in the collateral line within the third degree;
- (b) Stepfather and stepdaughter when the marriage between the former and the mother of the latter has been consummated;
- (c) Stepmother and stepson when the marriage between the former and the father of the latter has been consummated; and
- (d) Stepson or stepdaughter and the widow, widower or divorcee of their

(2) The prohibition under this article applies even after the dissolution of the marriage creating the affinal relationship.

Art. 26. Prohibition due to fosterage (tahrim-bir-rada'a). — (1) No person may validly contract marriage with any woman who breastfed him for at least five times within two years after his birth.

(2) The prohibition on marriage by reason of consanguinity shall likewise apply to persons related by fosterage within the same degrees, subject to exception recognized by Muslim law.

Section 3. Subsequent Marriages.

Art. 27. By a husband. — Notwithstanding the rule of Islamic law permitting a Muslim to have more than one wife but one wife unless he can deal with them with equal companionship and just treatment as enjoined by Islamic law and only in exceptional cases.

Art. 28. By widow. — No widow shall contract a subsequent marriage unless she has observed an 'idda of four months and ten days counted from the date of the death of her husband. If at that time the widow is pregnant, she may remarry within a reasonable time after delivery. In such case, she shall produce the corresponding death certificate.

Art. 29. By divorcee. — (1) No woman shall contract a subsequent marriage unless she has observed an 'idda of three monthly courses counted from the date of divorce. However, if she is pregnant at the time of the divorce, she may remarry only after delivery.

(2) Should a repudiated woman and her husband reconcile during her 'idda, he shall have a better right to take her back without need of a new marriage contract.

(3) Where it is indubitable that the marriage has not been consummated when the divorce was affected, no 'idda shall be required.

Art. 30. Marriage after three talaq. — (1) Where a wife has been thrice repudiated (talaq bain lubra) on three different occasions by her husband, he cannot remarry her unless she shall have married another person who divorces her after consummation of the intervening marriage and the expiration of the 'idda.

(2) No solemnizing officer shall perform the subsequent marriage mentioned in the preceding paragraph unless he has ascertained that there was no collusion among the parties.

Section 4. Batil and Fasi Marriages.

Art. 31. Batil marriages. — The following marriages shall be void (batil) from the beginning:

- (a) Those contracted contrary to Articles 23, 24, 25 and 26;
- (b) Those contracted in contravention of the prohibition against unlawful
- (c) Those contracted by parties one or both of whom have been found guilty of having killed the spouse of either of them.

Art. 32. Fasad marriages. — The following marriages shall be irregular (fasid) from their performance:

- (a) Those contracted with a female observing 'idda;
- (b) Those contracted contrary to Article 30;
- (c) Those wherein the consent of either party is vitiated by violence, intimidation, fraud, deceit or misrepresentation;
- (d) Those contracted by a party in a condition of death-illness (marad-ul-mault) without the same being consummated;
- (e) Those contracted by a party in a state of ihram; and
- (f) Mixed marriages not allowed under Islamic law.

Art. 33. Validation of irregular marriages. — (1) Irregular marriages may be made regular by a new marriage contract in the following cases:

- (a) Those referred to in Article 32(a), after the impediment has been removed;
- (b) Those referred to in Article 32(b), upon compliance with the requirement of Article 30;
- (c) Those referred to in Article 32(c), after the causes vitiating consent have ceased;
- (d) Those referred to in Article 32(d), in case the party recovers;
- (e) Those referred to in Article 32(e), when the party is no longer in a state of ihram; and
- (f) Those referred to in Article 32(f), after conversion to a faith that could have made the marriage valid.

(2) The effects of the new marriage under the first paragraph shall retroact to the date of the celebration of the irregular marriage.

Section 5. Rights and Obligations Between Spouses. —

Art. 34. Mutual rights and obligations. — (1) The husband and the wife are obliged to live together, observe mutual respect and fidelity, and render mutual help and support in accordance with this Code.

(2) When one of the spouses neglects his or her duties to the conjugal union or brings danger, dishonor or material injury upon the other, the injured party may petition the court for relief. The court may counsel the offender to comply with his or her duties, and take such measures as may be proper.

(3) The husband and the wife shall inherit from each other in accordance with this Code.

(4) The husband and the wife shall have the right to divorce in accordance with this Code.

Art. 35. Rights and obligations of the husband. — The husband shall fix the residence of the family. The court may exempt the wife from living with her husband on any of the following grounds:

- (a) Her dower is not satisfied in accordance with the stipulations; or
- (b) The conjugal dwelling is not in keeping with her social standing or is, for any reason, not safe for the members of the family or her property.

Art. 36. Rights and obligations of the wife. — (1) The wife shall dutifully manage the affairs of the household. She may purchase things necessary for the maintenance of the family, and the husband shall be bound to reimburse the expenses, if he has not delivered the proper sum.

(2) The wife cannot, without the husband's consent, acquire any property by gratuitous title, except from her relatives who are within the prohibited degrees in marriage.

(3) The wife may, with her husband's consent, exercise any profession or occupation or engage in lawful business which is in keeping with Islamic modesty and virtue. However, if the husband refuses to give his consent on the ground that his income is sufficient for the family according to its social standing or his opposition is based on serious and valid grounds, the matter shall be referred to the Agama Arbitration Council.

(4) The wife shall have the right to demand the satisfaction of her mahr.

(5) Unless otherwise stipulated in the marriage settlements, the wife retain ownership and administration of her exclusive property.

(6) The wife shall be entitled to an equal and just treatment by the husband.

Section 6. Property Relations Between Spouses. —

Art. 37. How governed. — The property relations between husband and wife shall be governed in the following order:

- (a) By contract before or at the time of the celebration of marriage;
- (b) By the provisions of this Code; and
- (c) By custom.

Art. 38. Regime of property relations. — The property relations between the spouses, in the absence of any stipulation to the contrary in the marriage settlements or any other contract, shall be governed by the regime of complete separation of property in accordance with this Code and, in a suppletory manner, by the general principles of Islamic law and the Civil Code of the Philippines.

Art. 39. Stipulation in the marriage settlements. — Every stipulation in the marriage settlements or contract referred to in the preceding article shall be void and without effect whatsoever, should the marriage not take place. However, stipulations that do not depend upon the contract of marriage shall be valid.

Art. 40. Ante-nuptial property. — The wife shall not lose ownership and administration of all properties brought by her to the marriage in the absence of any written agreement to the contrary, and she may dispose of the same by deed or otherwise even without the consent of her husband.

Art. 41. Exclusive property of each spouse. — The following shall be the exclusive property of either spouse:

- (a) Properties brought to the marriage by the husband or the wife;
- (b) All income derived by either spouse from any employment, occupation or trade;
- (c) Any money or property acquired by either spouse during marriage by lucrative title;
- (d) The dower (mahr) of the wife and nuptial gifts to each spouse;
- (e) Properties acquired by right of redemption, purchase or exchange of the exclusive property of either; and

(f) All fruits of properties in the foregoing paragraphs.

Art. 42. Ownership and administration. — Each spouse shall own, possess, administer, enjoy and dispose of his or her own exclusive estate even without the consent of the other. However, the court may, upon petition of either spouse, grant to the other the administration of such property.

Art. 43. Household property. — Household property which customarily pertains to or is used by either spouse shall be prima facie presumed to be the property of said spouse.

Art. 44. Right to sue and be sued. — The wife may, independently of the husband, sue or be sued in the following cases:

(a) When the litigation is between husband and wife;

(b) If the suit concerns her exclusive property;

(c) If the litigation is incidental to her profession, occupation or business;

(d) If the litigation concerns the exclusive property of the husband, the administration of which has been transferred to her; or

(e) Such other appropriate cases as may be followed by the general principles of Islamic law and other laws.

CHAPTER III Divorce (Talaq)

Section 1. Nature and Form. —

Art. 45. Definition and forms. — Divorce is the formal dissolution of the marriage bond in accordance with this Code to be granted only after the exhaustion of all possible means of reconciliation between the spouses. It may be effected by:

(a) Repudiation of the wife by the husband (talaq);

(b) Vow of continence by the husband (ila);

(c) Injurious assanilation of the wife by the husband (zihar);

(d) Acts of imprecation (li'an);

(e) Redemption by the wife (khul');

(f) Exercise by the wife of the delegated right to repudiate (tafwld); or

(g) Judicial decree (faskh).

Art. 46. Divorce by talaq. — (1) A divorce by talaq may be effected by the husband in a single repudiation of his wife during her non-menstrual period (tuhr) within which he has totally abstained from carnal relation with her. Any number of repudiation made during one tuhr shall constitute only one repudiation and shall become irrevocable after the expiration of the prescribed 'idda.

(2) A husband who repudiates his wife, either for the first or second time, shall have the right to take her back (ruju) within the prescribed 'idda by resumption of cohabitation without need of a new contract of marriage. Should he fail to do so, the repudiation shall become irrevocable (Talaq bain sugra).

Art. 47. Divorce by Ila. — Where a husband makes a vow to abstain from any carnal relations (ila) with his wife and keeps such ila for a period of not less than four months, she may be granted a decree of divorce by the court after due notice and hearing.

Art. 48. Divorce by zihar. — Where the husband has injuriously assimilated (zihar) his wife to any of his relatives within the prohibited degrees of marriage, they shall mutually refrain from having carnal relation until he shall have performed the prescribed expiation. The wife may ask the court to require her husband to perform the expiation or to pronounce the a regular talaq should he fail or refuse to do so, without prejudice to her right of seeking other appropriate remedies.

Art. 49. Divorce by li'an. — Where the husband accuses his wife in court of adultery, a decree of perpetual divorce may be granted by the court after due hearing and after the parties shall have performed the prescribed acts of imprecation (li'an).

Art. 50. Divorce by khul'. — The wife may, after having offered to return or renounce her dower or to pay any other lawful consideration for her release (khul') from the marriage bond, petition the court for divorce. The court shall, in meritorious cases and after fixing the consideration, issue the corresponding decree.

Art. 51. Divorce by tafwid. — If the husband has delegated (tafwid) to the wife the right to effect a talaq at the time of the celebration of the marriage or thereafter, she may repudiate the marriage and the repudiation would have the same effect as if it were pronounced by the husband himself.

Art. 52. Divorce by faskh. — The court may, upon petition of the wife, decree a divorce by faskh on any of the following grounds :

(a) Neglect or failure of the husband to provide support for the family for at least six consecutive months;

(b) Conviction of the husband by final judgment sentencing him to imprisonment for at least one year;

(c) Failure of the husband to perform for six months without reasonable cause his marital obligation in accordance with this code;

(d) Impotency of the husband;

(e) Insanity or affliction of the husband with an incurable disease which would make the continuance of the marriage relationship injurious to the family;

(f) Unusual cruelty of the husband as defined under the next succeeding article; or

(g) Any other cause recognized under Muslim law for the dissolution of marriage by faskh either at the instance of the wife or the proper wali.

Art. 53. Faskh on the ground of unusual cruelty. — A decree of faskh on the ground of unusual cruelty may be granted by the court upon petition of the wife if the husband:

- (a) Habitually assaults her or makes her life miserable by cruel conduct even if this does not result in physical injury;
- (b) Associates with persons of ill-repute or leads an infamous life or attempts to force the wife to live an immoral life;
- (c) Compels her to dispose of her exclusive property or prevents her from exercising her legal rights over it;
- (d) Obstructs her in the observance of her religious practices; or
- (e) Does not treat her justly and equitably as enjoined by Islamic law.

Art. 54. Effects of irrevocable talaq or faskh. — A talaq or faskh, as soon as it becomes irrevocable, shall have the following effects:

- (a) The marriage bond shall be severed and the spouses may contract another marriage in accordance with this Code;
- (b) The spouses shall lose their mutual rights of inheritance;
- (c) The custody of children shall be determined in accordance with Article 78 of this code
- (d) The wife shall be entitled to recover from the husband her whole dower in case the talaq has been effected after the consummation of the marriage, or one-half thereof if effected before its consummation;
- (e) The husband shall not be discharged from his obligation to give support in accordance with Article 67; and
- (f) The conjugal partnership, if stipulated in the marriage settlements, shall be dissolved and liquidated.

Art. 55. Effects of other kinds of divorce. — The provisions of the article immediately preceding shall apply to the dissolution, of marriage by ila, zihar, li'an and khul', subject to the effects of compliance with the requirements of the Islamic law relative to such divorces.

Section 2. 'Idda. —

Art. 56. 'Idda defined. — 'Idda is the period of waiting prescribed for a woman whose marriage has been dissolved by death or by divorce the completion of which shall enable her to contract a new marriage.

Art. 57. Period. — (1) Every wife shall be obliged to observe 'idda as follows:

- (a) In case of dissolution of marriage by death, four months and ten days counted from the death of her husband;
- (b) In case of termination of marriage by divorce, for three monthly courses; or
- (c) In case of a pregnant woman, for a period extending until her delivery.

(2) Should the husband die while the wife is observing 'idda for divorce, another 'idda for death shall be observed in accordance with paragraph 1(a).

TITLE III Paternity and Filiation

Art. 58. Legitimacy, how established. — Legitimacy of filiation is established by evidence of valid marriage between the father and the mother at the time of the conception of the child.

Art. 59. Legitimate children. — (1) Children conceived in lawful wedlock shall be presumed to be legitimate. Whoever claims illegitimacy of or impugns such filiation must prove his allegation.

(2) Children born after six months following the consummation of marriage or with two years after the dissolution of the marriage shall be presumed to be legitimate. Against this presumption no evidence shall be admitted other than that of the physical impossibility of access between the parents at or about the time of the conception of the child.

Art. 60. Children of subsequent marriage. — Should the marriage be dissolved and the wife contracts another marriage after the expiration of her 'IDDA, the child born within six months from the dissolution of the prior marriage shall be presumed to have been conceived during the former marriage, and if born thereafter, during the latter.

Art. 61. Pregnancy after dissolution. — If, after the dissolution of marriage, the wife believes that she is pregnant by her former husband, she shall, within thirty days from the time she became aware of her pregnancy, notify the former husband or his heirs of that fact. The husband or his heirs may ask the court to take measures to prevent a simulation of birth.

Art. 62. Rights of legitimate child. — A legitimate child shall have the right:

- (a) To bear the surnames of the father and of the mother;
- (b) To receive support from the father or, in his default, from his heirs in accordance with Articles 65 and 68; and
- (c) To share in the legitimate (furud) and other successional rights which this Code recognizes in his favor.

Art. 63. Acknowledgment by father. — Acknowledgment (igra) of a child by the father shall establish paternity and confer upon each the right inherit from the other exclusively in accordance with Article 94, provided the following conditions are complied with:

- (a) The acknowledgment is manifested by the father's acceptance in public that he is the father of the child who does not impugn it; and
- (b) The relations does not appear impossible by reason of disparity in age.

Art. 64. Adoption. — No adoption in any form shall confer upon any person the status and rights of a legitimate child under Muslim law, except that said person may receive a gift (hiba). [...]

4 Text d'arribada

DECRET PRESIDENCIAL NÚM. 1083

Decret presidencial núm. 1083, pel qual s'ordena i promulga un codi que reconegui el sistema filipí de lleis musulmanes, codifiqui les lleis personals musulmanes i n'estipuli la seva administració i altres finalitats

[...]

LLIBRE SEGON

Persones i relacions de família

[...]

TÍTOL II

Matrimoni i divorci

CAPÍTOL I

Clàusula d'aplicació

Sec. 13. Aplicació. (1) Les disposicions d'aquest títol s'apliquen al matrimoni i al divorci quan ambdues parts són musulmanes o quan només l'home és musulmà i el matrimoni se solemnitza d'acord amb la legislació musulmana o segons aquest Codi en qualsevol part de les Filipines.

(2) En cas de matrimoni entre un home musulmà i una dona no musulmana que no s'hagi solemnitzat segons la legislació musulmana o d'acord amb aquest Codi, s'ha d'aplicar el Codi Civil de les Filipines.

(3) Segons les disposicions dels paràgrafs anteriors, els requisits essencials i els impediments legals del matrimoni, el divorci, la paternitat i filiació, la tutela i custòdia de menors, ajuda i manteniment, les demandes pel dot consuetudinari (*mahr*), les esposalles, l'incompliment del contracte matrimonial, la solemnització i registre del matrimoni i el divorci, els drets i obligacions entre el marit i la potestat parental de la muller, i les relacions adequades entre marit i muller es regeixen per aquest Codi i altres lleis musulmanes aplicables.

CAPÍTOL II

Matrimoni (*Nikah*)

Article 1. Requisits del matrimoni.

Sec. 14. Naturalesa. El matrimoni no només és un contracte civil, sinó una institució social. La seva naturalesa, conseqüències i incidents es regeixen per aquest Codi i la xaria i no estan subjectes a cap estipulació, llevat que els capítols matrimonials puguin, fins a cert punt, establir les relacions de propietat entre els cònjuges.

Sec. 15. Requisits essencials. No s'ha de formalitzar cap contracte matrimonial que no compleixi els següents requisits essencials:

- (a) Capacitat legal de les parts contractants;
- (b) Consentiment mutu de les parts expressat lliurement;
- (c) Oferiment (*ijab*) i acceptació (*qabul*) degudament presenciats com a mínim per dues persones competents després que el mateix guardià del matrimoni (*wali*) hagi donat el seu consentiment i
- (d) Estipulació del dot consuetudinari (*mahr*) degudament presenciada per dues persones competents.

Sec. 16. Capacitat per contreure matrimoni. (1) Qualsevol home musulmà a partir de quinze anys d'edat i qualsevol dona musulmana a partir de l'edat de pubertat que no sofreixi cap impediment segons les disposicions d'aquest Codi poden contreure matrimoni. Se suposa que una dona ha arribat a la pubertat quan compleix l'edat de quinze anys.

(2) No obstant, el Tribunal del Districte de la Xaria [Shari'a District Court] pot, sota petició del *wali* mateix, ordenar la solemnització del matrimoni d'una dona que, encara que menor de quinze, però major de dotze anys d'edat, ha arribat a la pubertat.

(3) Si un menor per sota de les edats prescrites contreu matrimoni a través del *wali*, aquest matrimoni s'ha de considerar com unes esposalles i es pot anular sota petició de qualsevol de les parts dins el termini de quatre anys després d'arribar a l'edat de la pubertat, a condició que no s'hagi produït una cohabitació voluntària i que el *wali* que va contreure el matrimoni no fos el pare o l'avi patern.

Sec. 17. Cerimònia de casament. No es requereix una forma concreta de cerimònia de casament, però la *ijab* i el *qabul* [en el text original, hi ha un error d'ortografia que s'ha corregit en la traducció] del matrimoni s'han de declarar de forma pública en presència de la persona que solemnitza el matrimoni i de dos testimonis competents. Aquesta declaració s'ha d'exposar en un document per triplicat signat o marcat per les parts contractants i els testimonis esmentats, i la persona que solemnitza el matrimoni n'ha de donar fe. Una còpia s'ha de donar a les parts contractants i la persona que ha solemnitzat el matrimoni es queda la segona còpia i envia la tercera al secretari del registre civil del districte.

Sec. 18. Autoritat que solemnitza el matrimoni. El matrimoni el poden solemnitzar:

- (a) El mateix *wali* de la dona que contreu matrimoni;
- (b) A través de l'autoritat del mateix *wali*, qualsevol persona que sigui competent segons la legislació musulmana per solemnitzar el matrimoni o
- (c) El jutge del Tribunal del Districte de la Xaria [Shari'a District Court] o del Tribunal del Circuit de la Xaria [Shari'a Circuit Court] o qualsevol persona designada pel jutge, en cas que el mateix *wali* es negui sense cap raó justificable a autoritzar la solemnització.

Sec. 19. Lloc de la solemnització. El matrimoni s'ha de solemnitzar de forma pública a qualsevol mesquita, a l'oficina del jutge de la xaria, a l'oficina del secretari del registre civil del circuit o del districte, a la residència de la muller o del seu *wali* o a qualsevol altre lloc apropiat i pactat entre les parts.

Sec. 20. Especificació del dot. Les parts contractants (*mahr-mussamma*) [en el text original, hi ha un error de tecleig que s'ha corregit en la traducció] poden fixar la quantitat o valor del dot abans, durant o després de la celebració del matrimoni. Si no se'n fixa la quantitat o el valor, sota petició de la muller, el tribunal ha d'establir un dot adequat (*mahr-mithl*) d'acord amb la condició social de les parts.

Sec. 21. Pagament del dot. D'acord amb les estipulacions de les parts, el dot es pot pagar completament o de forma parcial abans, durant o després del matrimoni. Les propietats o patrimoni del marit han de respondre pel dot no pagat o qualsevol de les seves parts.

Sec. 22. Incompliment del contracte. Qualsevol persona que hagi signat un contracte matrimonial, però posteriorment es negui sense cap raó justificable a casar-se amb l'altra part, que sí que vol celebrar el matrimoni, ha de pagar a aquesta part les despeses concretes per a la preparació del matrimoni i la indemnització que li pugui concedir el tribunal.

Article 2. Matrimonis prohibits.

Sec. 23. Bases de la prohibició. No poden contreure matrimoni les parts que es troben dins els graus prohibits de:

- (a) Consanguinitat;
- (b) Afinitat i
- (c) Parentiu adquirit per alletament.

Sec. 24. Prohibició per consanguinitat (*tahrimjbin-nasab*). No s'ha de contreure matrimoni entre:

- (a) Ascendents i descendents de qualsevol grau;
- (b) Germans i germanes, ja siguin relacionats, consanguinis o uterins; i
- (c) Germans o germanes i els seus descendents dins del tercer grau civil.

Sec. 25. Prohibició per afinitat (*tahrim-bill-musahara*). (1) No s'ha de contreure matrimoni entre:

- (a) Qualsevol dels cònjuges i els seus respectius parents afins en la línia ascendent i en la línia col·lateral dins el tercer grau;
- (b) Padrastre i fillastra, si el matrimoni entre el padrastre i la mare de la seva fillastra ja s'ha consumat;
- (c) Madrastra i fillastre, si el matrimoni entre la madrastra i el pare del seu fillastre ja s'ha consumat; i
- (d) Fillastre o fillastra i la vídua o vidu o divorciat o divorciada dels seus respectius ascendents.

(2) La prohibició segons aquesta secció s'aplica fins i tot després de la dissolució del matrimoni, fet que havia creat la relació afina.

Sec. 26. Prohibició per parentiu adquirit per alletament (*tahrim-bir-rada'a*). (1) Ningú pot contreure matrimoni de forma vàlida amb cap dona que l'alletés en cinc ocasions com a mínim durant els dos anys posteriors al seu naixement.

(2) D'acord amb l'excepció reconeguda per la legislació musulmana, la prohibició del matrimoni per raons de consanguinitat s'ha d'aplicar de la mateixa manera a les persones vinculades per alletament dins els mateixos graus.

Article 3. Matrimonis posteriors.

Sec. 27. Per part del marit. Tot i que l'estat de dret islàmic permet al musulmà tenir més d'una muller, només es permet que en tingui una, llevat que sigui capaç d'encarregar-se'n amb igual companyonia i un tractament just tal com ordena la llei islàmica, i només en casos excepcionals.

Sec. 28. Per part de la vídua. Cap vídua pot contreure un matrimoni posterior llevat que hagi complert un *'idda* de quatre mesos i deu dies comptats a partir del dia de la mort del seu marit. Si durant aquest període la vídua està embarassada, es pot tornar a casar dins un termini de temps raonable després del part. En aquest cas, ha de presentar el certificat de defunció corresponent.

Sec. 29. Per part de la divorciada. (1) Cap dona pot contreure un matrimoni posterior llevat que hagi complert un *'idda* de tres períodes mensuals comptats a partir de la data de divorci. No obstant, si està embarassada en el moment del divorci, només es pot tornar a casar després del part.

(2) En cas que una dona repudiada i el seu marit es reconciliïn mentre ella es troba en període d'*'idda*, ell està en el seu dret de tornar-la a prendre sense necessitat d'un altre contracte matrimonial.

(3) Quan és indubtable que el matrimoni no ha estat consumat en el moment del divorci, no es requereix període d'*'idda*.

Sec. 30. Matrimoni després de tres *talaq*. (1) Quan el marit ha repudiat la seva muller tres cops en tres ocasions diferents (*talaq bain lubra*), no es pot tornar a casar amb ella, llevat que ella s'hagi tornat a casar amb un altre home de qui se n'hagi divorciat després de la consumació del matrimoni intermedi i de l'expiració del període d'*'idda*.

(2) Cap funcionari pot solemnitzar el matrimoni posterior esmentat en el paràgraf anterior, tret que hagi verificat que no hi ha conspiració entre les parts.

Article 4. Matrimonis *Batil* i *Fasid* [en el text original, hi ha un error ortogràfic que s'ha corregit en la traducció].

Sec. 31. Matrimonis *Batil*. Els següents matrimonis han de ser nuls (*batil*) des del seu principi:

- (a) Aquells matrimonis que incompleixen les seccions 23, 24, 25 i 26;
- (b) Aquells matrimonis que infringeixen la prohibició contra la conjunció il·legal i
- (c) Aquells matrimonis on una part o ambdues parts han estat declarades culpables d'haver matat algun de llurs cònjuges.

Sec. 32. Matrimonis *Fasid*. Els següents matrimonis han de ser irregulars (*fasid*) des de la seva oficialització:

- (a) Aquells matrimonis que es contreuen amb una dona que es troba en període d'*'idda*;
- (b) Aquells matrimonis que es contreuen en contra del que diu la secció 30;
- (c) Aquells matrimonis en els quals el consentiment d'alguna de les parts queda invalidada per violència, amenaces, estafa, engany o tergiversació;
- (d) Aquells matrimonis on una de les parts es troba en condició de malaltia mortal (*marad-ul-mault*) i el matrimoni no s'ha consumat.
- (e) Aquells matrimonis on una de les parts es troba en estat d'*ihram* i

(f) Matrimonis mixtos que la llei islàmica no permet.

Sec. 33. Validació de matrimonis irregulars. (1) Els matrimonis irregulars es poden convertir en matrimonis regulars mitjançant un nou contracte matrimonial en els casos següents:

- (a) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(a), després que l'impediment s'hagi solucionat;
- (b) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(b), quan es compleixi el requisit de la secció 30;
- (c) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(c), quan hagin cessat les causes que invaliden el consentiment;
- (d) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(d), en cas que la part malalta es recuperi;
- (e) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(e), quan la part ja no es trobi en estat d'ihram i
- (f) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(f), després de la conversió cap a l'islam que pugui fer vàlid el matrimoni.

(2) Els efectes del nou matrimoni segons el primer paràgraf han de tenir efecte retroactiu fins la data de celebració del matrimoni irregular.

Article 5. Drets i obligacions entre cònjuges.

Sec. 34. Drets i obligacions mutus. (1) D'acord amb aquest Codi, el marit i la muller estan obligats a viure junts, guardar-se respecte i fidelitat mutus i donar-se suport i ajuda mutus.

(2) Quan un dels cònjuges incompleix les seves responsabilitats dins la unió conjugal o posa en perill, provoca deshonor o danys materials a l'altre/a, la part afectada pot presentar una petició d'ajuda al tribunal. El tribunal pot aconsellar l'infractor que compleixi amb les seves responsabilitats i pot prendre les mesures adequades.

(3) D'acord amb aquest Codi, el marit i la muller han d'heretar mutuament.

(4) D'acord amb aquest Codi, el marit i la muller tenen dret a divorciar-se.

Sec. 35. Drets i obligacions del marit. El marit ha de fixar el lloc de residència de la família. El tribunal pot eximir la muller de viure amb el marit per qualsevol d'aquests motius:

- (a) No es satisfà el seu dot segons les estipulacions o
- (b) La residència conjugal no s'adiu amb la seva condició social o, per qualsevol motiu, no és segura pels membres de la família o la seva propietat.

Sec. 36. Drets i obligacions de la muller. (1) La muller ha de portar de forma obedient els assumptes de la llar. Pot comprar les coses necessàries pel manteniment de la família i el marit li ha de pagar les despeses, en cas que encara no li hagi entregat la suma convenient.

(2) Sense el consentiment del marit, la muller no pot adquirir cap propietat a títol onerós, llevat que sigui de part de parents seus que es trobin dins els graus prohibits de matrimoni.

(3) Amb el consentiment del marit, la muller pot exercir qualsevol professió o ocupació o dedicar-se a qualsevol negoci legal que compleixi els valors de modèstia i virtut islàmics. No obstant, si el marit es nega a donar el seu consentiment i dóna com a motiu que els seus ingressos són suficients per la família d'acord amb la seva condició social o la seva oposició es basa en motius seriosos i vàlids, el cas es remetrà al Consell d'Arbitratge Agama [Agama Arbitration Council].

(4) La muller té dret a reclamar el pagament del seu *mahr*.

(5) Tret que els capítols matrimonials estipulin el contrari, la muller conserva la possessió i l'administració de la seva propietat exclusiva.

(6) La muller té dret a rebre un tractament just i d'igualtat per part del marit.

Article 6. Relacions de propietat entre cònjuges.

Sec. 37. Règim. Les relacions de propietat entre marit i muller s'han de regir d'acord amb aquest ordre:

- (a) Segons el contracte abans o en el moment de la celebració del matrimoni;
- (b) Segons les disposicions d'aquest Codi i
- (c) Segons la tradició.

Sec. 38. Règim de relacions de propietat. D'acord amb aquest Codi, les relacions de propietat entre cònjuges, en absència de qualsevol estipulació que digui el contrari en els capítols matrimonials o en qualsevol altre contracte, s'han de regir pel règim de separació completa de béns i, de forma supletòria, segons els principis generals de la llei islàmica i el Codi Civil de les Filipines.

Sec. 39. Estipulació en els capítols matrimonials. Cada estipulació dels capítols matrimonials o el contracte mencionat en l'article anterior ha de ser nul·la i sense cap efecte en absolut si el matrimoni no se celebra. No obstant, les estipulacions que no depenen del contracte matrimonial han de ser vàlides.

Sec. 40. Propietat prematrimonial. En absència de qualsevol acord escrit que digui el contrari, la muller no ha de perdre la possessió i l'administració de totes les propietats que ha aportat al matrimoni i en pot disposar a través d'escriptura o, si no, fins i tot sense el consentiment del marit.

Sec. 41. Propietat exclusiva de cada cònjuge. Les següents han de ser propietat exclusiva de cada cònjuge:

- (a) Propietats que el marit o la muller hagin aportat al matrimoni;
- (b) Tots els ingressos obtinguts per cada cònjuge en un treball, ocupació o negoci;
- (c) Qualsevol quantitat de diners o propietat que hagi obtingut qualsevol dels cònjuges durant el matrimoni a títol adquisitiu;
- (d) El dot (*mahr*) de la muller i els regals nupcials de cada cònjuge;
- (e) Propietats adquirides per dret de retrovenda, compra o intercanvi de la propietat exclusiva de cada un/a i
- (f) Tots els beneficis de les propietats dels paràgrafs anteriors.

Sec. 42. Possessió i administració. Cada cònjuge ha de tenir, posseir i administrar, gaudir i disposar de la seva propietat exclusiva fins i tot sense el consentiment de l'altre/a. No obstant, sota petició de qualsevol dels cònjuges, el tribunal pot cedir l'administració de tal propietat a l'altre/a cònjuge.

Sec. 43. Patrimoni familiar. El patrimoni familiar que, per regla general, posseeix o utilitza un dels dos cònjuges s'ha de suposar que prima facie és propietat del/la cònjuge indicat/da.

Sec. 44. Dret a demandar i a ser demandada. La muller pot, independentment del marit, demandar o ser demandada en els casos següents:

- (a) Quan el litigi és entre marit i muller;
- (b) Si la demanda afecta la seva propietat exclusiva;
- (c) Si el litigi està relacionat amb la seva professió, ocupació o negoci;
- (d) Si el litigi afecta la propietat exclusiva del marit, l'administració de la qual li ha estat transferida, o
- (e) Tota la resta de casos pertinents que puguin seguir els principis generals de la llei islàmica i altres lleis.

CAPÍTOL III

Divorci (*Talaq*)

Article 1. Naturalesa i forma.

Sec. 45. Definició i formes. D'acord amb aquest Codi, el divorci és la dissolució formal del vincle del matrimoni que només es concedeix després d'esgotar tots els possibles mitjans de reconciliació entre els cònjuges. El divorci pot ser conseqüència de:

- (a) Repudiació de la muller per part del marit (*talaq*)
- (b) Vot de castedat del marit (*ila*)
- (c) Assimilació [en el text original, hi ha un error d'ortografia que s'ha corregit en la traducció] perjudicial de la muller per part del marit (*zihar*);
- (d) Actes d'imprecació (*li'an*);
- (e) Redempció de la muller (*khul'*);
- (f) Exercici per part de la muller del dret delegat de repudiar (*tafwid*) o
- (g) Decret judicial (*faskh*).

Sec. 46. Divorci per *talaq*. (1) El marit pot executar un divorci per *talaq* a través d'una única repudiació de la muller durant el seu període no menstrual (*tuhr*), durant el qual s'ha abstingut totalment de mantenir relacions sexuals amb ella. Qualsevol nombre de repudiacions produïdes durant el període de *tuhr* constitueix només una única repudiació i es converteix en irrevocable després de l'expiració del període prescrit d'*idda*.

(2) Un marit que repudia la seva muller, ja sigui per primer o segon cop, té dret a recuperar-la (*ruju*) dins el període prescrit d'*idda* mitjançant la represa de la cohabitació i sense necessitat d'un nou contracte matrimonial. En cas contrari, la repudiació es converteix en irrevocable (*Talaq bain sugra*).

Sec. 47. Divorci per *ila*. Quan el marit fa el vot d'abstenir-se de qualsevol relació sexual (*ila*) amb la seva muller i manté aquest *ila* durant un període de més de quatre mesos, després de la notificació i la vista degudes, el tribunal pot concedir el decret de divorci a la muller.

Sec. 48. Divorci per *zihar*. Quan el marit ha assimilat de forma perjudicial (*zihar*) la seva muller a qualsevol dels seus parents dins els graus prohibits de matrimoni, ambdós s'han d'abstenir de tenir relacions sexuals fins que el marit hagi complit l'expiació prescrita. La muller pot demanar al tribunal que exigeixi al seu marit que

compleixi l'expiació o que, en cas que no pugui o es negui a fer-ho, pronunciï l'habitual *talaq* [en el text original, hi ha un error de tecleig que s'ha corregit en la traducció], sense prejudicis sobre el dret de la muller a buscar altres solucions apropiades.

Sec. 49. Divorci per *li'an*. Quan el marit acusa la seva muller d'adulteri davant del tribunal, després de la deguda vista i després que les parts hagin efectuat els actes d'imprecació prescrits (*li'an*), aquest tribunal pot concedir un decret de divorci perpetu.

Sec. 50. Divorci per *khul'*. Després d'haver-se ofert a retornar o renunciar al seu dot o pagar qualsevol altra retribució legal per al seu alliberament (*khul'*) del vincle matrimonial, la muller pot presentar una petició de divorci davant del tribunal. En casos meritoris i després de fixar la retribució, el tribunal ha d'emetre el decret corresponent.

Sec. 51. Divorci per *tafwid*. Si el marit ha delegat (*tafwid*) en la seva muller el dret d'efectuar un *talaq* en el moment de la celebració del matrimoni o després, ella pot repudiar el matrimoni i la repudiació té el mateix efecte que si fos pronunciat pel marit mateix.

Sec. 52. Divorci per *faskh*. Sota petició de la muller, el tribunal pot emetre un decret de divorci per *faskh* per qualsevol dels següents motius:

- (a) Desatenció o fracàs del marit a l'hora d'oferir suport econòmic a la família durant com a mínim sis mesos consecutius;
- (b) Condemna del marit amb una sentència definitiva que li imposa una pena d'empresonament d'un any com a mínim;
- (c) Fracàs del marit a l'hora de complir amb la seva obligació conjugal d'acord amb aquest Codi durant sis mesos i sense motiu justificable;
- (d) Impotència del marit;
- (e) Demència o patiment d'una malaltia incurable del marit que podria fer que la continuïtat de la relació matrimonial fos perjudicial per a la família.
- (f) Crueltat inusual del marit tal com es defineix en la pròxima secció o
- (g) Qualsevol altre motiu que reculli la legislació musulmana per a la dissolució del matrimoni per *faskh* a petició de la muller o el *wali* mateix.

Sec. 53. *Faskh* per raons de crueltat inusual. Sota petició de la muller, el tribunal pot emetre un decret [en el text original, hi ha un error d'espaiat entre paraules que s'ha corregit en la traducció] de *faskh* per raons de crueltat inusual si el marit:

- (a) L'agredeix habitualment o fa que la seva vida sigui infeliç mitjançant una conducta cruel encara que això no li provoqui danys físics.
- (b) S'associa amb persones de mala reputació o porta una vida infame o intenta obligar la seva muller a viure una vida immoral.
- (c) L'obliga a vendre la seva propietat exclusiva o impedeix que exerceixi els seus drets legals sobre la propietat.
- (d) Li dificulta el compliment de les seves pràctiques religioses o
- (e) No la tracta de forma justa i equitativa tal com exigeix la llei islàmica.

Sec. 54. Efectes del *talaq* o *faskh* irrevocables. Tan aviat com es converteix en irrevocable, un *talaq* o un *faskh* té els següents efectes:

- (a) D'acord amb aquest Codi, el vincle matrimonial es trenca i els cònjuges poden contreure un altre matrimoni;
- (b) Els cònjuges perden els seus drets d'herència mútua;
- (c) La custòdia dels fills es determina segons la secció 78 d'aquest Codi;

- (d) La muller té dret a cobrar al marit la totalitat del seu dot en cas que el *talaq* s'hagi efectuat després de la consumació del matrimoni, o la meitat del dot si s'ha efectuat abans de la consumació;
- (e) D'acord amb la secció 67, el marit no queda alliberat de la seva obligació de prestar suport econòmic i
- (f) L'aliança conjugal, si així ho estipulen els capítols matrimonials, queda dissolta i liquidada.

Sec. 55. Efectes d'altres tipus de divorci. Les disposicions de la secció immediatament anterior s'han d'aplicar a la dissolució del matrimoni per *ila*, *zihar*, *li'an* i *khul'*, subjectes als efectes del compliment dels requisits de la llei islàmica relativa a aquests divorcis.

Article 2. *'idda*.

Sec. 56. Definició d'*'idda*. *'idda* és el període d'espera prescrit per a una dona el matrimoni de la qual s'ha dissolt per defunció o per divorci i el compliment del qual li permetrà contreure un nou matrimoni.

Sec. 57. Període. (1) Cada muller està obligada a complir *'idda* de la manera següent:

- (a) En cas de dissolució del matrimoni per defunció, quatre mesos i deu dies comptats a partir de la defunció del marit.
- (b) En cas de terminació del matrimoni per divorci, durant tres períodes mensuals o
- (c) En el cas d'una dona embarassada, durant un període que s'estén fins després del part.

(2) En cas que el marit mori mentre la muller està complint *'idda* per divorci, s'ha de complir un altre *'idda* per defunció d'acord amb el paràgraf 1(a).

TÍTOL III

Paternitat i filiació

Sec. 58. Legitimació. Com s'estableix. La legitimació de la filiació s'acredita mitjançant proves de matrimoni vàlid entre el pare i la mare en el moment de la concepció del fill.

Sec. 59. Fills legítims. (1) Els fills concebuts dins el matrimoni legal es consideren legítims. Qualsevol persona que reclami il·legimitat o impugni aquesta filiació ha de demostrar la seva al·legació.

(2) Els fills nascuts després de sis mesos posteriors a la consumació del matrimoni o dos anys després de la dissolució del matrimoni es consideren legítims. Contra aquesta suposició no s'admet cap prova que no sigui la impossibilitat d'accés físic entre els progenitors en el moment o aproximadament en el moment de la concepció del fill.

Sec. 60. Fills de matrimonis posteriors. Si el matrimoni es dissol i la muller contreu un altre matrimoni després de l'expiració de l'*'idda*, el fill que neix durant els sis mesos posteriors a la dissolució del matrimoni anterior es considera que ha estat concebut durant el primer matrimoni i, si neix després, durant el segon matrimoni.

Sec. 61. Embaràs després de la dissolució. Si, després de la dissolució del matrimoni, la muller creu que està embarassada del seu exmarit, dins el termini de trenta dies a partir del moment que descobreix que està embarassada, ha d'informar l'exmarit o els

seus hereus d'aquest fet. El marit o els seus hereus poden demanar al tribunal que prengui mesures per evitar una suposició de part.

Sec. 62. Drets del fill legítim. Un fill legítim té dret a:

- (a) Portar els cognoms del pare i de la mare;
- (b) D'acord amb les seccions 65 i 68, rebre l'ajuda econòmica del seu pare o, si no, dels seus hereus; i
- (c) Participar dels drets legítims (*furud*) i els drets successoris que aquest Codi reconeix en favor seu.

Sec. 63. Reconeixement per part del pare. D'acord amb la secció 94, el reconeixement (*igra*) d'un fill per part del pare ha d'establir la paternitat i ha de concedir a cada un el dret d'heretar exclusivament de forma mútua, sempre i quan es compleixin les condicions següents:

- (a) El reconeixement es manifesta mitjançant l'acceptació pública per part del pare de que ell és el pare del nen, qui no ho posa en dubte;
- (b) Les relacions no semblen impossibles per raons de disparitat d'edat.

Sec. 64. Adopció. Cap tipus d'adopció pot concedir a ningú l'estatus o els drets d'un fill legítim sota la legislació musulmana, llevat que aquesta persona rebi un regal (*hiba*).
[...]

5 Defensa de la traducció

5.1 Incidències i resolució de problemes en la traducció

5.1.1 El procés traductològic

En general, el procés traductològic d'aquest document que ara ens ocupa, *Presidential Decree No. 1083*, ha estat relativament fàcil i no ha presentat un nivell de dificultat excessiu. No obstant, certs aspectes textuais com la terminologia en àrab o algunes expressions fixades o estructures sintàctiques predeterminades ens han obligat a consultar diccionaris monolingües i plurilingües, enciclopèdies especialitzades, gramàtiques, llibres d'estil, textos paral·lels i altres fonts d'informació i consulta que ens han ajudat a resoldre aquests dubtes amb garanties de fiabilitat.

5.1.2 La terminologia (dificultats lèxiques)

Segons els Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), la terminologia constitueix el "conjunt de termes propis d'un àmbit d'especialitat". D'acord amb aquesta definició, la terminologia del nostre text de sortida comprèn tots els termes, expressions i locucions que pertanyen a l'àmbit temàtic jurídic-legal i, més concretament el dret de família. En el text de sortida, doncs, hi podem trobar tant terminologia especialitzada, que és aquella que comparteixen tots els documents d'aquest tipus d'especialitat, així com també, terminologia semiespecialitzada, formada per termes del lèxic general que adopten un significat específic en l'àmbit jurídic.

No obstant, quan es tracta de dificultats lèxiques, no es pot passar per alt el principal obstacle amb el qual s'ha trobat la traductora quan s'ha posat davant aquest text. Les particulars característiques del seu context, és a dir, un document amb valor legal redactat i publicat en un país plurilingüe, les Filipines, que precisament parla d'una cultura que no té l'anglès com a idioma propi, la cultura islàmica, fan que l'aparició de lèxic en una tercera llengua, en aquest cas, l'àrab, sigui inevitable. Tot i així, cada vegada que s'introdueix un terme en àrab per primer cop, aquest apareix entre parèntesi just després de la seva equivalència en anglès i, a partir d'aquest moment, únicament apareix el terme àrab.

Exemple:

“(c) Offer (ijab) and acceptance (qabul) duly witnessed by at least two competent persons after the proper guardian in marriage (wali) has given his consent; and

[...]

No particular form of marriage ceremony is required but the ijab and the qabul in marriage shall be declared publicly in the presence of the person solemnizing the marriage and two competent witnesses”

Llavors, s'ha decidit que es compleixi la normativa que regula la llengua catalana i, per tant, es mantingui la terminologia tal com apareix en el text original, però en lletra cursiva per tal d'indicar que es tracta d'una tercera llengua diferent de les llengües de sortida i d'arribada.

Exemple:

*“No es requereix una forma particular de cerimònia de casament, però la *ijab* i el *qabul* del matrimoni s'han de declarar de forma pública en presència de la persona que solemnitza el matrimoni i de dos testimonis competents.”*

5.2 Problemes lingüístics

En aquest apartat, doncs, es presenten i comenten els problemes lingüístics més destacables que s'han presentat a l'hora de traduir el text de sortida (*Presidential Decree No. 1083*) i s'expliquen quines són les estratègies, tècniques o recursos més adients per solucionar-los, així com també se n'exposen alguns exemples pràctics extrets del text per tal d'analitzar-ne la tècnica traductològica escollida i argumentar així la decisió final de la traductora.

5.2.1 Nivell morfosintàctic

L'ORACIÓ

- L'ordre dels elements:

Segons explica Eusebi Coromina en el seu *Manual de Redacció i Estil*, “l'ordre neutre o lineal dels elements de la frase en facilita la comprensió i en sol fer més previsible el

contingut” (Coromina, 2008: 41). El susdit ordre natural dels components de l’oració en català, amb la possibilitat de petites variacions, és: el subjecte, que de vegades s’elideix; a continuació, el verb; els complements que acompanyen el verb; i finalment, els complements circumstancials. Això no obstant, els circumstancials sovint es desplacen al principi de la frase (Coromina, 2008: 100).

En el català jurídic, doncs, es recomana que la sintaxi serveixi per ajudar a la transmissió d’informació en els documents legals i, per això, s’aconsella “seguir l’ordre oracional canònic; [...] emprar moderadament les oracions subordinades i els gerundis (en parlarem més endavant); [...] i utilitzar construccions que deixin clara la persona que realitza l’acció, com ara la veu activa i el mode afirmatiu (ho tractarem més a fons en el següent apartat)” (Ainaud, 2010: 126).

Per aquest motiu, sempre que sigui possible, hem d’intentar mantenir aquest ordre, malgrat el text de sortida presenti un ordre diferent, ja que això provocaria que el text semblés artificial i no pas genuí del català.

No obstant, pel que fa estrictament a l’ordre subjecte-verb o verb-subjecte, cal saber que l’ordre canònic de la frase en anglès és, quasi sempre, igual que en català, subjecte-verb, i, per tant, això no suposa un problema de comprensió ni de traducció. Tot i així, en català, s’ha de saber que existeixen una sèrie de “casos que el/la traductor/a ha de tenir en compte perquè la diferència amb l’anglès podria induir al calc” (Ainaud, 2010: 189). En el primer cas, es tracta de situacions en què l’únic ordre possible és el de verb-subjecte i això passa quan ens trobem subjectes sense article:

Exemple:

Em va sortir una erupció al braç.

I no pas:

Una erupció em va sortir al braç.

En segon lloc, això també passa quan ens trobem amb certs verbs intransitius com “arribar”, “caure”, “entrar” i “sortir”, i els denominats verbs psicològics com “agradar” o “preocupar” ja que tots aquests verbs admeten ambdues possibilitats (Ainaud, 2010:189-190).

Exemple:

M'agrada molt la xocolata. / La xocolata m'agrada molt.

Pel que fa al nostre text de sortida, no s'han observat alteracions de l'ordre natural dels elements oracionals i, en general, s'ha utilitzat una sintaxi senzilla que faciliti la comprensió del contingut del text.

Finalment, pel que fa a l'ordre dels complements circumstancials, en alguns casos, ha estat necessari fer una modificació en l'ordre dels elements de l'oració del text original, per tal d'aconseguir que la frase no quedés estranya en català ni se'n dificultés la comprensió. A continuació, es presenten alguns casos que apareixen en el text:

Exemple 1

Text de sortida "The husband and the wife are obliged to live together, observe mutual respect and fidelity, and render mutual help and support in accordance with this Code."

Text d'arribada "D'acord amb aquest Codi, el marit i la muller estan obligats a viure junts, guardar-se respecte i fidelitat mutus i donar-se suport i ajuda mutus."

Exemple 2

Text de sortida "*The court may, upon petition of the wife, decree a divorce by faskh on any of the following grounds*"

Text d'arribada "Sota petició de la muller, el tribunal pot emetre un decret de divorci per *faskh* per qualsevol dels següents motius"

A l'exemple 1, s'observa com el complement circumstancial que en anglès apareix en última posició dins l'oració passa a encapçalar la frase en el text d'arribada. Això es deu a que, en català, els complements oracionals tendeixen a ocupar el lloc inicial dins la frase.

A l'exemple 2, el complement "*upon petition of the wife*", que en anglès se situa entre el verb modal i l'infinitiu, passa a la posició inicial de l'oració en català, ja que, com ja hem dit, aquesta és la posició natural dels complements oracionals en català.

EL SINTAGMA NOMINAL

- Anàfores:

Segons el Gran Diccionari de la Llengua Catalana, allò que es coneix com a anàfora és el recurs lingüístic que s'utilitza per indicar la relació de referència entre un element lingüístic i un d'anterior en el discurs.

D'acord amb el que explica el document publicat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya titulat *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (1999), aquestes referències que es fan dins del discurs a elements anteriors són “un recurs molt habitual en el llenguatge jurídic castellà, que de vegades enfosqueix el significat del text i dona lloc a confusions” (1999: 15). En català, en canvi, es recomana que es torni a esmentar el referent directament o mitjançant una fórmula alternativa, o bé se substitueixi per un pronom feble o relatiu. Com a segona opció, es proposa elidir els elements anafòrics quan la seva presència o absència no faci variar el significat del text (1999: 15-16).

De la mateixa manera, en anglès, els textos legals solen evitar també l'ús d'elements anafòrics per tal de defugir les ambigüitats i consideren més preferible “repetir una paraula o expressió determinada en lloc d'utilitzar un pronom personal, un determinant o qualsevol altre tipus d'element anafòric que no deixi suficientment clar quin n'és l'antecedent” (Mooney, 2014: 30).

Tot i que ambdues llengües comparteixen el criteri de prevenir l'ús de referents anafòrics en els textos jurídics, s'han trobat diversos exemples d'anàfores en el text de sortida. En aquests casos, s'han seguit els criteris de traducció del català i s'ha evitat l'ús d'aquest recurs lingüístic en cas que això provoqués ambigüitats en la comprensió del sentit original.

Exemple 1:

Text de sortida “*Stepfather and stepdaughter when the marriage between the former and the mother of the latter has been consummated;*”

Text d'arribada “Padrastra i fillastra, si el matrimoni entre el padastre i la mare de la seva fillastra ja s'ha consumat;”

Exemple 2

Text de sortida “*The following marriages shall be void (batil) from the beginning:*

(a) Those contracted contrary to Articles 23, 24, 25 and 26;”

Text d’arribada “Els següents matrimonis han de ser nuls (*batil*) des del principi:

(a) Aquells matrimonis que incompleixen les seccions 23, 24, 25 i 26;”

Exemple 3

Text de sortida “Those contracted by a party in a condition of death-illness

(*marad-ul-mault*) without the same being consummated;”

Text d’arribada “Aquells matrimonis on una de les parts es troba en condició de

malaltia mortal (*marad-ul-mault*) i el matrimoni no s’ha consumat”.

- El gènere:

El gènere de les paraules és una qüestió que, en termes de traducció de l’anglès al català, pot generar més d’un problema o confusió. En català, normalment el gènere és una categoria que se sol manifestar a través dels morfemes de gènere, és a dir, una marca que serveix al lector/a (i al/a la traductor/a) per identificar i diferenciar entre els mots masculins i els mots femenins. A més, els articles i els determinants també funcionen com a marca de gènere i, de fet, concorden en gènere i nombre amb el mot al qual acompanyen.

En anglès, però, segons explica Jordi Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, el gènere gramatical es manifesta de forma encoberta i només en aquells noms que fan referència a éssers sexuats, és a dir, a diferència del català, els substantius no tenen cap atribució arbitrària de gènere. A més, el gènere tampoc es distingeix en els adjectius ni en els determinants no possessius que acompanyen el nom (*the, a, some, any, most...*).

D’altra banda, Ainaud afirma que sí que existeix el gènere com a tret lèxic, és a dir, un sufix derivatiu de gènere que porten algunes paraules per fer distinció de gènere. Per exemple: *actor / actress*. No obstant, les anomenades paraules de gènere comú són aquelles que no indiquen de cap manera el gènere dels mots que precedeixen i que,

per tant, poden suposar un problema a l'hora de traduir, ja que, si el/la traductor/a no compta amb cap altra pista que l'ajudi a determinar el gènere de la paraula, ja sigui un pronom personal, un nom propi, el context, etc., s'haurà de guiar per la intuïció o posar-hi les dues opcions (professor/a). Els següents mots són exemples de paraules de gènere comú: *teacher, doctor, friend, child, spouse,...*

Així doncs, segons el *Manual de traducció anglès-català*, en anglès, l'entorn sintàctic també pot ser útil per al/a la traductor/a i li pot donar pistes per destriar el gènere de les paraules. Llavors, existeixen tres grups d'elements que, si apareixen com a acompanyants del mot, poden servir com a marcadors distintius del gènere: els determinants possessius en singular (*his, her, its*); els pronoms personals de tercera persona del singular (*he, him, his; she, her, hers; it, it, its*); i els pronoms relatius i interrogatius *who* i *whom*, que ajuden a excloure el neutre.

Altres vegades, la solució a aquest problema la podem trobar en el context del document, ja que possiblement més endavant o anteriorment se'ns presenta alguna pista per distingir el gènere d'aquest mot.

Aquest és, de fet, el cas del text que ara ens ocupa. I és que, en el cas de paraules de gènere comú com *Muslim* o *party*, aquests noms s'adjectivitzen i passen a complementar el mot *male* o *female*.

Exemple:

“The provisions of this Title shall apply to marriage and divorce wherein both parties are Muslims, or wherein only the male party is a Muslim and the marriage is solemnized in accordance with Muslim law or this Code in any part of the Philippines”.

“Any Muslim male at least fifteen years of age and any Muslim female of the age of puberty or upwards and not suffering from any impediment under the provisions of this Code may contract marriage”.

No obstant, però, també ens trobem casos en què el mot *Muslim* apareix nominalitzat, sol i sense especificació de gènere. Llavors, el context que se'ns ha donat anteriorment ens ajuda a saber quin és el gènere correcte. Observem, doncs, el primer dels dos exemples anteriors i analitzem el cas següent.

Exemple:

Text de sortida “*In case of marriage between a Muslim and a non-Muslim, solemnized not in accordance with Muslim law or this Code, the Civil Code of the Philippines shall apply*”.

Text d'arribada “En cas de matrimoni entre un home musulmà i una dona no musulmana que no s'hagi solemnitzat segons la legislació musulmana o d'acord amb aquest Codi, s'ha d'aplicar el Codi Civil de les Filipines”.

En aquest cas en particular, la traductora ha basat la seva decisió final en el context textual i en els coneixements previs sobre el tema, és a dir, segons la llei islàmica només s'autoritzen matrimonis entre un home i una dona musulmans o bé un home musulmà i una dona no musulmana¹⁰. Per tant, tot i que en anglès no s'especifica el gènere, la traductora ha estat capaç de descobrir-lo.

Finalment, d'acord amb el que explica Ainaud, si, encara així, el/la traductor/a no ha aconseguit identificar el gènere de la paraula pot optar per tres alternatives: utilitzar el masculí genèric o el gènere no marcat¹¹, o bé, si creu que els lectors no se sentiran identificats amb aquest tractament i el que en realitat passa en anglès és que es refereix a ambdós gèneres, també pot fer el desdoblament de gènere (professors/es; presidents/es; etc.). Per últim, una altra possible solució seria aplicar una transposició o intentar expressar-ho d'una altra manera i esquivar així el gènere de la paraula en qüestió (Ainaud, 2010:159-161).

Segons Coromina, un punt i apart en aquest assumpte és el gènere dels noms d'ofici o de càrrec quan s'utilitzen amb valor genèric, en aquest cas, doncs, es fa servir el gènere masculí.

Exemple:

Els presidents de la cambra van signar l'acta de constitució.

¹⁰ “Els matrimonis mixtos només són autoritzats a l'home musulmà que desitja casar-se amb una dona adquirida entre “la gent del Llibre”, és a dir, una dona jueva o cristiana” (Manyer, 1992: 65).

¹¹ Segons Coromina, el masculí genèric (plural o singular) o el gènere no marcat semànticament és aquell que utilitzem per fer referència global, genèrica o indistinta a persones o animals sense especificar-ne el sexe.

Encara que hi hagi presidents i presidentes, es recomana utilitzar el masculí plural.

En cas, però, que el nom d'un ofici, càrrec, ocupació o professió només presenti una única forma, llavors s'ha de marcar la diferència mitjançant l'article (Coromina, 2008: 169).

Exemple:

un/una gerent; el/la cap; el/la fiscal

Ja per acabar, pel que fa als mots en àrab que apareixen al llarg del text, s'han seguit diferents estratègies per tal de definir-ne el gènere. En àrab existeix el gènere masculí i el gènere femení, no obstant, és evident que no se segueixen les mateixes regles de fixació de gènere que en català. Per aquest motiu, es decideix adaptar l'estrangerisme a les normes de fixació de gènere gramatical del català.

Wali:

Segons un article del portal oficial del Departament de Desenvolupament Islàmic a Malàisia, el *wali* o guardià del matrimoni és aquella persona a qui el dret islàmic confereix l'autoritat per realitzar un contracte matrimonial. El *wali*, a més, ha de ser un home musulmà que hagi superat l'edat de pubertat, no hagi violat la llei islàmica, no sigui esclau, no es trobi en estat d'ihram i no tingui problemes de vista.

A més, a tot això s'afegeix que l'anglès tampoc ens dona cap indicació de gènere, per aquest motiu, s'ha decidit mantenir el gènere masculí en la traducció al català ja que el càrrec sempre és ocupat per un home.

Exemple:

Text de sortida "*Marriage shall be solemnized publicly in any mosque, office of the Shari'a judge, office of the District or Circuit Registrar, residence of the bride or her wali, or at any other suitable place agreed upon by the parties*".

Text d'arribada "El matrimoni s'ha de solemnitzar de forma pública a qualsevol mesquita, a l'oficina del jutge de la xaria, a l'oficina del secretari del registre civil del circuit o del districte, a la residència de la muller o el seu wali o a qualsevol altre lloc apropiat i pactat entre les parts".

'idda:

Pel que fa a aquest terme, s'ha decidit fixar el gènere masculí, ja que designa el període de temps que, segons l'islam, una dona ha d'esperar abans de casar-se un altre cop després del divorci o de la mort del seu marit i en alguns textos paral·lels el terme "*'idda*" s'alterna amb la locució "període d'espera". Per això, es decideix mantenir "*'idda*" en masculí, com a equivalent de "període d'espera".

A més, en altres textos en català de fiabilitat, el terme "*'idda*" o "*'iddah*" apareixen com a termes masculins.

Exemple:

Text de sortida "*Should the husband die while the wife is observing 'idda for divorce, another 'idda for death shall be observed in accordance with paragraph 1(a)*".

Text d'arribada "D'acord amb el paràgraf 1(a), en cas que el marit mori mentre la muller està complint 'idda per divorci, s'ha de complir un altre 'idda per defunció".

Mahr:

El *mahr*, que segons el mateix text és el terme àrab que es refereix al dot consuetudinari que ofereix l'home a la seva esposa, s'utilitza al llarg del document en gènere gramatical masculí. Les raons d'aquesta decisió són que, d'una banda la paraula és l'equivalent de "dot", paraula masculina en català; i d'altra banda, s'ha observat que, en altres textos i documents en català de gran fiabilitat, aquest estrangerisme apareix com a mot masculí.

Exemple:

Text de sortida "*The wife shall have the right to demand the satisfaction of her mahr*".

Text d'arribada "La muller té dret a reclamar el pagament del seu mahr".

- Els articles i determinants:

Els determinants són “formes que identifiquen la referència del sintagma nominal a través de procediments de dixi o d’anàfora o bé a partir del coneixement del món que comparteixen els parlants” (Brucart, 2002: 1437). En altres paraules, un determinant és aquell element que acompanya el substantiu i que serveix per expressar el contrast específic-inespecífic i que ens dona informació concreta sobre la quantitat, la relació de possessió o la situació espacial del substantiu esmentat respecte al parlant.

En anglès, doncs, igualment que en català, podem trobar diferents tipus de **determinants**: els articles definits (*the / el, la, els, les*); els demostratius (*that, this, these, those / aquest-a; aquests-es; aquell-a; aquells-es*); i els possessius (*my, your, his, our, their, etc. / meu, teu, seu, seva, nostres, vostre, etc.*) D'altra banda, els **quantificadors**, que són aquells elements que expressen el nombre d'individus designats, o bé la magnitud del conjunt, inclouen els numerals cardinals, els quantitatius (*a little, a few, any, enough, many, some, etc. / gens, molt, poc, tot, etc.*) i els indefinits (*a, an / un, una, uns, unes, tothom, ningú*) (Ainaud, 2010: 161).

Tant en català com en anglès, els determinants i els quantificadors precedeixen el substantiu i no solen presentar problemes a l'hora de la traducció. No obstant, com ja hem comentat en l'apartat anterior, els articles en anglès no aporten cap tipus d'informació sobre el gènere del mot al qual acompanyen, mentre que, en català, el determinant i el substantiu han de concordar en gènere i nombre. Per aquest motiu, quan ens trobem davant un mot de gènere comú, o en aquest cas un terme en àrab, i no sabem com fer-ne la traducció, hem de recórrer a alguna de les opcions que hem proposat més amunt.

Exemple:

the president, the Chancellor, her mahr, another 'idda, the spouse, the guardian.

- Els complements del nom:

En català, la funció de complement del nom la poden desenvolupar els adjectius (“el cotxe vermell”); els sintagmes preposicionals (“el cotxe de carreres”; “el cotxe de la Maria”); o bé una oració subordinada relativa introduïda pel pronom “que” (“el cotxe que hem vaig comprar”).

En aquest sentit, cal tenir en compte els diversos punts de contrast que existeixen entre l'anglès i el català. Segons Coromina, la diferència principal és l'ordre dels elements nom-adjectiu. En anglès, per exemple, l'ordre no marcat entre aquests elements que formen el sintagma nominal sol ser adjectiu-nom. En canvi, en català l'ordre sol ser invers. No obstant, segons la funció semàntica que tingui l'adjectiu, aquest ordre preestablert pot patir variacions.

Així doncs, segons afirma Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, l'adjectiu pot servir per especificar, per qualificar o per indicar una qualitat inherent al substantiu en forma d'epítet. En el primer cas, l'adjectiu anirà posposat al nom; en el segon cas, el complement del nom també aniria després del mot, llevat que aquest adjectiu s'utilitzi de forma valorativa o com a adjectiu epítet. Llavors, la posició abans del nom també seria perfectament acceptada. Veiem, doncs, que la posició de l'adjectiu respecte el substantiu té repercussió en la traducció, ja que no és el mateix un "home pobre" que un "pobre home", mentre que en anglès, ambdues opcions serien traduïdes com "*poor man*".

D'altra banda, pel que fa al nostre text de sortida, s'ha observat que el gerundi anglès s'ha hagut de convertir en un complement del nom en forma d'oració subordinada de relatiu per tal d'evitar un ús no legítim del gerundi en català.

Exemple:

Text de sortida "*the person solemnizing the marriage*"

Text d'arribada "la persona que solemnitza el matrimoni"

LA SEQÜÈNCIA VERBAL

- El temps:

Segons explica Jordi Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, el temps gramatical és la forma que utilitza la llengua per situar les accions en la línia del temps real. En aquest sentit, cada forma verbal serveix per designar una referència temporal en la qual situem l'acció del verb. No obstant, cada llengua té uns valors temporals concrets vinculats a cada temps verbal i, aquestes relacions poden variar segons la llengua. En el cas de l'anglès i el català, segons Ainaud, les següents diferències són les més destacables:

- el *present simple* anglès és una forma que s'utilitza per situar accions en el present. En canvi, però, no seria correcte l'ús que també li dóna el català alhora de parlar d'accions que tenen lloc en el moment que es parla.

- pel que fa als temps de passat, la principal diferència entre l'anglès i el català és que el català és una llengua que fa distinció entre les accions que passen el dia que inclou el moment de referència (pretèrit indefinit), i les accions que es produeixen els dies anteriors (pretèrit perfet), i que no concep com a passat els períodes anteriors d'aquest mateix dia. Observeu, però, que es considera present i, per tant, s'utilitza el pretèrit indefinit sempre que l'acció es produeixi dins un període de temps que l'enunciador entengui com a present. Així, qualsevol de les oracions següents seria correcta en català:

Avui he esmorzat de llet amb cereals. (pretèrit indefinit)

Ahir va jugar/jugà a futbol tota la tarda. (pretèrit perfet)

Aquest any ha treballat molt dur. (pretèrit indefinit)

En anglès, en canvi, sí que es poden considerar com a passat les diferents parts del mateix dia que inclou el moment de referència. Per aquest motiu, seria legítim utilitzar el *past simple*, per parlar d'accions que es produeixen al principi del mateix dia. Aquests són els exemples que es proposen en el manual.

Exemple:

Yesterday, I ate a soup for dinner.

Today I had chicken in a prawn sauce for lunch.

Llavors, a diferència del català, l'anglès presenta ambigüitat semàntica en la referència temporal del *past simple*. Per això, la informació extralingüística donada pels elements com els adverbis i expressions temporals (*today, yesterday, last week*) serà molt important per resoldre aquesta ambigüitat.

Pel que fa a la traducció dels temps verbals en els textos jurídics, legals o administratius, el principal aspecte que s'ha de tenir en compte és l'ús del futur amb "*will*" o "*shall*", tan estès entre el llenguatge jurídic anglès, i que, en català, s'ha de transformar en present o bé en una perífrasi verbal d'obligació, ja que aquest valor d'obligació del futur anglès en el llenguatge jurídic no és correcte en català.

Exemple 1

Text de sortida “(b) *The spouses shall lose their mutual rights of inheritance;*
(c) *The custody of children shall be determined in accordance with Article 78 of this code*”

Text d'arribada “(g) Els cònjuges perden els seus drets d'herència mútua;
(h) La custòdia dels fills es determina segons la secció 78 d'aquest Codi;”

Exemple 2

Text de sortida “*Art. 15. Essential requisites. — No marriage contract shall be perfected unless the following essential requisites are compiled with:*”

Text d'arribada “*Sec. 15. Requisits essencials. — No s'ha de formalitzar cap contracte matrimonial que no compleixi els següents requisits essencials:*”

- L'alternança activa – passiva:

Com ja hem vist en un dels apartats anteriors, en anglès, “l'ordre verb-subjecte es dona en poquíssims casos i sovint, això fa que, quan el parlant vol deixar l'agent en posició final hagi de recórrer a la construcció passiva” (Ainaud, 2010: 195).

Segons diu Coromina, la veu passiva en anglès es forma exactament igual que en català: el verb “ser” en forma personal juntament amb el participi d'un verb transitiu que, només en el cas del català, ha de concordar amb el subjecte gramatical. No obstant, el seu ús és molt més freqüent i natural en anglès i s'utilitza en tota la gamma de nivells de formalitat. Mentre que, en català, la passiva es considera una construcció que indica un alt nivell de formalitat. Per aquest motiu, s'utilitza en molt poques ocasions i quasi mai en el llenguatge parlat.

Per això, quan el text en anglès ens presenta una estructura passiva, hem d'intentar convertir-la en activa sempre que sigui possible. D'aquesta manera, el text defuig els calcs de l'anglès i el resultat és més autèntic i genuí del català.

D'acord amb el que diu Coromina, existeixen diversos recursos que serveixen per evitar un abús de les passives morfològiques: la primera possibilitat consisteix a convertir la frase a la veu activa i construir una oració on “el subjecte gramatical de la

passiva, sense moure's de l'inici de la frase fa ara de complement directe i es repeteix després per un pronom feble (ara el subjecte de la frase va després del verb)" (Coromina, 2008: 42). La segona opció per evitar l'ús de la construcció passiva és substituir-la per una frase en passiva pronominal o bé una frase en veu activa sense subjecte. Observeu els següents exemples que proposa Eusebi Coromina.

Exemples:

Al matí la proposta de reforma era aprovada per tots els parlamentaris. [passiva morfològica]

Al matí la proposta de reforma, l'aprovaven tots els parlamentaris. [veu activa]

Al matí s'aprovava la proposta de reforma. [passiva pronominal]

Al matí aprovaven la proposta de reforma. [verb en tercera persona del plural i sense subjecte]

Finalment, d'acord amb un dels apartats dels Criteris de la Universitat de Barcelona, que tracten sobre l'ús de la passiva segons el tipus de text, en els textos jurídics i administratius, es recomana no abusar de la passiva pronominal o reflexa, ja que amaga o invisibilitza el subjecte de l'acció del verb. En aquests casos, doncs, és preferible usar construccions en veu activa que tinguin el subjecte ben explícit.

Exemple:

Text de sortida "*The amount or value of dower may be fixed by the contracting parties (marh-musamma) before, during, or after the celebration of the marriage.*"

Text d'arribada "Les parts contractants (*mahr-mussamma*) poden fixar la quantitat o valor del dot abans, durant o després de la celebració del matrimoni."

- Gerundis:

En català, les formes verbals impersonals són l'infinitiu, el gerundi i el participi. D'aquestes tres, el gerundi és una forma verbal que té un ús molt estès en anglès i que, sempre que sigui possible, s'ha d'evitar en català.

Segons el que explica Coromina en el *Manual d'estil i redacció*, l'ús del gerundi en català només és correcte quan expressa una acció simultània o anterior a la del verb principal, però mai una acció posterior. Per això, la millor solució per tal d'evitar aquest ús incorrecte és la coordinació dels dos fets o les dues accions mitjançant la conjunció copulativa "i".

Pel que fa a l'infinitiu, cal recordar que, en català, el seu ús és incorrecte quan té valor d'imperatiu, i que admet davant seu la preposició "en" o la contracció "al" únicament per expressar circumstància temporal i, encara que menys preferible, amb valor causal.

En el fragment del text que s'ha traduït en aquest projecte, s'han trobat molts gerundis que s'han hagut de transformar en oracions subordinades relatives introduïdes per la conjunció "que", de manera que es convertissin en una forma verbal personal i no creessin una estructura estranya i artificial en català.

Exemple 1

Text de sortida "*(b) Conviction of the husband by final judgment sentencing him to imprisonment for at least one year;*"

Text d'arribada "(b) Condemna del marit amb una sentència definitiva que li imposa una pena d'empresonament d'un any com a mínim;"

Exemple 2

Text de sortida "*(c) In case of a pregnant woman, for a period extending until her delivery.*"

Text d'arribada "(c) En el cas d'una dona embarassada, durant un període que s'estén fins després del part."

5.2.2 Nivell lexicosemàntic

EL LÈXIC

- Anàlisi del lèxic tècnic:

Segons Enrique Alcaraz (1994), el llenguatge jurídic anglès és, com ja sabem, un llenguatge d'especialitat que es caracteritza per presentar llatinismes, vocabulari

d'origen francès o normand, verbs de significació empírica, eufemismes, formes mutilades o abreviades, adjectius del llenguatge estàndard que adquireixen diferents significats quan se'ls dóna un ús jurídic, i, en general, un registre formal i arcaïtzant que mostra redundància expressiva, amb l'ús de doblats i triplets.

Amb tot això, moltes vegades el lèxic tècnic dels textos jurídics requereix molta atenció i recerca per part del/ de la traductor/a, ja que és molt important trobar la forma equivalent en català més genuïna i adequada segons el tipus de text i el registre que utilitza.

En aquest cas, el lèxic tècnic que s'utilitza en el text de sortida és d'un grau d'especialització estàndard, fet que ha permès trobar-ne l'equivalent òptim en català simplement a través d'una senzilla cerca terminològica i la consulta d'alguns textos jurídics paral·lels. A més, un altre aspecte que juga a favor del/la traductor/a en textos com aquest que ara ens preocupa és la repetició, ja que solen ser documents que segueixen una estructura bastant predeterminada i utilitzen expressions i terminologia preestablertes que es repeteixen al llarg de tot el document. El nostre text, doncs, conté un llenguatge jurídic-econòmic que no presenta gaires dificultats. Entre el lèxic tècnic especialitzat del camp del dret de família que he seleccionat del text, destaquen els següents termes:

Presidential decree, dower, guardianship, vow of continence, inheritance, wedlock, heir, marriage settlements, conjugal union, ante-nuptial property, simulation of birth, filiation, etc.

LES EXPRESSIONS FIXADES

- Locucions

D'acord amb el que explica Jordi Ainaud al *Manual de traducció anglès-català*, les locucions són expressions fixades que es formen a partir de la combinació de dos o més mots que adquireix un sentit unitari (i sovint metafòric).

En anglès, aquestes locucions poden ser populars, aquelles que coneixem com a *idioms*, o bé poden ser locucions no populars, conegudes com a *phrases*.

Segons el nivell de formalitat de cada text, la rellevància funcional de la locució és diferent i, per tant els procediments de traducció que es poden aplicar també varien. Per ordre de més a menys, segons el nivell de formalitat del text, s'enumeren els

diferents procediments de traducció que es poden aplicar d'acord amb la rellevància de les expressions dins el text i la prioritat de traducció que tenen:

1 El primer procediment de traducció consisteix a traduir la locució o frase feta per una expressió fixada **equivalent** en la llengua d'arribada.

2 En cas que sigui impossible aconseguir trobar un equivalent en la llengua d'arribada, també podem optar per la **invenció**.

3 El següent procediment de traducció és la **compensació**, que consisteix a compensar la pèrdua d'una expressió fixada en un lloc concret del text mitjançant la introducció d'una de no equivalent en el mateix lloc o bé una d'equivalent o no equivalent en un altre lloc del text.

4 Quan no volem recórrer a una expressió prefabricada o poc natural o bé no haguem trobat cap locució o frase feta equivalent, llavors la **paràfrasi** possiblement és la millor opció. La paràfrasi consisteix a substituir la locució o la frase feta per l'explicació del sentit que expressa, de manera que es perd la forma fixada però es manté el significat de l'original.

5 Per últim, l'**omissió** és el procediment de (no) traducció que s'utilitza quan ens trobem davant un text on la prioritat de traducció de l'expressió fixada és molt baixa o nul·la.

Llavors, els textos jurídics i legals, que solen ser documents que presenten un nivell de formalitat alt i que prioritzen el sentit únic i la part denotativa del llenguatge, solen defugir les metàfores i el llenguatge figurat i eviten aquelles frases fetes o locucions (*idioms*) que puguin provocar ambigüitats o problemes de comprensió així com també els dobles sentits.

No obstant, el llenguatge legal i administratiu, sí que tendeix a presentar fórmules estereotipades, ja siguin expressions fraseològiques o locucions adverbials i prepositives (*phrases*), sovint d'origen llatí. En aquests casos, el/la traductor/a ha de ser capaç de trobar les expressions equivalents en el llenguatge legal d'arribada mitjançant una recerca en textos paral·lels, gramàtiques o llibres d'estil, o bé, en cas contrari, decidir quin és el procediment de traducció més adequat. A continuació, es presenten algunes de les locucions que s'han identificat en el text de sortida i les respectives traduccions en el text d'arribada.

- Locució preposicional:

Exemple 1

Text de sortida “(b) *Those contracted in contravention of the prohibition against unlawful conjunction; and [...]*”

Text d'arribada “(b) Aquells matrimonis que infringeixen la prohibició en contra de la conjunció il·legal i [...]

En aquest cas, la locució preposicional anglesa “*in contravention of*”, en català, s’ha convertit en una proposició subordinada de relatiu, ja que és una estructura més natural de la llengua d’arribada.

Exemple 2

Text de sortida “(1) *The husband and the wife are obliged to live together, observe mutual respect and fidelity, and render mutual help and support in accordance with this Code.*”

Text d'arribada “(1) D’acord amb aquest Codi, el marit i la muller estan obligats a viure junts, guardar-se respecte i fidelitat mutus i donar-se suport i ajuda mutus.”

En aquest exemple, s’observa que la locució preposicional “*in accordance with*” no només s’ha traduït com a locució preposicional en català sinó que també a passat d’ocupar l’última posició a encapçalar l’oració, ja que, com ja hem dit més amunt, en català, la posició natural dels complements oracionals és l’inici de la frase.

- Locució adverbial:

Exemple 1

Text de sortida “*Household property which customarily pertains to or is used by either spouse shall be prima facie presumed to be the property of said spouse.*”

Text d'arribada “El patrimoni familiar que, per regla general, posseeix o utilitza un dels dos cònjuges s’ha de suposar que prima facie és propietat del cònjuge indicat.”

Aquí, la locució adverbial d'origen llatí “*prima facie*” s’ha mantingut igual en el text d’arribada, ja que, en el llenguatge jurídic català, també existeix aquesta locució llatina i significa “en principi” o “a primera vista”.

Exemple 2

Text de sortida “(2) *The wife cannot, without the husband's consent, acquire any property by gratuitous title, except from her relatives who are within the prohibited degrees in marriage.*”

Text d’arribada “(2) Sense el consentiment del marit, la muller no pot adquirir cap propietat a títol onerós, llevat que sigui de part de parents seus que es trobin dins els graus prohibits de matrimoni.”

En aquest cas, la locució adverbial “*by gratuitous title*” s’ha traduït per la locució adverbial equivalent en català “a títol onerós”. Ambdues locucions s’utilitzen per referir-se a alguna adquisició o compra que presenta una contraprestació en forma de diners a canvi.

- Locució nominal:

Exemple 1

Text de sortida “(a) *The marriage bond shall be severed and the spouses may contract another marriage in accordance with this Code.*”

Text d’arribada “(a) D’acord amb aquest Codi, el vinde matrimonial es trenca i els cònjuges poden contreure un altre matrimoni;”

Exemple 2

Text de sortida “*If the amount or the value thereof has not been so fixed, a proper dower (mahr-mithl) shall, upon petition of the wife, be determined by the court according to the social standing of the parties.*”

Text d’arribada “Si no se’n fixa la quantitat o el valor, sota petició de la muller, el tribunal ha d’establir un dot adequat (*mahr-mithl*) d’acord amb la condició social de les parts.”

En ambdós casos, les locucions nominals “*marriage bond*” i “*social standing*” s’han traduït per les locucions equivalents en català “vinde matrimonial” i “condició social”.

- Frases fetes

Sense abandonar l'explicació que fa Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, s'entèn que les frases fetes són expressions fixades que constitueixen una locució verbal que es manifesta com una frase sencera. Els procediments de traducció són els mateixos que els que hem explicat a l'apartat de locucions. Igual que passa amb les locucions, els textos jurídics i documents legals en general solen defugir l'ús d'aquestes expressions, que solen presentar subjectivitat i poden donar lloc a confusions o problemes de comprensió del sentit estricte del missatge que es vol transmetre en el text original.

5.2.3 Altres particularitats

- Majúscules i minúscules

Pel que fa a l'ús de majúscules i minúscules en català i anglès, hi ha una sèrie de punts de contrast entre les convencions d'ambdues llengües que s'haurien de tenir en compte a l'hora de traduir. Vegem a continuació algunes de les pautes generals d'ús que s'expliquen en el manual d'estil d'Eusebi Coromina i comparem-les amb els criteris d'ús de majúscules i minúscules en anglès.

- No presenten cap problema els noms propis de persona o els hipocorístics de persona així com també els noms de divinitats, ja que van sempre amb majúscula tant en anglès com en català.

Exemple: Mahoma, Ferdinand A. Marcos

- En català, a diferència de l'anglès, els càrrecs oficials i les formes de tractament s'escriuen en minúscula, tant si van sols com si acompanyen el nom propi.

Exemple:

Text de sortida "(2) Upon proclamation by the President of the Philippines,
Muslim holidays may also be officially observed in other provinces and cities."

Text d'arribada "Sota proclamació del president de les Filipines, les festivitats musulmanes també es poden celebrar de forma oficial en altres províncies i ciutats".

- En anglès i en català, les formes protocol·làries de tractament van amb majúscula inicial.

Exemple:

Text de sortida: *the Queen's most Excellent Majesty*

Text d'arribada: sa seva Excel·lentíssima Majestat la Reina

- Les formes abreujades de les formes de tractament i de protocol van amb majúscula inicial. El mateix passa en anglès.

Exemple:

Text de sortida: *Mr. James Robins*

Text d'arribada: Sr. James Robins

- Tots els noms d'institucions, organismes, grups o entitats dels àmbits polític, legislatiu, judicial, religiós, esportiu, empresarial, financer, borsari, sanitari, cultural, de l'administració pública, d'organitzacions internacionals, etc. van amb majúscula inicial.

- Tant en català com en anglès, el mot "Estat" o "*Estate*" va amb majúscula inicial quan correspon a l'organització política, i s'escriu amb minúscula quan s'utilitza en sentit genèric.

Exemple:

Text de sortida "*The State shall consider the customs, traditions, beliefs and interests of national cultural communities in the formulation and implementation of state policies,*".

Text d'arribada "L'Estat ha de tenir en compte els costums, les tradicions, creences i interessos de les comunitats culturals nacionals en la formulació i implementació de les polítiques d'estat".

En el primer cas, "Estat" s'escriu en majúscula inicial ja que es refereix a l'organització política, però, en canvi, el segon cop que apareix s'escriu en minúscula ja que té valor genèric.

- S'escriu amb majúscula la lletra inicial dels noms d'òrgans de consulta, gestió o govern, tret que aquests siguin utilitzats en sentit genèric.

Exemple:

Text de sortida: *Agama Arbitration Council; Shari'a District Court*

Text d'arribada: Consell d'Arbitratge Agama; Tribunal del Districte de la Xaria

Aquests són exemples d'òrgans de consulta que apareixen en el document original i que la traductora ha decidit traduir al català i mantenir la nomenclatura original entre claudàtors, ja que, en ambdós casos, es tracta d'òrgans propis de les Filipines i, per tant, només se n'ha fet una traducció aproximada.

- En anglès i en català, van amb majúscula els noms dels reculls de lleis i reglaments oficials.

- En canvi, pel que fa a noms de documents oficials, com són les lleis, projectes de llei, decrets, propostes de llei, etc., en anglès, s'escriuen amb majúscula inicial totes les paraules que formen el títol; mentre que, en català, només va amb majúscula inicial el primer mot del títol del document, és a dir, la resta de noms o adjectius que en formen part van amb minúscula.

Exemple:

Text de sortida: *Act. No. 3753, Presidential Decree No. 1083*

Text d'arribada: Llei núm. 3753, Decret presidencial núm. 1083

No obstant:

Text de sortida "*However, nothing herein provided shall affect the intrinsic validity or invalidity of the acts registered.*"

Text d'arribada "No obstant, res del que disposa aquest document afecta la validesa inherent a les lleis constituïdes."

S'observa com, en aquest últim exemple, la paraula "lleis" apareix en minúscula, ja que s'utilitza en sentit genèric. En cas contrari, és a dir, si fes referència a una llei en particular, el mot "llei" aniria en majúscula. El mateix passa, per tant, amb altres termes com "codi", "decret", "títol", etc. ja que, encara que no estigui establert per cap normativa, per lògica, se segueix el mateix criteri que amb la paraula "llei". Llavors, si

es refereixen a un codi o un decret en particular, igual que en anglès, apareixen amb majúscula inicial.

Exemple:

Text de sortida “(3) *The provisions of this Code shall be applicable only to Muslims and nothing herein shall be construed to operate to the prejudice of a non-Muslim.*”

Text d'arribada “(3) Les disposicions d'aquest Codi s'apliquen només als musulmans i res del que conté aquest document s'ha d'utilitzar per actuar de forma perjudicial pels no musulmans”.

- En català, però, al contrari que l'anglès, les parts que constitueixen el document s'escriuen en minúscula (llibre, capítol, article, annex, secció, etc.) i només van en majúscula quan funcionen com a títol de la part.

Exemple:

Text de sortida “(c) *The custody of children shall be determined in accordance with Article 78 of this code;*”

Text d'arribada “(c) La custòdia dels fills es determina segons la secció 78 d'aquest Codi;”

- Finalment, tant en anglès com en català, van amb majúscula inicial els noms i els adjectius que componen la denominació de tractats, protocols, pactes o declaracions (Coromina, 2008: 205-220).

- La puntuació

Dins el text, la puntuació juga un paper fonamental, ja que facilita la comprensió, ajuda a estructurar les idees i marca les pauses per a la lectura. Llavors, cal que, a l'hora de traduir un text, el/la traductor/a sigui conscient d'aquesta importància i sigui capaç de redactar el text d'arribada i puntuar-lo d'acord amb les normes de puntuació de la llengua d'arribada per tal d'evitar possibles confusions o canvis de sentit, provocats per l'omissió o l'ús incorrecte o inadequat d'una simple coma.

Segons el *Manual de traducció anglès-català*, les regles d'ús dels signes de puntuació en català i en anglès són molt semblants. Per exemple, pel que fa a l'ús de la coma, ambdues llengües consideren incorrecte separar els elements principals de l'oració, com ara el subjecte i el verb o el verb i els complements. No obstant, a continuació,

s'enumeren alguns dels aspectes que Ainaud considera més rellevants del contrast entre ambdues llengües pel que fa a les convencions sobre puntuació:

- L'anglès nord-americà (no el britànic), a diferència del català, tendeix a separar el penúltim i l'últim element d'una enumeració amb una coma abans de la conjunció copulativa “and”.

Exemple

Text de sortida “*The court may counsel the offender to comply with his or her duties, and take such measures as may be proper.*”

Text d'arribada “El tribunal pot aconsellar l'infractor que compleixi amb les seves responsabilitats i pot prendre les mesures adequades”.

- Tant en anglès com també en català (en menor mesura) s'utilitzen el guió llarg (*em dash*) per incloure incisos del redactor. La diferència, però, és que en anglès es considera un incís qualsevol enumeració que serveix per especificar o aclarir algun aspecte anterior que no ha quedat clar o la causa que porta a l'emissor a fer una determinada acció. En català, en canvi, és bastant més freqüent l'ús de comes per fer aquests tipus de funcions i les enumeracions que apareixen a final de frase s'introdueixen mitjançant dos punts.

De fet, en el text de sortida, es pot observar com es fa un ús del guió llarg que no recullen els criteris d'ús en català. O sigui, segons els Criteris de la Universitat de Barcelona sobre l'ús del guió llarg, aquest signe de puntuació només serveix per marcar els incisos o bé en les enumeracions. Per tant, l'ús que se'n fa en el text original no seria correcte en català. Per aquest motiu, la traductora decideix suprimir els guions llargs i deixar-hi els punts com a marca separadora entre el títol de cada secció i el seu contingut.

Exemple:

Text de sortida “*Art. 36. Rights and obligations of the wife. — (1) The wife shall dutifully manage the affairs of the household. She may purchase things necessary for the maintenance of the family, and the husband shall be bound to reimburse the expenses, if he has not delivered the proper sum.*”

Text d'arribada "Sec. 36. Drets i obligacions de la muller. (1) La muller ha de portar de forma obediènt els assumptes de la llar. Pot comprar les coses necessàries pel manteniment de la família i el marit li ha de pagar les despeses, en cas que encara no li hagi entregat la suma convenient."

- Pel que fa a la senyalització de citacions i de diàlegs en textos no literaris, anglès i català coincideixen en l'ús de les cometes dobles. En els textos literaris, en canvi, en anglès, s'utilitzen les cometes, simples o dobles, i, en català, el guió llarg.

- Finalment, cal recordar que, en anglès, les marques de pausa del discurs principal, com la coma, el punt o el punt i coma, es col·loquen dins el fragment delimitat per les cometes. D'altra banda, en català, aquestes marques surten del fragment entre cometes i formen part del discurs principal. En altres paraules, en anglès, es col·loca el punt i després es tanquen les cometes, mentre que, en català, primer es tanquen les cometes i després es posa el punt (Ainaud, 2010: 203-205).

- Topònims, antropònims i altres noms propis:

Pel que fa a la traducció de topònims, antropònims i altres noms propis, la norma que s'aplica és molt clara i senzilla i, en principi, no ha de comportar problemes al/a la traductor/a.

Pel que fa als **topònims**, el *Manual de Traducció anglès-català*, explica que, en general, traduïm: els noms dels continents i els topònims que els inclouen (*Europe* – Europa); els mars i els oceans (*the Indian Ocean* – l'oceà Índic); els topònims de nom comú i adjectiu i/o complement (*Great Salt Lake* – el Gran Llac Salat); els compostos d'adjectiu i/o complement i nom propi (*New York* – Nova York); els topònims que són ells mateixos traduccions o adaptacions de topònims d'altres llengües (*Latvia* – Letònia); i tots els altres topònims que ja tenen una forma catalana acceptada (*Republic of the Philippines* – República de les Filipines). Així, si ens trobem amb un topònim que no entra dins aquestes classificacions i que no es troba recollit a l'Enciclopèdia Catalana o altres reculls o normatives com el portal lingüístic ésAdir i, per tant, no té una forma acceptada en català, l'hem de deixar sense traduir.

Sobre els **antropònims**, la norma general que recull el manual també diu que no es tradueixen. No obstant, aquesta norma té algunes excepcions importants i tots aquells antropònims que encaixin en aquests grups s'hauran de traduir:

- els noms de monarques, prínceps, princeses, emperadors i papes. Cal tenir en compte, però, que en anglès el nom de designació del càrrec sempre va amb majúscula, mentre que en català s'escriuen en minúscula.

Exemple:

Text de sortida: *We talked to the King Henry III.*

Text d'arribada: Vam parlar amb el rei Enric III.

- els noms de personatges destacats de la Bíblia i altres textos sagrats, el santoral, de l'Antiguitat, l'Edat Mitjana o el Renaixement.

Exemple:

Text de sortida "(g) *“Muslim” is a person who testifies to the oneness of God and the Prophethood of Muhammad and professes Islam*".

Text d'arribada "(g) *“Musulmà/ana” és una persona que dona fe de la unitat de Déu, accepta Mahoma com a profeta i professa l'islam*".

- noms l'ortografia dels quals ha estat adaptada a la pronunciació anglesa.

- noms que, en anglès, ja són una traducció.

Altres **noms propis**, per exemple, serien els noms de les institucions i organismes oficials. En aquest cas, si podem comprovar que existeix una traducció acceptada de tal institució en la llengua d'arribada, la podem traduir i, si volem, també podem deixar el nom en anglès entre claudàtors. D'altra manera, hauríem de deixar el nom en anglès i fer-ne una traducció aproximada també entre claudàtors.

Els noms de les empreses i societats sempre conserven la denominació original.

Finalment, com ja s'ha dit en un apartat anterior, els noms de les lleis i altres legislacions funcionen igual que els noms d'institucions, amb la diferència que només conserven la lletra majúscula de la primera paraula.

Exemple:

Text de sortida: *Presidential Decree No. 1083.*

Text d'arribada: Decret presidencial núm. 1083 [[Presidential Decree No. 1083](#)].

- L'article personal i els tractaments:

Segons el portal lingüístic *ésAdir*, les formes estàndard de **l'article personal** (en, el o l'/ na, la o l') resulten adequats en tots els registres quan acompanyen només el nom de pila, però s'haurien d'evitar en contextos històrics molt antics.

Exemple:

En/El Juli César era un emperador romà.

D'altra banda, quan l'article personal precedeix el cognom o el nom i el cognom, l'ús d'aquest article és més propi de registres informals. De fet, sempre que es busqui un to neutre i formal, no s'ha de fer servir l'article personal, ja que expressa proximitat i familiaritat.

Exemple:

- En Shakespeare/ El William Shakeaspeare és considerat un dels millors autors de la literatura universal.

- (g) "Musulmà/ana" és una persona que dóna fe de la unitat de Déu, accepta en/el Mahoma com a profeta i professa l'islam.

- Per tant, jo, en/el Ferdinand E. Marcos, president de la República de les Filipines, en virtut dels poders que em confereix la Constitució de les Filipines, [...].

En aquests casos, deixaríem el nom propi sense article. De fet, en el manual de traducció, Ainaud ens recomana que no fem servir l'article personal català si no és "per indicar una relació d'igualtat social o de proximitat afectiva amb una determinada persona" (Ainaud, 2010: 235).

En anglès, en canvi, això no suposa cap problema, ja que no utilitzen articles personals. Per tant, el/la traductor/a, conscient d'això, ha d'observar cada cas en particular i ha de valorar si, en la traducció al català, aquest nom propi hauria d'anar precedit d'un article personal i, si és així, quin.

Observem també que en anglès britànic és freqüent l'ús dels termes de tractament cordial *Mr*, *Mrs*, *miss* i *Ms*. En català, en canvi, no s'utilitzen aquests termes de tractament en el llenguatge periodístic i sovint es recorre al cognom o, per donar més

formalitat, el nom complet de la persona. En altres contextos, que inclouen el llenguatge jurídic i legal, aquests termes de tractament de l'anglès es tradueixen com “*Senyor*” i “*Senyora*” (evitem “*Senyoreta*”) i solen equivaldre a la forma de tractament “*vostè*” del català. És a dir, com que en anglès no tenen cap forma pronominal ni verbal per indicar un nivell alt de formalitat a l'hora d'interpel·lar al receptor, aquesta seria una forma d'expressar el grau de respecte i formalitat amb què es tracta dita persona (Ainaud, 2010: 236).

Finalment, pel que fa al **tractament**, segons el que s'explica en el Servei Lingüístic del lloc web de la UOC, en català, s'han de tenir en compte diversos aspectes a l'hora d'escollir l'opció més adequada de tractament. Entre d'altres, s'ha de mirar qui és l'emissor del document i quin és el destinatari o receptor. Sigui com sigui, cal ser coherent amb l'elecció que es fa i mantenir sempre el mateix tractament al llarg de tot el text i fer que concordi amb els verbs i els pronoms del text.

En català, el tractament de l'emissor pot ser “**jo**”, que comporta un estil més directe i la individualització de l'emissor; “**ell/ella**”, que comporta el distanciament de l'emissor envers el receptor i treu importància a la relació entre ambdós; o “**nosaltres**”, que s'utilitza en documents en els quals predomina el valor d'entitat, conjunt, és a dir, quan l'emissor és una empresa, companyia o un grup o associació de persones i volen remarcar aquest aspecte de col·lectivitat.

En anglès, aquest aspecte no suposa cap problema, perquè el/la traductor/a pot identificar fàcilment si l'emissor del text és tractat en 1a persona del singular, 3a persona del singular o 1a persona del plural (“**I, he/she, we**”).

D'altra banda, en català, el tractament del receptor pot ser “**vós**”, un tractament tradicional en el llenguatge administratiu català que actualment té una certa connotació arcaïtzant i per això, de cada cop està caient més en desús; “**vostè**”, avui en dia el tractament més habitual, que indica una relació de respecte entre les parts; o “**tu**”, la forma més cordial i familiar de totes i pròpia de les persones unides per una relació íntima, pròxima, d'amistat. Per aquest motiu, no és la forma més adequada per al llenguatge administratiu i els registres formals en general.

A més, cal dir també que, en els textos instructius, la forma de tractament més adient és la 2a persona del plural, “**vosaltres**”.

En anglès, el tractament del receptor sí que representa un problema per al/la traductor/a, ja que la 2a persona del singular, la 2a persona del plural i la forma de

tractament de cortesia comparteixen la mateixa forma, “**you**”. Per aquest motiu, moltes vegades es fa difícil establir quin és el tractament que utilitza el text original. Per aconseguir-ho, el/la traductor/a s’ha d’ajudar del context i sobretot de les característiques textuais del document, com per exemple el grau de formalitat, el camp d’especialització, etc. (UOC, 2015).

En aquest sentit, el text de sortida no presenta gaires dificultats, ja que en cap moment s’interpel·la de forma directa el receptor i tot el document està escrit en tercera personal singular o plural.

- Abreviacions, sigles i símbols:

Citant les paraules de Coromina, “per abreviatura s’entén la representació d’un mot al qual s’han suprimit les lletres a partir de la inicial o de les primeres fins a la fi” (Coromina, 2008: 245). De les abreviatures, cal que sapiguem que, en català, solen acabar amb un punt, tendeixen a conservar l’accent gràfic i només formen el plural aquelles abreviatures que conserven la lletra o lletres finals. A més, les formes de tractament abreujades que hem vist més amunt i els noms propis de persona parcialment abreujats s’escriuen amb majúscula inicial (Coromina, 2008: 245-247).

Exemple:

- Decret presidencial núm. 1083
- Sec. 16. Capacitat per contreure matrimoni

Al cap i a la fi, però, les **abreviacions** no són un punt que generi gaires problemes a l’hora de traduir. L’única dificultat, de fet, pot residir en trobar el significat de l’abreviació i comprovar quin és l’equivalent en català a través de diccionaris bilingües, gramàtiques del català, llibres d’estil i textos paral·lels. Aquí, doncs, cal destacar dos exemples que són molt recurrents en el llenguatge jurídic i que sovint donen lloc a confusió, sobretot quan es tracta de traduir textos extrets de lleis i altres documents legals que es divideixen en diferents unitats o fragments enumerats (paràgraf, article, secció, part, disposició, esmena, etc.). Així, “*sec.*” i “*art.*”, que són les abreviacions en anglès de “*section*” i “*article*”, a diferència del que semblaria més obvi, es tradueixen en català com “article” i “secció”, respectivament, i les seves abreviacions són “art.” i “sec.”.

D'acord amb el que explica Eusebi Coromina en el *Manual de redacció i estil*, les **sigles**, en canvi, que són les lletres inicials d'un o més mots usades com a abreviació, sí que suposen un aspecte a tenir en compte a l'hora de traduir i, de fet, un error en la interpretació i traducció d'unes sigles pot arribar a implicar un canvi important pel que fa a la comprensió del text, o fins i tot, en pot alterar completament el sentit.

Davant aquesta situació, el/la traductor/a té diverses possibilitats de traducció i la seva feina consisteix a contemplar totes les opcions i decidir, segons cada cas, quina és la més encertada i segura. Per ordre de dificultat, les possibles solucions traductològiques són les següents.

Primer de tot, la situació més fàcil que ens podem trobar és el d'una sigla en anglès de la qual en coneixem el significat i, a més, en coneixem l'equivalent acceptat en català. En aquest cas, el/la traductor/a ha de decidir si, la primera vegada que la sigla apareix en el text, vol fer un incís entre claudàtors i, en color blau o verd, fer-hi el desglossament en català o, d'altra banda, prefereix fer el desglossament en anglès o posar-hi també les sigles en anglès.

D'altra banda, si el/la traductor/a no troba l'equivalent de les sigles en català, ja sigui perquè no existeix una institució o organisme equivalent o perquè una mateixa sigla pot tenir diferents significats i no està del tot segur/a de quina és l'opció correcta, ha de deixar les sigles en anglès i, a continuació, hauria de valorar si desglossa les sigles en anglès, sempre entre claudàtors i en un color diferent, o bé opta per fer una traducció aproximada al català per ajudar al lector i donar-li una idea del possible significat de les sigles.

Finalment, existeix una última possibilitat i és que el/la traductor/a mantingui les sigles en anglès i, després, entre claudàtors i en un altre color, deixi les sigles en català i especifiqui que es tracta de l'equivalent en català. En tots els casos anteriors, es dona per suposat que el/la traductor/a desglossarà les sigles només el primer cop que apareixen en el text.

A continuació, es presenta un exemple de cada un dels casos que s'han plantejat:

Exemple 1

Text de sortida: *The UN was established on 24 October 1945 by 51 countries committed to preserving peace through international cooperation and collective security.*

Text d'arribada:

- La ONU [Organització de les Nacions Unides] es va fundar el 24 d'octubre de [...]
- La ONU [UN per les seves sigles en anglès] es va fundar el 24 d'octubre de [...]

Exemple 2

Text de sortida: *The FSA advises on the regulatory implications for [...]*

Text d'arribada:

- La FSA [Autoritat de Serveis Financers] ha d'informar sobre les conseqüències [...]
- La FSA [Financial Services Authority] ha d'informar sobre les conseqüències [...]

Coromina també explica que, en català, les sigles conserven el gènere i el nombre del seu enunciat complet; mai porten una "s" com a forma de plural, sinó que només es posen en plural els articles o determinants que l'acompanyen; i s'escriuen en versió catalana sempre que hi hagi tradició de fer-ho així i que estiguin acceptades en català.

Finalment, pel que fa als **símbols**, segons diu Coromina, el procés previ a la traducció és molt semblant a tots els que hem vist fins ara: buscar el significat del símbol en anglès i comprovar com i en quins contextos s'utilitza en català per tal de comprovar si coincideixen. A més, cal recordar que "els símbols s'escriuen sense punt, van sense accent i no tenen forma de plural" (Coromina, 2008: 245).

En tot cas, convindria comentar la qüestió de les unitats monetàries, ja que són molt freqüents en els textos jurídic-econòmics i el seu procés traductològic requereix especial atenció.

Pel que fa a les unitats monetàries, hem de saber que, a diferència de l'anglès, en català, el símbol que indica el tipus de moneda va després de la xifra numèrica i sense espai entre ambdós.

Anglès: \$500.000

Català: 500.000\$

També cal saber que no es canvia mai el símbol per substituir-lo per l'equivalent de la moneda local del país de la llengua d'arribada, en aquest cas l'euro. El motiu és principalment la fluctuació dels valors monetaris amb el pas del temps, és a dir, si busquem l'equivalència d'una quantitat determinada de dòlars en euros, aquest valor seria variable amb el temps i pot implicar problemes i malentesos.

Seria convenient, però, que, especialment en el cas dels dòlars, s'especifiqués el país de la moneda, és a dir, dòlars dels Estats Units, dòlars del Canadà, etc.

- Neologismes, llatinismes i arcaïsmes:

D'acord amb la definició que es dona en el *Manual de redacció i estil* d'Eusebi Coromina, els **neologismes** són tots aquells nous mots que s'incorporen a la llengua a través de diferents procediments com el manlleu, és a dir, quan el mot anglès es deixa exactament igual en català (“*overbooking*”) o bé es fa una adaptació ortogràfica per adaptar-ne la pronunciació a les convencions ortogràfiques del català (“*màner*”; *aeròbic*); el calc, és a dir, es tradueix directament el mot o mots al català (“*burnout syndrome*” – “*síndrome del cremat*”); o bé es tradueix el sentit del mot anglès, independentment dels elements a partir dels quals s'ha creat (“*paintball*” – “*guerra de pintura*”). Els neologismes normalment solen ser termes, o sigui, mots que s'utilitzen en una especialitat concreta, com pot ser la ciència, l'esport, l'economia, etc.

Per aquest motiu, pot ser bastant freqüent l'aparició de neologismes en les traduccions al català de textos sobre economia, legalitat o política, ja que aquests són camps d'especialitat que evolucionen i es desenvolupen i, per tant, el seu lèxic es renova i s'amplia constantment. El/la traductor/a, conscient d'això, ha de saber fer les recerques adequades i aplicar els neologismes correctament.

Segons l'Enciclopèdia Catalana, un **llatinisme** és allò que entenem per un “mot manllevat del llatí o construït segons les normes estructurals d'aquest llenguatge”.

Tant l'anglès com el català jurídics són llenguatges que utilitzen expressions llatines en els seus documents. No obstant, cal dir que existeixen més llatinismes en el llenguatge jurídic anglès que no pas en català.

Exemple:

Text de sortida “*Household property which customarily pertains to or is used by either spouse shall be prima facie presumed to be the property of said spouse*”.

Text d'arribada “El patrimoni familiar que, per regla general, posseeix o utilitza un dels dos cònjuges s'ha de suposar que prima facie és propietat del cònjuge indicat”.

Aquest exemple és un dels escassos llatinismes que apareixen en el text de sortida. Davant aquesta locució, s'ha decidit mantenir el llatinisme ja que el llenguatge jurídic català accepta aquesta expressió i, a més, se n'observa un ús recurrent en diversos textos paral·lels de temàtica semblant.

Un **arcaisme** és un mot, forma o construcció antiquada que sol aparèixer en registres literaris o volgudament cultes. Sempre que sigui possible, el/la traductor/a ha d'evitar l'ús d'aquestes formes que de cada vegada estan en més desús.

- Connectors

Segons paraules del mateix Jordi Ainaud, “els connectors són peces lèxiques portadores de significat que serveixen per establir relacions de tipus sintàctic (coordinació, subordinació) i/o logicosemàntic (addició, disjunció, contrast, conseqüència, condició, etc.) entre constituents de l'oració, entre oracions o entre paràgrafs” (Ainaud, 2010: 198). Com a traductors/es, doncs, s'ha de saber que molts d'aquests connectors són polisèmics i, per tant, el valor que prenen pot variar segons el context en què els trobem; i que els connectors són molt importants per a la comprensió i correcta interpretació de les idees del text i, per això, s'ha d'anar amb molt de compte si es decideix ometre aquests elements, ja que aquesta decisió pot afectar-ne el sentit.

El llenguatge jurídic utilitza amb freqüència aquests mots connectors que ajuden a cohesionar el text i a guiar la lectura, però que, sobretot, structuren, organitzen i relacionen els paràgrafs i línies dins el text. És molt important que el traductor conegui el significat correcte de cada connector i en trobi l'equivalent adequat. El/la traductor/a ha d'intentar mantenir la relació que expressa el mot connector original, ja que, d'altra manera, això podria suposar un alteració important del sentit.

A continuació, es presenten alguns dels principals connectors que s'han trobat al llarg del text de sortida i les respectives traduccions que se n'han fet.

Exemple 1

Text de sortida "WHEREAS, *the enforcement, with the full sanction of the State, of the legal system of the Filipino Muslims shall redound to the attainment of a more ordered life amongst them;*".

Text d'arribada "Atès que, amb la completa autorització de l'Estat, l'aplicació del sistema legal dels musulmans filipins ha de repercutir en la consecució d'una vida més ordenada entre ells;".

En aquest cas, es tracta d'un connector molt utilitzat en el llenguatge legal, especialment en els textos administratius i legislatius, i la traductora ha evitat traduir-lo com un gerundi ("considerant que"), sinó que existeix una expressió equivalent i més genuïna en català que, a més, es recull en la llista de terminologia i fraseologia administratives de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya de la Generalitat de Catalunya i que és "atès que".

Exemple 2:

Text de sortida "NOW, THEREFORE, I, FERDINAND E. MARCOS, *President of the Republic of the Philippines, by virtue of the powers vested in me by the Constitution of the Philippines, do hereby ordain and promulgate the "Code of Muslim Personal Laws of the Philippines" [...]*".

Text d'arribada "Llavors, per tant, jo, Ferdinand E. Marcos, president de la República de les Filipines, en virtut dels poders que m'ha conferit la Constitució de les Filipines, ordeno i promulgo amb aquest decret el Codi de lleis personals musulmanes de les Filipines [...]"

Exemple 3:

Text de sortida "(2) Should *the husband die while the wife is observing 'idda for divorce, another 'idda for death shall be observed in accordance with paragraph 1(a)*".

Text d'arribada "(2) D'acord amb el paràgraf 1(a), en cas que el marit mori mentre la muller està complint 'idda per divorci, s'ha de complir un altre 'idda per defunció".

- Marcadors pragmàtics

Segons explica Jordi Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, "els marcadors pragmàtics són mots o sintagmes lexicalitzats de l'anglès com "well", "so", "I mean", "you know", i del català com "bé", el castellanisme "bueno", "clar" i "doncs"" (Ainaud, 2010: 201). Aquests marcadors apareixen sobretot en el discurs espontani i col·loquial i, a diferència dels mots connectors, no expressen relacions de tipus logicosemàntic, sinó que sovint es consideren mots crossa que serveixen per omplir el discurs. No obstant, això sí, tenen funcions procedimentals per "organitzar, recuperar, reformular i fragmentar la informació que l'emissor vol donar al receptor" (Ainaud, 2010: 201); i funcions pragmàtiques, és a dir, serveixen per "indicar l'actitud del parlant, la intencionalitat i la força il·locutiva del discurs" (Ainaud, 2010: 201).

El llenguatge jurídic, tant anglès com català, lluny de ser un discurs espontani i col·loquial, gairebé mai (o mai) presenta marcadors pragmàtics en els seus documents.

- Els referents culturals

Moltes vegades, per no dir sempre, el paper del/la traductor/a no és simplement el d'intermediari entre dues llengües, sinó que també, a través de la seva traducció, fa de punt de contacte entre la cultura del text de sortida i la cultura del text d'arribada. I és que, segons recull el *Manual de traducció anglès-català*, el teòric de la traducció Vladimir Ivir afirma que la dificultat d'una traducció determinada no rau pas en la proximitat entre les llengües, sinó en la distància que separa ambdues cultures.

Si bé és cert que a vegades pot passar que, en la cultura i la llengua d'arribada, no existeixen elements idèntics o equivalents als elements culturals que apareixen en el text original, existeixen diferents procediments de traducció que els/les traductors/es han de conèixer bé i han de saber escollir-ne el més adequat per tal de ser capaços de compensar aquesta mancança.

El nivell d'adequació que presenta una traducció depèn de diversos factors com ara del receptor del text d'arribada (expert, desinformat, nivell mitjà); del marc o canal

utilitzat per transmetre el text d'arribada; de l'objectiu del text; de la importància dels referents culturals en el text original i el caràcter innovador o original dels elements culturals en la llengua de sortida i la llengua d'arribada.

Segons el *Manual de traducció anglès-català*, Vladimir Ivir explica que, davant aquesta situació, el/la traductor/a pot optar per un dels set procediments de traducció següents:

- El **manlleu**, amb o sense adaptació ortogràfica. Aquest és un procediment útil si la paraula o expressió anglesa no existeix en català i si s'hi pot integrar fàcilment. A vegades, però, s'utilitzen manlleus per voluntat exotitzant.
- La **definició** és una forma d'explicitació i, per tant, d'amplificació. Cal anar amb compte a l'hora de fer les definicions i s'ha d'evitar ser massa exhaustiu.
- El **calc** és el procediment adequat quan els mots que designen una realitat en anglès ho fan d'una forma fàcil de copiar en català ja que existeix la mateixa realitat en la cultura d'arribada, però les formes lèxiques que les designen no coincideixen.
- La **substitució per un equivalent** és un procediment factible si existeixen elements culturals similars, que no ben bé iguals, en la llengua de sortida i la llengua d'arribada.
- La **creació lèxica** és un procediment poc habitual, ja que és difícil que una paraula creada per un/a traductor/a arrelhi en la llengua.
- L'**omissió** dels elements culturals ve determinada per la importància que té tal referent en la situació comunicativa, és a dir, si no és massa rellevant, es pot ometre.
- Finalment, l'**addició d'informació** al terme cultural és recomanable sempre que es vulgui mantenir la seva forma original i els destinataris no tinguin els coneixements necessaris per entendre'l (Ainaud, 2010: 92-96).

Com ja s'ha comentat abans, el text de sortida està carregat de referents culturals que s'han de mantenir i que, en cap concepte, la traductora pot ometre, ja que això suposaria una alteració total del sentit original del text. Per aquest motiu, la substitució d'aquests elements culturals per un equivalent en la cultura d'arribada resulta impensable. Per això, les referències constants que es fan a la cultura islàmica s'han mantingut i, de la mateixa manera, per tant, sempre i quan no existeixi l'adaptació de la paraula en català, com és el cas d'"ihram" o "xaria", la terminologia àrab que apareix al llarg del document, tot i que adaptada a l'escriptura i la pronunciació occidentals, s'ha conservat en tot moment ja que, sense la seva presència, l'existència i la finalitat

d'aquest document legal no tindria sentit. Finalment, també s'han descartat els procediments de definició i addició d'informació, ja que, per al lector del text original, aquests referents culturals li resulten igual d'exòtics que al lector de la traducció, ja que es tracta d'una tercera cultura i una tercera llengua (l'àrab), que tampoc són pròpies del lector de l'original, i, per tant, no existeix la necessitat de proporcionar una informació complementària que el text de sortida no presenta als seus receptors.

- Errors del text original

S'aprofita aquest apartat per comentar que el text de sortida amb el qual s'ha treballat en l'elaboració d'aquest projecte conté diversos errors ortogràfics i tipogràfics de diferents tipus que la traductora s'ha encarregat de corregir i senyalar en el text d'arribada mitjançant anotacions jurades que ho indiquen.

- Unió de dues paraules de forma incorrecta.

Exemple:

A decree offaskh (incorrecte)

A decree of faskh (correcte)

- Omissió de lletres, síl·labes o paraules.

Exemple:

Section 4. Batil and Fasi Marriages (incorrecte)

Section 4. Batil and Fasid Marriages (correcte)

- Errors d'espaiat.

Exemple:

Art. 55.Effects of other kinds of divorce (incorrecte)

Art. 55. Effects of other kinds of divorce (correcte)

- Addició de lletres, síl·labes o paraules.

Exemple:

To pronounce the a regular talaq (incorrecte)

To pronounce the regular talaq (correcte)

- Errors ortogràfics.

Exemple:

The ijab and the qabul (incorrecte)

The ijab and the qabul (correcte)

- Errors lèxics.

Exemple:

Injurious assanilation (incorrecte)

Injurious assimilation (correcte)

- Errors ortotipogràfics

Exemple:

The expiration of her 'IDDA (incorrecte)

The expiration of her 'idda (correcte)

5.3 Procediments de traducció

5.3.1 L'adaptació

L'adaptació és un procediment de traducció que “consisteix a substituir un o més elements del contingut del text original per un altre o altres que garanteixin els efectes pretesos a l'original” (Ainaud, 2010: 29). En altres paraules, consisteix a transportar aspectes culturals explícits o implícits en el text original i adaptar-los a la cultura de la llengua d'arribada.

Segons explica Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, potser que l'adaptació sigui un procediment puntual que es produeix en un moment concret del text; també es pot tractar d'un canvi que afecti diversos punts del text sencer com ara canviar per "kilòmetre" tots els cops que apareix "mile" en el text original; o bé potser una estratègia de traducció d'efecte global que implica canvis en tot el text. D'aquest últim cas, en són exemples clars les adaptacions d'obres de teatre o guions cinematogràfics. Els canvis que es produeixen poden implicar les coordenades espaciotemporals, els noms dels personatges i, fins i tot algun succés o objecte amb càrrega simbòlica.

Cal anar amb compte amb l'adaptació, ja que si no es fa amb consciència i mirament, pot comportar un allunyament important de la forma i el contingut originals.

Com ja s'ha explicat en l'apartat anterior que parla sobre els referents culturals, en la traducció jurídica, especialment jurada, s'han de mantenir els elements culturals que apareixen en el text de sortida ja que la seva adaptació podria suposar un canvi o distorsió del seu sentit original.

No cal dir, doncs, que resultaria impensable traduir "Qur'an" per "Bíblia", "Muhammad" per "Jesús", ni "Muslims" per "Cristians", ja que resulta evident que, d'aquesta manera, el text d'arribada perdria l'objectiu final que persegueix el text original, és a dir, crear un codi de lleis que regeixi la vida i el comportament dels musulmans a les Filipines.

De fet, la traducció d'aquest decret presidencial que s'ha fet en aquest projecte no pretén traslladar el missatge a la cultura de la llengua d'arribada i per tant, lluny de domesticar el text, se n'ha de fer una traducció estrangeritzant.

5.3.2 L'amplificació

Segons el *Manual de traducció anglès-català*, l'amplificació és un procediment de traducció que "intenta fer explícits elements conceptuals que eren implícits al text original, bé per raons sintàctiques, bé per raons culturals" (Ainaud, 2010: 31).

En altres paraules, l'amplificació és un recurs traductològic en el qual el/la traductor/a amplia o complementa el text d'arribada amb una informació addicional per tal d'ajudar el lector en la comprensió del text en moments en què la llengua d'arribada no pot cobrir el sentit complet que vol transmetre el text original si no és a través d'algun aclariment o especificació que l'acompanyi.

A vegades, però, “l’amplificació és necessària per fer aclariments metalingüístics, és a dir, referents a la llengua original” (Ainaud, 2010: 32). O sigui, sovint el/la traductor/a utilitza l’amplificació per donar una informació o fer un aclariment sobre algun aspecte de la mateixa llengua de sortida, com ara, per exemple, si es donés el cas que s’ha d’explicar el significat del nom d’un personatge en la llengua de sortida, de manera que el lector de la traducció també pugui entendre el doble sentit que l’autor del text original volia crear quan va posar aquest nom al personatge en qüestió.

No obstant, en la traducció jurídica, especialment jurada, el/la traductor/a ha d’intentar mantenir-se fidel al contingut del text en tot moment. En el text de sortida que s’està treballant en aquest projecte, els elements o conceptes que, en tot cas, s’haurien d’amplificar amb informació addicional són referents culturals que pertanyen a una tercera cultura, és a dir, resulten igualment desconeguts i exòtics tant pels lectors del text original com pels receptors del text d’arribada. A més a més, al principi del document, tot i que no formi part del fragment seleccionat per a la traducció, hi ha un article del decret destinat a l’explicació d’alguna terminologia important que s’utilitza més endavant al llarg del text.

5.3.3 El calc

Segons explica Jordi Ainaud, “el calc és una expressió del text meta que conserva l’estructura o el significat d’una expressió del text original” (Ainaud, 2010: 20). Els calcs es poden dividir en calcs de forma i calcs de significat. Segons Ainaud, els calcs de forma són:

- El calc morfològic: consisteix a utilitzar, en la llengua d’arribada, un mot que segueix l’estructura morfològica de la llengua de sortida. N’hi ha de dos tipus: els calcs directes, que reproduïxen exactament l’estructura de l’original; i els calcs indirectes, que copien el mot però respecten les normes de la llengua d’arribada.
- El calc sintàctic: es produeix quan s’utilitzen els patrons estructurals de la llengua de sortida, que són diferents dels de la llengua d’arribada.

En el text d’arribada, el principal calc sintàctic que la traductora ha hagut d’evitar és l’ús de les construccions en passiva, és a dir, la traductora ha substituït aquests patrons estructurals propis de la llengua de sortida i els ha adaptat als criteris de la llengua d’arribada. Com ja s’ha vist en un apartat anterior, en la majoria de casos s’ha convertit aquestes estructures en oracions en veu activa.

- El calc ortogràfic: consisteix a reproduir en la llengua d'arribada l'ortografia d'una paraula del text original.

Entre els calcs ortogràfics que s'han utilitzat en el text d'arribada, destaquen "Alcorà" i "xaria", que presenten una ortografia calcada dels originals "Qur'an" i "Shari'a".

- El calc de freqüència: són aquells calcs que compleixen correctament els patrons de la llengua d'arribada, però que calquen estructures per influència del text i la llengua original, en aquest cas, l'anglès. Entre els calcs de freqüència trobem l'abús d'adverbis de manera acabats en "-ment", les construccions de gerundi, l'ús de la veu passiva i la preferència per oracions curtes i simples.

En el cas del text de sortida que es treballa en aquest projecte, el calc de freqüència amb el qual la traductora ha topat més sovint és l'ús de gerundis. Com ja s'ha vist en un apartat anterior, s'ha decidit evitar el calc i s'han utilitzat estructures alternatives i contruccions que s'adaptin als criteris del llenguatge d'arribada.

Exemple:

Text de sortida (c) *Those referred to in Article 32(c), after the causes vitiating consent have ceased;*

Text d'arribada (c) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(c), quan hagin cessat les causes que invaliden el consentiment;

I no pas el calc:

Text d'arribada (c) Aquells matrimonis que es mencionen a la secció 32(c), quan hagin cessat les causes invalidant el consentiment;

Els calcs de significat són:

- El calc semàntic: o calc lèxic, literalisme, parany de traducció o fals amic és el que s'entén per l'ús d'un mot en la llengua d'arribada en una accepció que no existeix en aquesta llengua a causa de la semblança d'aquest mot amb una paraula de la llengua de sortida que sí que té aquesta accepció.

- El calc semàntic de nivell oracional: consisteix en "l'ús d'elements lingüístics de la llengua d'arribada segons la gramàtica de la llengua original que dona lloc a interpretacions diferents de les preteses" (Ainaud, 2010: 22). Un exemple molt clar i que ja comentàvem a l'apartat de la seqüència verbal és la forma en anglès "will +

infinitiu”, que correspon a formes diferents en català: la de futur i la de generalitzacions o tendències, vàlides per al present (Ainaud, 2010: 20-23).

En el cas del text de sortida que s'està analitzant ara, la traductora ha evitat en tot moment la reproducció de calcs semàntics, tant lèxics com oracionals, i ha intentat aconseguir un text d'arribada que sembli original, és a dir, on no s'hi vegin les empremtes sintàctiques ni gramaticals de la llengua de sortida.

5.3.4 La descripció

La descripció és un procediment de traducció que consisteix a fer una descripció breu d'algun mot o expressió de la llengua meta per tal d'aclarir-ne el significat. La descripció és un tipus d'amplificació i sovint serveix per explicar referents culturals de la cultura del text original desconeguts pels lectors de la llengua i la cultura d'arribada.

Com ja s'ha dit abans, en el text d'arribada la traductora no ha fet cap descripció dels referents culturals que apareixen en el text original, ja que formen part d'una tercera cultura que resulta igualment llunyana i desconeguda pels lectors de la llengua de sortida.

5.3.5 La modulació

D'acord amb el que explica Jordi Ainaud en el *Manual de traducció anglès-català*, la modulació és un procediment de traducció que consisteix a canviar la forma o el contingut literal d'un fragment del text original sense que en canviï el sentit. La modulació se sol aplicar per adaptar la traducció a les preferències expressives de la llengua d'arribada.

Aquest procediment implica un canvi del contingut i, per tant, afecta el nivell semàntic. L'exemple més clar de modulació és el pas d'una expressió afirmativa a una de negativa a través de la negació de l'antònim.

En la traducció del text de sortida que ens ocupa en aquest projecte, s'ha hagut de recórrer en algunes ocasions al procediment de la modulació per tal d'aconseguir una expressió més clara i adaptada als criteris del català. Un exemple molt clar seria el canvi de numeral cardinal a ordinal en el títol dels llibres que formen el codi. D'aquesta manera, la traductor ha aconseguit una expressió més clara i pròpia del llenguatge jurídic català sense canviar el sentit del text de sortida.

Exemple:

Text de sortida “*BOOK TWO. Persons and Family Relations*”.

Text d'arribada “*LLIBRE SEGON. Persones i relacions de família*”.

Un altre exemple que també es vol comentar és la reexpressió d'aquest fragment per tal d'aconseguir una expressió més natural en català.

Exemple:

Text de sortida “(3) *Marriage through a wali by a minor below the prescribed ages shall be regarded as betrothal and may be annulled upon the petition of either party within four years after attaining the age of puberty, provided no voluntary cohabitation has taken place and the wali who contracted the marriage was other than the father or paternal grandfather.*”

Text d'arribada “(3) Si un menor per sota de les edats prescrites contreu matrimoni a través del *wali*, aquest matrimoni s'ha de considerar com unes esposalles i es pot anular sota petició de qualsevol de les parts dins el termini de quatre anys després d'arribar a l'edat de la pubertat, a condició que no s'hagi produït una cohabitació voluntària i que el *wali* que va contreure el matrimoni no fos el pare o l'avi patern”.

El següent cas també constiuteix un exemple de reexpressió per tal d'adaptar el fragment a les preferències expressives del català. Es canvia el contingut (“*below*”- “major de”), però el significat no canvia.

Exemple:

Text de sortida [...] *the marriage of a female who though less than fifteen but not below twelve years of age, has attained puberty.*

Text d'arribada [...] el matrimoni d'una dona que, encara que menor de quinze, però major de dotze anys d'edat, ha arribat a la pubertat.

5.3.6 L'equivalent

Segons el *Manual de traducció anglès-català*, l'equivalència “és un cas especial de modulació en el qual les opcions són preexistents en la llengua d'arribada” (Ainaud, 2010: 28).

En altres paraules, tal i com indica el seu nom, l'equivalència és un procediment de traducció en el qual es troba un element cultural, una frase feta, un refrany, una expressió figurada, una onomatopeia, etc. que siguin equivalents a la que s'utilitza en el text original. La intenció primera de l'equivalent és que el text traduït produeixi el mateix efecte que el text original en els seus lectors. Per això, es tracta senzillament de trobar la fórmula paral·lela en la llengua d'arribada (Ainaud, 2010: 28).

Ja s'ha explicat, doncs, que la traductora ha mantingut els referents culturals del text de sortida i no ha fet servir el procediment d'equivalència.

5.3.7 L'omissió

L'omissió és, d'acord amb el que ens explica Ainaud, un procediment de traducció que consisteix a eliminar voluntàriament un mot o seqüència del text original, ja sigui perquè el/la traductor/a no troba una expressió equivalent o bé perquè no existeix aquest element en la cultura d'arribada. L'omissió és un procediment que s'ha d'aplicar amb consciència i sense abusar, ja que això podria suposar una pèrdua de la riquesa informativa del text de sortida.

L'omissió, doncs, pot funcionar com a procediment complementari a la compensació, que consisteix a “expressar elements del contingut o de l'estil en un punt del text diferent d'on apareixen a l'original” (Ainaud, 2010: 33). O sigui, quan el/la traductor/a es veu obligat/da a fer una ommissió, té la possibilitat de fer una compensació en un altre punt al llarg del text on aquest recurs soni més natural (Ainaud, 2010:33).

Una altra vegada, aquest no és un procediment que s'utilitzi normalment en la traducció jurídica, i molt menys jurada, ja que el fet d'ometre un element pot suposar una modificació del sentit original del text de sortida.

En tot cas, però, podem mostrar un exemple d'ommissió que s'ha portat a terme en el text d'arribada per tal d'evitar una repetició.

Exemple:

Text de sortida “No solemnizing officer shall perform the subsequent marriage mentioned in the preceding paragraph unless [...]”

Text d'arribada “Cap funcionari pot solemnitzar el matrimoni posterior esmentat en el paràgraf anterior, tret que [...]”.

S'observa, doncs, que s'ha omès l'element que acompanya el substantiu “*officer*” en el text de sortida. El motiu principal d'aquesta decisió traductològica es basa en una qüestió expressiva, ja que, si no s'hagués fet així, el resultat seria poc natural i un calc de l'estructura anglesa.

“Cap funcionari que solemnitza matrimonis pot solemnitzar el matrimoni posterior esmentat en el paràgraf anterior, tret que [...]””

A més, aquesta omisió no altera el significat original i l'element omès es sobreentén amb el terme “funcionari”, ja que, anteriorment en el text de sortida, ja s'havia parlat dels funcionaris com a persones autoritzades a solemnitzar un matrimoni.

5.3.8 El préstec

Segons el *Manual de traducció anglès-català*, el préstec o manlleu consisteix a incorporar paraules o expressions de la llengua de sortida en el text d'arribada. Sovint aquesta decisió conscient del/la traductor/a té la intenció de deixar el rastre d'una llengua o cultura diferents, és a dir, una voluntat exotitzant.

Com ja hem vist a l'apartat de neologismes, és també una modalitat de neologia, o sigui, una de les formes d'incorporar nous mots al lèxic d'una llengua quan aquesta els necessita (Ainaud, 2010: 19).

En aquest cas, tant el text de sortida com el text d'arribada contenen préstecs lingüístics procedents d'una tercera llengua que, tot i no ser exactament amb una voluntat exotitzant, la traductora deixa immutables i utilitza la cursiva per senyalar que es tracta de termes d'una tercera llengua.

5.3.9 La traducció literal

D'acord amb el que explica Jordi Ainaud, la traducció literal o traducció paraula per paraula és un procediment de traducció que es podria definir com una extensió del calc, però amb l'única diferència que es respecten les normes de la llengua d'arribada.

La dificultat d'aquest procés de traducció ve donada per la distància que separa ambdues llengües i cultures.

Segons Newmark, la traducció literal és el “procediment pel qual es tradueixen els sentits primaris dels mots amb contingut lèxic bo i respectant les estructures sintàctiques de la llengua d'arribada” (Ainaud, 2010: 24).

En aquesta traducció, s'han evitat les traduccions literals i s'ha intentat trobar la forma o construcció equivalent en la llengua d'arribada.

5.3.10 Transposició

La transposició és un procediment traductològic que, segons el *Manual de traducció anglès-català*, consisteix en un canvi de categoria gramatical, com ara d'adjectiu a verb, de verb a nom i de nom a verb.

Cal tenir en compte, però, que sovint la transposició ve donada per les diferències lèxiques i gramaticals entre llengües. Un exemple seria, en anglès, els noms determinats per altres noms que es transformen en català com a nom més adjectiu (Ainaud, 2010: 25).

Exemple:

Text de sortida “*The husband and the wife shall inherit from each other in accordance with this Code*”

Text d'arribada “D'acord amb aquest Codi, el marit i la muller han d'heretar mutuament”.

6 Conclusions

Un cop finalitzat el projecte i posant la vista enrere, es pot observar el llarg camí que s'ha recorregut i tots els entrebancs que s'han hagut de superar per aconseguir el resultat final que ara us presento i assolir els objectius marcats en un principi i que prenen forma gràcies a aquest treball de fi de grau. El resultat final és fruit de mesos de recerques terminològiques, lectura de bibliografies relacionades amb el tema, bagatge cultural, fases de traducció, revisió i correcció, etc. El procés ha estat llarg i, de vegades, ha estat necessari deixar reposar el treball durant un temps per després tornar-lo a llegir i poder veure'l des d'una perspectiva diferent. I és que, abans de començar, eren molts els interrogants i dubtes que se'm presentaven i que, a priori, em separaven dels objectius plantejats.

Pel que fa a la part central del treball, la traducció del text ha significat tot un desafiament a les meves capacitats com a traductora i m'ha obligat a donar el màxim del meu rendiment. He hagut de posar en pràctica tot allò après durant els quatre cursos de grau, però, sobretot, m'han resultat especialment útils els coneixements, tècniques i procediments adquirits en les assignatures de traducció jurídica i econòmica.

La part teòrica del treball, en canvi, ha servit per donar al treball una dimensió cultural que permetés fer-ne la comparació amb el document equivalent en la cultura d'arribada, en aquest cas, el Codi Civil de Catalunya.

Altrament, l'elaboració de la part teòrica m'ha donat l'oportunitat de conèixer més a fons el món de l'islam, la seva cultura, els seus costums i tradicions, però sobretot, la seva dimensió jurídica, fins llavors desconeguda per mi, i que pren cos a través de l'anomenada llei islàmica. L'estudi d'aquest sistema jurídic, la font principal de la qual beu és el llibre sagrat de l'Alcorà, m'ha fet entendre com d'important és la religió en el nostre món actual i fins a quin punt pot traspasar la barrera de la fe i es pot arribar a convertir en el pilar central d'altres dimensions de la vida com són la política, el dret, la justícia o l'economia.

Els objectius del treball que s'han enumerat en l'apartat d'introducció crec que s'han assolit de forma relativament satisfactòria i desitjo profundament que aquells qui llegeixin el treball n'extreguin la mateixa conclusió.

Aquest treball, a més, entre d'altres possibles aportacions o aplicacions pràctiques, podria resultar útil per a l'estudi dels drets i obligacions legals de la dona en matèria de dret de família segons la llei islàmica, així com també podria formar part d'un anàlisi comparatiu de les legislacions que regeixen qüestions com el matrimoni, el divorci o la filiació en la llei islàmica respecte d'altres sistemes jurídics diferents.

7 Textos paral·lels

7.1 Textos en anglès

Family Law Act 1996 [PDF]. Regne Unit, 1996.
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/27/pdfs/ukpga_19960027_en.pdf>

Marriage Act 1949 [PDF]. Regne Unit, 24 novembre 1949.
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1949/76/pdfs/ukpga_19490076_en.pdf>

“Family Law Act, R.S.O. 1990, c. F.3” [en línia]. A: *Government of Ontario*. 2015.
<<https://www.ontario.ca/laws/statute/90f03>> [Consulta: 09/03/16]

7.2 Textos en català

“Decret 337/1995” [en línia]. A: *Norm@Civil*. Universitat de Girona: Institut de Dret Privat Europeu i Comparat, 2014.
<<http://civil.udg.edu/normacivil/cat/Persona/PF/D337-95.htm>> [Consulta: 09/03/16]

EGEA FERNÁNDEZ, Joan; FERRER RIBA, Josep. *Codi Civil de Catalunya i legislació complementària amb notes de concordança i jurisprudència*. 14a ed. Barcelona: EUB, 2011. ISBN 9788496495470

8 Bibliografia i webgrafia

AINAUD, Jordi; ESPUNYA, Anna; PUJOL, Dídac. *Manual de traducció anglès-català*. Vic: Eumo, abril de 2010. Biblioteca de Traducció i Interpretació, 9. ISBN 9788497660372

ALCARAZ VARÓ, Enrique. *El inglés jurídico. Textos y documentos*. 6a ed. Barcelona: Ariel Derecho, 1994. ISBN 9788434456006

ALCARAZ VARÓ, Enrique. *El inglés jurídico norteamericano*. Barcelona: Ariel Derecho, 2007. ISBN 9788434406476

ASSAD, Anna. "Philippine Laws on Divorce, Separation & Annulment" [en línia]. A: *LegalZoom*. LegalZoom.com, Inc., 2016. <<http://info.legalzoom.com/philippine-laws-divorce-separation-annulment-20694.html>> [Consulta: 23/04/16]

BRAMON, Dolors. *Obertura a l'islam*. 2a ed. Barcelona: Editorial Cruïlla, 2002. ISBN 8466102396

BRUCART, Josep M. "Els determinants". A: SOLÀ, Joan [et al.]. *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, 2002.

Business Dictionary.com [en línia]. WebFinance Inc., 2015. <<http://www.businessdictionary.com/definition/memorandum-of-understanding-MOU.html>> [Consulta: 08/12/15]

CARCENAC, Claude. *L'islam, un veí per conèixer*. Vic: Eumo Editorial, 2008. ISBN 9788497662659

COROMINA, Eusebi. *Manual de Redacció i Estil*. Vic: Premsa d'Osona, maig de 2008. ISBN 9788461239313

Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català [en línia] Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de Cultura, 1999. <http://www.infobenissa.cat/arxius/criteris_castella_catala.pdf> [Consulta: 29/03/16]

Criteris lingüístics [en línia]. Generalitat de Catalunya: Departament de Justícia, 2015. <http://justicia.gencat.cat/ca/serveis/llenguatge_juridic/de_quines_eines_disposo/criteris_linguistics_gene> [Consulta: 08/12/15]

Curs de llenguatge jurídic [en línia]. Generalitat de Catalunya: Departament de Justícia, 2008. <www.gencat.cat/justicia/departament/publicacions> [Consulta: 08/03/16]

“Derecho Islámico” [en línia]. A: *Centro Islámico República Argentina*. Buenos Aires, 2010. <http://www.islam.com.ar/Islam/Archivos/06_derecho_Islamico.pdf> [Consulta: 09/03/16]

DÍAZ-ROIG, Laura. “El Codi Civil Català, dels més avançats d’Europa” [en línia]. A: *Ara.cat*. 21/03/2015. <http://www.ara.cat/societat/Codi-Civil-Esmenes-totalitat-rebutjades_0_1324667626.html> [Consulta: 08/03/16]

“Diferència entre traducció jurídica i traducció jurada” [en línia]. A: *Nexes*. 06/11/2012. <<http://www.traduccionnexes.cat/archives/1865>> [Consulta: 09/04/16]

DONOSO JIMÉNEZ, Isaac. *El Islam en Filipinas (X-XIX)* [en línia]. Alacant: Universitat d’Alacant, 2011. <file:///C:/Users/Asus/Downloads/Tesis_Donoso.pdf>

EGEA FERNÁNDEZ, Joan; FERRER RIBA, Josep. *Codi Civil de Catalunya i legislació complementària amb notes de concordança i jurisprudència*. 14a ed. Barcelona: EUB, 2011. ISBN 9788496495470

Enciclopèdia Catalana [en línia]. 2015. <<http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies>> [Consulta: 08/12/15]

ésAdir [en línia]. Generalitat de Catalunya, 2015. <<http://esadir.cat/>> [Consulta:08/12/15]

Estudiosos del Derecho [en línia]. 2011. <<http://estudiososdelderecho.blogspot.com.es/2011/09/unidad-1-sistemas-juridicos.html>> [Consulta: 29/02/16]

FALZOI ALCÁNTARA, Carmen. “La traducción jurídica: Un intercambio comunicativo entre sistemas”. A: ROMANA GARCÍA, María Luisa [ed.]. *II AIETI. Actas del II Congreso Internacional de la Asociación Ibérica de Estudios de Traducción e Interpretación. Madrid, 9-11 de febrero de 2005*. Madrid: AIETI, 2005. pp. 760-768. ISBN 8484681513.

Família i Matrimoni [en línia]. Generalitat de Catalunya: Departament de Justícia, 2016.
<http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/dret_civil_catala/preguntes_mes_frequents/familia_i_matrimoni/> [Consulta: 10/03/16]

KOUTSIVITIS, Vassilis. *La traduction juridique: standardisation versus créativité*. Montréal: Meta, 1990. Vol. 35, núm. 1, 226-229

L'Alcorà. Traducció i introducció de Míkel de Epalza. Barcelona: Proa, 2001. ISBN 8482569589

LÓPEZ, Liliana. "Sistemas jurídicos mixtos: Filipinas" [en línia]. A: *Prezi*. 02/12/14.
<<https://prezi.com/uxpkqvssaw46/sistemas-juridicos-mixtos-filipinas/>>

"L'ús de la passiva segons el tipus de text" [en línia]. A: *Criteris Universitat de Barcelona*. Universitat de Barcelona, 2016.
<<http://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=1793>> [Consulta: 31/03/16]

MANYER, Josep. *Quan l'Islam truca a la porta. Per a una aproximació cultural als musulmans de Catalunya*. Barcelona: Alta Fulla, 1992. ISBN 9788479000318

MOONEY, Annabelle. *Language and Law* [Google Books]. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 9781137017949
<https://books.google.es/books?id=Tu0cBQAAQBAJ&pg=PA30&lpg=PA30&dq=anaphora+in+legal+texts&source=bl&ots=adgPt1K_u&sig=Q3Wd44KQ7RKUEmwPtEHoJk4gsBs&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwjupYDctObLAhUE0hoKHXjYBMwQ6AEIHzAA#v=onepage&q=anaphora%20in%20legal%20texts&f=false> [Consulta: 29/03/16]

NASARRE AZNAR, Sergio. *L'abast de la prescripció i de la caducitat del Codi Civil de Catalunya: Estudi de la seva aplicació a les normes estatals vigents a Catalunya* [en línia]. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, 2011.
<http://justicia.gencat.cat/web/.content/home/ambits/formacio_recerca_i_docum/reerca/ca/catalog_d_investigacions/per_ordre_cronologic/2011/prescripcio_caducitat_codicivil.pdf> [Consulta: 09/03/16]

Plain English Campaign [en línia]. Regne Unit, 2016.
<<http://www.plainenglish.co.uk/about-us.html>> [Consulta: 09/03/16]

"Región Autónoma del Mindanao Musulmán" [en línia]. A: *Observatorio de Filipinas. Grupo de Estudios sobre Asia y el Pacífico. Línea de Estudios Internacionales*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2016.

<http://humanidades.cchs.csic.es/observatorio_filipinas/organizacion-administrativa/mindanao-musulman> [Consulta: 29/02/16]

ROMERO DE TEJADA, Pilar. *El Islam en Filipinas: pasado y presente* [en línea]. Barcelona: Museo Nacional de Antropología, 2004. <<http://www.casaasia.es/pdf/4190471158PM1082394718172.pdf>>

RUESCAS, Javier. "Historia de Filipinas" [en línea]. A: *Asociación Cultural Galeón de Manila*. 2009.

<<http://www.galeondemanila.org/index.php/component/content/article/36/93>>

[Consulta: 23/02/15]

SANTOS-ONG, Milagros. "Philippine Legal Research" [en línea]. A: *Globalex*. Hauser Global Law School Program, 2005. <<http://www.nyulawglobal.org/globalex/Philippines.html>>

SOLAMO-ANTONIO, Isabelita. "The Shari'a courts in the Philippines: Women, men and Muslim personal laws" [en línea]. A: *Women Living Under Muslim Laws*. 2005. <<http://www.wluml.org/node/506>> [Consulta: 23/04/16]

"Tractament personal" [en línea]. A: *Servei Lingüístic*. UOC, 6 de juny de 2014. <http://www.uoc.edu/serveilinguistic/llenguatge/caracteristiques/tract_personal.html>

[Consulta: 08/12/15]

TUAZON, Ramon R., et al. *A primer on the Code of Muslim Personal Laws of the Philippines* [en línea]. Filipines: AIJC, 2008. <http://www.muslimmindanao.ph/shari'a/pesonal_laws.pdf> [Consulta: 02/03/16]

TUAZON, Ramon R., et al. *Courts for muslims. A primer on the Philippine Shari'a Courts* [en línea]. Filipines: AIJC, 2008. <http://www.muslimmindanao.ph/shari'a/code_muslim.pdf> [Consulta: 23/04/16]

"Wali (Guardian) in Islam" [en línea]. A: *Department of Islamic Development Malaysia*. Putrajaya: MyGovernment, 2016. <http://www.islam.gov.my/sites/default/files/wali_in_islam.pdf> [Consulta: 30/03/16]

ZARAH, Leann. *A Brief History of the Philippine Code of Muslim Personal Laws* [en línea]. Researchedworks.com, 2016. <<http://researchedworks.com/history-philippine-code-muslim-personal-laws.php>> [Consulta: 03/03/16]

9 Annex: fitxes terminològiques

Nº de entrada 6
autor CSF
data de creació 1-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

1 to attest

categoria gram. v intr

definició To certify by oath or signature.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/attest>
Webster's New World Dictionary

context This declaration shall be set forth in an instrument in triplicate, signed or marked by the contracting parties and said witnesses, and attested by the person solemnizing the marriage.

origen del context [http://www.chanrobles.com/presidentialdecree no1083.htm#.VrBoZrLhDDc](http://www.chanrobles.com/presidentialdecree/no1083.htm#.VrBoZrLhDDc) Chan Robles Virtual Law Library

Català

donar fe de

categoria gram. v tr

definició Certificar alguna cosa.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context Al febrer s'informa de l'arribada de la primera caixa a Madrid i al juliol el notari dóna fe de la seva entrega i en reclama tres més.

origen del context http://cat.elpais.com/cat/2015/11/18/cultura/1447878824_866504.html El País

Nº de entrada 7
autor CSF
data de creació 1-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

2 to attest

categoria gram. v tr

definició To declare to be true or genuine.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/attest>
Webster's New World Dictionary

context The cemeteries lining the roads attest to the bloodshed.

origen del context <http://www.linguee.es/espanol-ingles/search?source=auto&query=attest>
Linguee.es

Català

testimoniar

categoria gram. v tr

definició Demostrar, confirmar.

origen definició <http://www.linguee.es/espanol-ingles/search?source=auto&query=attest>
Linguee (adaptat per CSF)

context La plataforma "Eivissa al límit" vol testimoniar amb aquest acte el seu condol per la mort de tants i tants d'indrets de la nostra illa d'Eivissa, que han desaparegut víctimes de l'especulació urbanística.

origen del context <http://www.gengob.org/docs/manifestfuneral.pdf>

Nº de entrada 34
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English ante-nuptial

categoria gram. adj

definició What takes place before marriage; as, an ante-nuptial agreement, which is an agreement made between a man and a woman in contemplation of marriage.

origen definició

http://www.constitution.org/bouv/bouvier_a.htm Bouvier's Law Dictionary

context Ante-nuptial property. — The wife shall not lose ownership and administration of all properties brought by her to the marriage in the absence of any written agreement to the contrary, and she may dispose of the same by deed or otherwise even without the consent of her husband.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català prematrimonial

categoria gram. adj

definició Anterior al matrimoni.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context Per justificar que els efectes de la separació matrimonial abasten també el període de convivència prematrimonial, el TSJC es limita a dir que el matrimoni té el valor d'exterioritzar l'afectivitat que els unia i de declarar la voluntat de sotmetre's al règim jurídic matrimonial.

origen del context <file:///C:/Users/Asus/Downloads/121350-167800-1-PB.pdf> InDret. Revista per a l'anàlisi del dret

Nº de entrada 4
autor CSF
data de creació 30-01-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

betrothal

categoria gram. n

definició Mutual promise between a man and a woman to marry each other, at some other time: it differs from a marriage, because then the contract is completed.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/betrothal>
The Free Dictionary

context Marriage through a wali by a minor below the prescribed ages shall be regarded as betrothal and may be annulled upon the petition of either party within four years after attaining the age of puberty, [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrBoZrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

esposalles

categoria gram. f pl

definició Promesa mútua de casar-se, que no obliga al matrimoni però sí a la restitució de les donacions i a la reparació dels danys causats, en el cas que no s'arribi a contreure.

origen definició

http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context L'Església feia del consentiment donat en el moment de les esposalles la base del ritual del matrimoni.

origen del context

http://www.icatm.net/bibliotecabalmes/sites/default/files/public/analecta/AST_71/AST_71_889.pdf Vocacions femenines del segle XV

Nº de entrada 9
autor CSF
data de creació 1-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

collusion

categoria gram. n

definició Fraud, an agreement between two or more persons, to defraud a person of his rights by the forms of law, or to obtain an object forbidden by law.

origen definició

http://www.constitution.org/bouv/bouvier_c.htm Constitution.org

context No solemnizing officer shall perform the subsequent marriage mentioned in the preceding paragraph unless he has ascertained that there was no collusion among the parties.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecreeno1083.htm#.VrBoZrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

conspiració

categoria gram. f

definició Figura jurídica que consisteix en el fet que dues o més persones, després de posar-se d'acord, decideixen de fer un acte delictiu.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context No obstant això, vol destacar els casos en què el frau era intencionat i va haver-hi conspiració entre les parts, per tal que es pactessin negocis basats en l'estafa i amb el càrrec al deute sobirà.

origen del context

https://books.google.es/books?id=bFT27dEthAYC&pg=PA116&lpg=PA116&dq=conspiraci%C3%B3+entre+les+parts&source=bl&ots=t_HgjsEasR&sig=2cplh3yggDT4CA2fhFpSP1UTwiE&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwidjbTAqdbKAhVDvBoKHSpGBAQQ6AEIljAA#v=onepage&q=conspiraci%C3%B3%20entre%20les%20parts&f=false
Els crims del deute, Laura Ramos.

Nº de entrada 8
autor CSF
data de creació 1-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English companionship

categoria gram. n

definició The relationship of friends or companions; fellowship.

origen definició

<http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/companionship> Collins Dictionary

context Notwithstanding the rule of Islamic law permitting a Muslim to have more than one wife but one wife unless he can deal with them with equal companionship and just treatment as enjoined by Islamic law and only in exceptional cases.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree/no1083.htm#.VrBoZrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català companyonia

categoria gram. f

definició Relació d'amistat, de col·laboració i de solidaritat entre companys.

origen definició

http://www.diccionaris.cat/?diccionario=77&palabra=companyonia&empieza=empieza&imprimir=&palabra_imprimir=compa%C3%B1erismo&select_diccionario=77&select_comienzo=empieza&text_palabra=companyonia
Diccionaris.cat

context Poc a poc l'amistat dels veïns es va anar assentant creant un vincle de comunitat i companyonia.

origen del context

<http://www.ub.edu/xdl/mundet/companyonia.html> Roda Mundet. Universitat de Barcelona.

Nº de entrada 32
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English conjugal union

categoria gram. loc

definició Marriage, relation between spouses.

origen definició

<http://www.wordreference.com/definition/conjugal%20union> Wordreference (adaptat per CSF)

context When one of the spouses neglects his or her duties to the conjugal union or brings danger, dishonor or material injury upon the other, the injured party may petition the court for relief.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català unió conjugal

categoria gram. loc

definició Matrimoni, relació establerta entre cònjuges.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context Segons el dret natural, la indissolubilitat del matrimoni conferia a la unió conjugal l'estabilitat que permetia transmetre la vida i, per tant, complir amb la finalitat essencial del matrimoni.

origen del context

<https://books.google.es/books?id=9Zw2iwDpsK0C&pg=PA230&lpg=PA230&dq=uni%C3%B3+conjugal&source=bl&ots=6OK13HGxQw&sig=u2FqjmbaZ-J8kJ8yezzs3spnspM&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwjZ2N2OI-nKAhWBHJokHaw-CgA4ChDoAQgjMAE#v=onepage&q=uni%C3%B3%20conjugal&f=false> Les dones i la història al Baix Llobregat

Nº de entrada 10
autor CSF
data de creació 03-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

consanguinity

categoria gram. n

definició Relationship by blood or by a common ancestor.

origen definició

<https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=consanguinity> The American Heritage Dictionary

context The prohibition on marriage by reason of consanguinity shall likewise apply to persons related by fosterage within the same degrees, subject to exception recognized by Muslim law.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree/no1083.htm#.VrG98bLhDDe> Chan Robles Virtual Law Library

Català

consanguinitat

categoria gram. f

definició Parentiu que uneix les persones que tenen un ascendent comú.

origen definició

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context En la successió intestada, la llei crida com a hereus del difunt els parents per consanguinitat i per adopció i el consort supervivent en els termes i amb els límits i els ordres fixats per aquesta llei, sens perjudici, si escau, de les legítimes i de la reserva.

origen del context

<http://civil.udg.es/normacivil/cat/csc/csc4.htm>
Codi de Successions: Títol IV

Nº de entrada 3
autor CSF
data de creació 30-01-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

dower

categoria gram. n

definició Money or property brought by a woman to her husband at marriage.

origen definició

http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/dowry#dowry_1 Collins Dictionary

context Subject to the provisions of the preceding paragraphs, the essential requisites and legal impediments to marriage, divorce, paternity and filiation, guardianship and custody of minors, support and maintenance, claims for customary dower (mahr), betrothal, breach of contract to marry, [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree/no1083.htm#.VrBoZrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

dot

categoria gram. m

definició Aportació voluntària de béns que fa la muller al marit amb la finalitat de contribuir al sosteniment de les càrregues del matrimoni.

origen definició

http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context El dot de Francisca serà de 10000 sous, dos llits, dos cofres, dues tasses d'argent i els vestits nupcials de roba de preset vermell, la confecció dels quals correrà a càrrec de la núvia.

origen del context

http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/2066/07.DSS_LA_FAMILIA.pdf?sequence=7
La vila de Berga a l'Edat Mitjana. Volum I

Nº de entrada 17
autor CSF
data de creació 04-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

expiation

categoria gram. n

definició Atonement, the act of redressing a sin or wrongdoing.

origen definició

<https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=expiation> The American Heritage Dictionary (adaptat per CSF)

context [...] they shall mutually refrain from having carnal relation until he shall have performed the prescribed expiation.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrMkeLLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

expiació

categoria gram. f

definició Esborrar una culpa per mitjà d'un sacrifici o d'una penitència.

origen definició

http://www.diccionaris.cat/?diccionario=77&palabra=expiaci%C3%B3&empieza=empieza&imprimir=&palabra_imprimir=redempci%C3%B3&select_diccionario=77&select_comienzo=empieza&text_palabra=expiaci%C3%B3 Diccionaris.cat

context Aquest detall és molt important ja que el suïcidi de la vestal, en aquest cas, fou penjant-se, el qual no servia com a expiació del delictes comés, a més de ser un acte propi de les classes baixes.

origen del context

<http://www.elmonroma.com/2015/10/lestuprede-vestals.html> El Món Romà

Nº de entrada 11
autor CSF
data de creació 03-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

fosterage

categoria gram. n

definició Act or custom of placing a child with a foster parent or parents, especially when practiced as a traditional childrearing method in certain societies.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/fosterage> The American Heritage Dictionary

context Art. 26. Prohibition due to fosterage (tahrim-bir-rada'a). — (1) No person may validly contract marriage with any woman who breastfed him for at least five times within two years after his birth.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrG98bLhDDe> Chan Robles Virtual Law Library

Català

acolliment

categoria gram. m

definició Mesura de protecció dels menors desemparats que consisteix a confiar-los provisionalment a una família.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context L'acolliment no trenca el vincle amb la família biològica, al contrari el menor ha de mantenir el contacte amb la seva família natural i si és possible també les visites.

origen del context

http://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M01/web/html/WebContent/u2/a1/continguts.html Institut Obert de Catalunya

Nº de entrada 2
autor CSF
data de creació 25-01-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English guardianship

categoria gram. n

definició Power or protective authority given by law, and imposed on an individual who is free and in the enjoyment of his rights, over one whose weakness on account of his age, renders him unable to protect himself

origen definició

http://www.constitution.org/bouv/bouvier_g.htm
Bouvier's Law Dictionary

context Subject to the provisions of the preceding paragraphs, the essential requisites and legal impediments to marriage, divorce, paternity and filiation, guardianship and custody of minors, [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecreeno1083.htm#VrBoZrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català tutela

categoria gram. f

definició Autoritat conferida a algú per a tenir cura de la persona i els béns de qui, per ésser menor d'edat o altra causa, no té completa capacitat civil.

origen definició

<http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=tutela&operEntrada=0> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context El servei de tutela és un servei social especialitzat que duen a terme les entitats tutelars a partir d'un nomenament judicial, quan l'entorn familiar d'una persona incapacitada no se'n pot fer càrrec o el jutge considera que no és idoni que se'n faci.

origen del context

http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematics/persones_amb_dependencia/incapacitacio_i_tutelaintern/incapacitacio_i_tutela/servei_de_tutela/ Departament de treball, afers socials i família. Generalitat de Catalunya

Nº de entrada 16
autor CSF
data de creació 04-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

hearing

categoria gram. n

definició Legal proceeding in which evidence is taken and arguments are given as the basis for a decision to be issued, either on some preliminary matter or on the merits of the case.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/hearing> The American Heritage Dictionary

context Where a husband makes a vow to abstain from any carnal relations (ila) with his wife and keeps such ila for a period of not less than four months, she may be granted a decree of divorce by the court after due notice and hearing.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrMkeLLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

vista

categoria gram. f

definició Moment processal en què el jutge o el tribunal que entén en un afer pendent de sentència escolta la relació del secretari i els informes de les parts, juntament amb les proves pericials i testificals i l'interessat.

origen definició

<http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=vista&operEntrada=0> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context La vista es va celebrar ahir a l'Audiència de Girona. El fiscal, Víctor Pillado, demanava inicialment divuit mesos de presó per a l'acusat.

origen del context

<http://www.elpuntavui.cat/punt-divers/article/4-divers/936194-un-conductor-que-va-fugir-dun-accident-pacta-6-mesos-de-presos.html> El Punt Avui

Nº de entrada 25
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

heir

categoria gram. n

definició A person who inherits or is entitled by law or by the terms of a will to inherit the estate of another.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/heir> The American Heritage Dictionary

context The husband or his heirs may ask the court to take measures to prevent a simulation of birth.

origen del context <http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.Vriyb7LhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

hereu/hereva

categoria gram. m i f

definició Persona que succeeix el causant d'una successió amb caràcter universal.

origen definició http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context També són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessors universal o siguin atorgats per persona subjecta al Dret de Tortosa.

origen del context <http://civil.udg.es/normacivil/cat/csc/csc3-02.htm> Codi de Successions. Títol III-2

Nº de entrada 22
autor CSF
data de creació 05-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

ill-repute

categoria gram. n

definició Bad reputation, impropriety or dishonor.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/ill-repute> The Free Dictionary. Legal Dictionary

context (the husband) Associates with persons of ill-repute or leads an infamous life or attempts to force the wife to live an immoral life; [...]

origen del context http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrR3_rLhDDc Chan Robles Virtual Law Library

Català

mala reputació

categoria gram. f

definició Mala fama, opinió pública negativa o desfavorable.

origen definició Definició de CSF

context Més perifèria social i una prioritat absoluta en el pla temporal: aclarir com més aviat millor els comptes de l'Església i netejar d'una vegada per sempre la mala reputació de la banca vaticana, l'Institut per a les Obres de Religió (IOR).

origen del context <http://www.lavanguardia.com/20150601/54431997482/vatica-reflexio-andorra.html> La Vanguardia

Nº de entrada 19
autor CSF
data de creació 04-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

impotency

categoria gram. n

definició Male's inability to copulate, which can be grounds for annulment of a marriage if the condition existed at the time of the marriage and grounds for divorce whenever it occurs under the laws of 26 states.

origen definició

<http://dictionary.law.com/Default.aspx?selected=909> Law.com

context

The court may, upon petition of the wife, decree a divorce by faskh on any of the following grounds : [...] (d) Impotency of the husband; [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrMkeLLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

impotència

categoria gram. f

definició Incapacitat de l'home per a assolir l'erecció.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context

L'imam Malik, a la seva obra Kitab al-Muwatt', [...] sentenciava que la dona havia d'esperar un any abans de demanar el divorci per impotència del marit.

origen del context

https://books.google.es/books?id=a_RBtlc_Fp4C&pg=PA94&lpg=PA94&dq=divorci+per+impot%C3%A8ncia+de+l+marit&source=bl&ots=OG7uh6LhHi&sig=YjIT5YV6j1oSwoO1i9H6_ggT2SI&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwjS7r6z_93KAhUF2BoKHfQEBjUQ6AEIHzAA#v=onepage&q=divorci%20per%20impot%C3%A8ncia%20del%20marit&f=false Religió i política a l'Alcorà i altres assaigs

Nº de entrada 23
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

inheritance

categoria gram. n

definició Property received via bequest or intestate succession.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/inheritance>
Webster's New World Law Dictionary

context The inheritance of a person includes all properties of any kind, movable or immovable, whether ancestral or acquired either by onerous or gratuitous title, as well as all transmissible rights and obligations at the time of his death and those that accrue thereto before partition.

origen del context <http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.Vriyb7LhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

herència

categoria gram. f

definició Conjunt de drets, béns i obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort i que es transmeten a l'hereu.

origen definició http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context Si només és un hereu, acceptarà tota l'herència sense necessitat de fer particions. Ara bé, quan els hereus són més d'un, de mutu acord, hauran de partir l'herència per adjudicar-se les fraccions o lots que corresponguin.

origen del context <http://dretsuccessions.blogspot.com.es/> Dret de successions: Herència. Testament. Legítima

Nº de entrada 20
autor CSF
data de creació 05-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

insanity

categoria gram. n

definició Unsoundness of mind sufficient to render a person unfit to maintain a contractual or other legal relationship or sufficient to warrant commitment to a mental health facility.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/insanity> The American Heritage Dictionary

context The court may, upon petition of the wife, decree a divorce by faskh on any of the following grounds: [...] (e) Insanity or affliction of the husband with an incurable disease which would make the continuance of the marriage relationship injurious to the family; [...]

origen del context

http://www.chanrobles.com/presidentialdecreeno1083.htm#.VrR3_rLhDDc Chan Robles Virtual Law Library

Català

demència

categoria gram. f

definició Trastorn mental orgànic, amb tendència a una evolució crònica i irreversible, caracteritzat pel deteriorament de les funcions intel·lectuals, la memòria i l'adaptació social de la persona, sense alteració del nivell de consciència.

origen definició <http://www.termcat.cat/ca/Cercaterm/> Termcat.cat

context La demència s'ha de diferenciar dels oblits benignes i del deteriorament cognitiu propi de l'edat avançada (sovint de caràcter polifactorial i relacionat amb la presència de malalties associades), i també del deteriorament cognitiu lleuger.

origen del context

http://canalsalut.gencat.cat/ca/home_professionals/temes_de_salut/demencies/ Generalitat de Catalunya. Canal Salut

Nº de entrada 35
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

lucrative title

categoria gram. loc

definició Title to property acquired by gift, succession, or inheritance which remains the separate property of the spouse.

origen definició

<http://research.lawyers.com/glossary/lucrative-title.html> Lawyers.com

context The following shall be the exclusive property of either spouse: [...] (c) Any money or property acquired by either spouse during marriage by lucrative title; [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

títol lucratiu

categoria gram. loc

definició Títol adquisitiu que prové d'un acte de liberalitat.

origen definició

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context L'article 10è de l'ordenança estableix la possibilitat de gaudir d'una bonificació en les quotes que s'acreditin per les transmissions de terrenys, i transmissió o constitució de drets reals de gaudiment, limitadors de domini, realitzades a títol lucratiu per causa de mort, a favor de descendents, ascendents, cònjuges i parelles de fet i pel cas del terreny que correspongui a l'habitatge del subjecte passiu.

origen del context

[http://www.reus.cat/tramit/impost-sobre-l-increment-de-valor-dels-terrenys-de-naturalesa-urbana-iiivtnu-Ajuntament de Reus](http://www.reus.cat/tramit/impost-sobre-l-increment-de-valor-dels-terrenys-de-naturalesa-urbana-iiivtnu-Ajuntament%20de%20Reus)

Nº de entrada 26
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English marriage settlement

categoria gram. loc

definició Formal agreement made before marriage disposing of the property of the couple to be married.

origen definició

<http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/marriage-settlement> Collins Dictionary

context Marriage is not only a civil contract but a social institution. Its nature, consequences and incidents are governed by this Code and the Shari'a and not subject to stipulation, except that the marriage settlements may to a certain extent fix the property relations of the spouses.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecreeno1083.htm#.Vriyb7LhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català capítol matrimonial

categoria gram. loc

definició Negoci jurídic accessori del matrimoni que permet als cònjuges pactar el règim econòmic conjugal i instituir hereu.

origen definició

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context Els atorgants podran, en capítols matrimonials, determinar el règim econòmic conjugal, convenir la institució contractual d'hereu, establir els pactes o les estipulacions que estimin convenientes, llevat que siguin contraris a la llei, i fer qualsevol disposició per raó de matrimoni.

origen del context

<http://civil.udg.es/normacivil/cat/cdcc/art/a12.htm>
Compilació de Dret Civil de Catalunya

Nº de entrada 36
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

prima facie

categoria gram. adv

definició (Latin) A legal presumption which means on the face of it or at first sight.

origen definició <http://www.duhaime.org/LegalDictionary/p-Page4.aspx> Duhaime's Canadian Law Dictionary

context Household property which customarily pertains to or is used by either spouse shall be prima facie presumed to be the property of said spouse.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

prima facie

categoria gram. adv

definició (Llatinisme) A primera vista.

origen definició

<http://www.wordreference.com/es/translation.asp?tranword=prima%20facie>
Wordreference (traducció per CSF)

context En aquest sentit, hi ha el que anomenem "desplaçament de la càrrega", en què l'empleat primer ha d'establir un cas de discriminació prima facie.

origen del context

<https://books.google.es/books?id=gMJ8Ci6STIoC&pg=PA88&lpg=PA88&dq=prima+facie&source=bl&ots=OEXPF87kUD&sig=aZ53Ar-m5UoHvIQI2ZjYKrWe4Is&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwjMo5jzo-nKAhXiQpoKHAYAvAgk4ChDoAQgnMAE#v=onepage&q=prima%20facie&f=false> Derecho procesal I

Nº de entrada 15
autor CSF
data de creació 03-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English redemption

categoria gram. n

definició Removal of a financial obligation by paying off a note, bond, etc. or the action of buying one's freedom.

origen definició

http://www.oxforddictionaries.com/us/definition/american_english/redemption Oxford Dictionaries +
<http://diccionario.reverso.net/ingles-definiciones/redemption> Reverso Dictionary

context Properties acquired by right of redemption, purchase or exchange of the exclusive property of either; and [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrG98bLhDDe> Chan Robles Virtual Law Library

Català redempció

categoria gram. f

definició Forma d'extinció d'un dret real en virtut de la qual el titular d'una càrrega l'elimina o l'extingeix voluntàriament pagant-ne el valor a la persona en favor de la qual està constituïda.

origen definició

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context El preu de la redempció, si no hi ha pacte en contra, s'ha de satisfer en diners i al comptat.

origen del context

<http://civil.udg.es/normacivil/cat/ccc/art/dt14.htm> Codi Civil de Catalunya

Nº de entrada 29
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English social standing

categoria gram. loc

definició Person's status or social class in society.

origen definició

<http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/social-standing> Collins Dictionary

context However, if the husband refuses to give his consent on the ground that his income is sufficient for the family according to its social standing or his opposition is based on serious and valid grounds, the matter shall be referred to the Agama Arbitration Council.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català condició social

categoria gram. loc

definició Estat o classe social; rang o posició que ocupa una persona dins la societat.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context Alguns signes externs, com ara l'ús de vestits més lleugers, o el fet que les dones fumessin o conduïssin, semblaven indicar que alguna cosa havia canviat en la condició social de les dones.

origen del context

<http://www.iesmontilivi.net/arees/Ciencies%20Socials/web/2Bat/HistoriaComuna/apunts/00General/condiciodona.pdf> Condició social de la dona al llarg dels segles XVII, XIX i XX

Nº de entrada 5
autor CSF
data de creació 1-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

spouse

categoria gram. n

definició Someone who is married: a husband or a wife.

origen definició <http://www.merriam-webster.com/dictionary/spouse> Merriam Webster Dictionary

context Any money or property acquired by either spouse during marriage by lucrative title; [...]

origen del context <http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrBoZrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

cònjuge

categoria gram. m i f

definició Persona casada en relació amb la seva parella.

origen <http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=c%F2njuge&operEntrada=0> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context El nomenament del cònjuge de Colau no és, potser, corrupció. Però és, com a mínim, mimetisme cursi, que no s'hauria de permetre una política que es presenta com a innovadora.

origen del context <http://www.lavanguardia.com/participacion/cartas/20150701/54433133741/el-conjuge-de-colau.html> La Vanguardia

Nº de entrada 30
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

to ascertain

categoria gram. v tr

definició To discover with certainty, as through examination or experimentation.

origen definició

<https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=ascertain> The American Heritage Dictionary

context No solemnizing officer shall perform the subsequent marriage mentioned in the preceding paragraph unless he has ascertained that there was no collusion among the parties.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

verificar

categoria gram. v tr

definició Provar, confirmar que alguna cosa és certa o exacta.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context La signatura electrònica serveix per a verificar que el document no s'ha modificat des del moment de la signatura, però no sempre es pot recuperar el document original a partir d'un document signat, ja que si la signatura no verifica el document s'ha de tornar a sol.licitar l'enviament del document signat de nou.

origen del context http://www.caib.es/signaturacaib/ibkey-desktop/validador_manual.html Manual d'usuari de l'aplicació de verificació de signatura electrònica

Nº de entrada 21
autor CSF
data de creació 05-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English to assault

categoria gram. v tr

definició To threaten or attempt to inflict bodily injury upon another person, coupled with the apparent present ability to succeed in carrying out the threat or the attempt if not prevented, that causes the person to have a reasonable fear or apprehension of immediate harmful or offensive contact.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/assault>
Webster's New World Law Dictionary

context (the husband) Habitually assaults her or makes her life miserable by cruel conduct even if this does not result in physical injury; [...]

origen del context

http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrR3_rLhDDc Chan Robles
Virtual Law Library

Català agredir

categoria gram. v tr

definició Escometre (algú) per matar-lo, ferir-lo o fer-li mal.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context La Guàrdia Urbana de Tarragona ha detingut un jove que, després de ser enxampat orinant a la via pública, ha agredit un agent que li requeria la documentació.

origen del context <http://www.vilaweb.cat/noticies/detingut-per-agredir-un-agent-de-la-guardia-urbana-de-tarragona-despres-de-ser-enxampat-orinant-al-carrer/> Vilaweb

Nº de entrada 18
autor CSF
data de creació 04-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English to delegate

categoria gram. v tr

definició To grant another person the power to act on one's behalf in an official capacity.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/delegate>
Webster's New World Law Dictionary

context If the husband has delegated (tafwid) to the wife the right to effect a talaq at the time of the celebration of the marriage or thereafter, she may repudiate the marriage and the repudiation would have the same effect as if it were pronounced by the husband himself.

origen del context <http://www.chanrobles.com/presidentialdecreeno1083.htm#.VrMkeLLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català delegar

categoria gram. v tr

definició Donar poder, facultat i autoritat a una persona per a fer alguna cosa en nom seu.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context El president egipci, Hosni Mubarak, va anunciar en un discurs per televisió que "he considerat delegar al vicepresident de la República, Omar Suleimán, alguns poders i prerrogatives d'acord amb la Constitució".

origen del context <http://www.diaridegirona.cat/espanya-internacional/2011/02/11/mubarak-continua-negant-se-dimitir-limita-delegar-vicepresident/464709.html> Diari de Girona

Nº de entrada 33
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

to entitle

categoria gram. v tr

definició To give someone the right to do something.

origen definició

<http://www.macmillandictionary.com/dictionary/american/entitle> MacMillan Dictionary

context The wife shall be entitled to an equal and just treatment by the husband.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree/no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

donar dret a

categoria gram. loc

definició Tenir la facultat d'exigir allò que ens és degut.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context Catalunya té dret a un tracte just proporcional a la seva aportació al conjunt de l'Estat.

origen del context

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/opinio/una-catalunya-millor-una-espanya-diferent-4475505> El Periódico. Opinió

Nº de entrada 13
autor CSF
data de creació 03-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

to neglect

categoria gram. v tr

definició To fail to care for or attend to properly.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/neglect> The American Heritage Dictionary

context When one of the spouses neglects his or her duties to the conjugal union or brings danger, dishonor or material injury upon the other, the injured party may petition the court for relief.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrG98bLhDDe> Chan Robles Virtual Law Library

Català

incomplir

categoria gram. v tr

definició No complir, executar o dur a terme.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context Després d'obtenir l'autorització judicial per tal d'accedir als terrenys, l'Ajuntament de Cardedeu efectuarà la neteja i desbrossament de quatre solars que incomplien els seus deures de neteja i conservació.

origen del context

<http://www.cardedeu.cat/public/noticia/lajuntament-netejara-solars-que-incompleixen-els-deures-de-neteja-per-evitar-risc-de-plagues-i-incendis/> Ajuntament de Cardedeu

Nº de entrada 31
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English to retroact

categoria gram. v tr

definició To have reference to or influence on things done in the past.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/retroact>
Webster's New World College Dictionary

context The effects of the new marriage under the first paragraph shall retroact to the date of the celebration of the irregular marriage.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català tenir efecte retroactiu

categoria gram. loc

definició Obrar àdhuc sobre allò que li és anterior.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context Però els temps han canviat. Per bé o per mal, depèn de qui ho analitzi i de com es vulgui observar l'evolució. I el canvi que no té marxa enrere per moltes raons sí que té efecte retroactiu.

origen del context

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/opinio/20090926/impunitat/print-123099.shtml>
elPeriódico.com

Nº de entrada 28
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

to solemnize

categoria gram. v tr

definició To perform (a marriage, for example) with formal ceremony.

origen definició

<https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=solemnize> The American Heritage Dictionary

context Any person who shall, without authority, solemnize any marriage purportedly under this Code, or shall do so in a manner contrary to the provisions thereof, shall be punished by imprisonment of not less than two months but not more than two years, or a fine of not less than two hundred pesos but not more than two thousand pesos, or both, in the discretion of the court.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree/no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

solemnitzar

categoria gram. v tr

definició Celebrar amb solemnitat, formalitat.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context En moltes cerimònies hindús el nuvi i la núvia intercanvien guinardes i promeses abans de girar entorn d'un foc set vegades per a solemnitzar el matrimoni.

origen del context

http://www.ferc.cat/index_archivos/gransreligionsindex_archivos/gransreligions_archivos/l'hinduisme.pdf L'abre de les religions. Religions orientals

Nº de entrada 12
autor CSF
data de creació 03-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

to vitiate

categoria gram. n

definició To make ineffective (a contract or legal stipulation, for example); invalidate.

origen definició <http://www.yourdictionary.com/vitiate> The American Heritage Dictionary

context Those (marriages) wherein the consent of either party is vitiated by violence, intimidation, fraud, deceit or misrepresentation; [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrG98bLhDDe> Chan Robles Virtual Law Library

Català

invalidar

categoria gram. v tr

definició Declarar que un determinat contracte o negoci jurídic no produeix efectes i destruir els que ha produït.

origen definició

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context La Generalitat ha presentat davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) un recurs contenciós administratiu contra la resolució d'un organisme propi que la setmana passada va invalidar la concessió d'Aigües Ter Llobregat (ATLL) a Acciona.

origen del context

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/economia/generalitat-recorre-contra-lorganisme-propi-que-invalidar-concessio-datll-2291782> El Periódico

Nº de entrada 27
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

to wed

categoria gram. v tr

definició To take as a spouse; to marry.

origen definició

<https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=wed> The American Heritage Dictionary

context Marriage may be solemnized: (a) By the proper wali of the woman to be wedded; [...]

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrjzfrLhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

casar-se

categoria gram. v pron

definició Unir-se en matrimoni.

origen definició

<http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=casar&operEntrada=0> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans

context La parella heterosexual que viu maritalment, si no es casa, és per voluntat pròpia. La parella homosexual no es pot casar encara que ho desitgi. La primera és capaç d'engendrar descendència biològica, la segona no.

origen del context <http://civil.udg.es/normacivil/cat/fam/plrdc.htm> Projecte de llei sobre unions estables de parella. Generalitat de Catalunya.

Nº de entrada 14
autor CSF
data de creació 03-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English **vow of continence**

categoria gram. loc

definició Solemn promise or statement by which a person is bound to self-restrain from sexual intercourse.

origen definició <http://research.lawyers.com/glossary/vow.html> Lawyers.com + <https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=continence> The American Heritage Dictionary (adaptat per CSF)

context It may be effected by: (a) Repudiation of the wife by the husband (talaq); (b) Vow of continence by the husband (ila); [...]

origen del context <http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.VrG98bLhDDe> Chan Robles Virtual Law Library

Català **vot de castedat**

categoria gram. loc

definició Prometença que hom fa de privar-se i/o abstenir-se de les relacions sexuals en compliment de precepte religiós.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (adaptat per CSF)

context Segons tenim ben entés al Bisbe de Mallorca no li cal el vot de castedat per ser Bisbe de Mallorca, tampòc li cal a cap sacerdot catòlic per ser sacerdot catòlic, és a dir capellà.

origen del context <http://blocs.mesvilaweb.cat/soc-cat-sex/?p=256614> Institució Privada Catalana de la Salut Sexual

Nº de entrada 24
autor CSF
data de creació 08-02-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English

wedlock

categoria gram. n

definició The state of being married; matrimony.

origen definició

<https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=wedlock> The American Heritage Dictionary

context Children conceived in lawful wedlock shall be presumed to be legitimate. Whoever claims illegitimacy of or impugns such filiation must prove his allegation.

origen del context

<http://www.chanrobles.com/presidentialdecree-no1083.htm#.Vriyb7LhDDc> Chan Robles Virtual Law Library

Català

matrimoni

categoria gram. m

definició Unió de dues persones que dóna lloc a un vincle jurídic, que origina una comunitat de vida en la qual aquestes s'han de respectar i ajudar mútuament i actuar en interès de la família.

origen definició

http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/150/Cerca/ Diccionari de Dret Civil

context Es tenen per fills del marit els nascuts després de la celebració del matrimoni i dins els tres-cents dies següents a la separació dels cònjuges, sigui judicial o de fet, o a la declaració de nul.litat o a la dissolució del matrimoni.

origen del context

<http://civil.udg.es/normacivil/cat/fam/PCF/T4.htm> Projecte de Llei del Codi de Família. Títol IV: La filiació.

Nº de entrada 37
autor CSF
data de creació 24-04-16
àrea temàtica jurídic-econòmica

English **simulation of birth**

categoria gram. loc

definició Tampering of the civil registry making it appear in the birth records that a certain child was born to a person who is not his/her biological mother, causing such child to lose his/her true identity and status.

origen definició

http://www.lawphil.net/statutes/repacts/ra1998/ra_8552_1998.html The LawPhil Project

context If the woman feigns or pretends to be pregnant and then makes it appear she gave birth to a baby when in truth the baby is that of another, such pretense is not punished. But when she causes the birth to be recorded, said act constitute the crime of simulation of birth.

origen del context <http://www.batasnatin.com/law-library/criminal-law/crimes-and-penalties/1077-crimes-against-the-civil-status-of-persons.html> Batasnatin Law Library

Català **suposició de part**

categoria gram. loc

definició Fingiment d'un part que en realitat no s'ha produït i inscripció falsa d'un nen a una família que no és legalment la seva fent-lo passar per fill biològic d'una dona que no és la seva mare.

origen definició

[https://www.exabyteinformatica.com/uoc/Dret/Dret_pena_l_part_especial/Dret_penal_part_especial_\(Modul_5\).pdf](https://www.exabyteinformatica.com/uoc/Dret/Dret_pena_l_part_especial/Dret_penal_part_especial_(Modul_5).pdf) f El Criminalista Digital + CSF

context La pena prevista per a aquests supòsits és sensiblement superior a l'establerta per als casos de suposició de part i ocultament o lliurament a tercers d'un fill.

origen del context

[https://www.exabyteinformatica.com/uoc/Dret/Dret_pena_l_part_especial/Dret_penal_part_especial_\(Modul_5\).pdf](https://www.exabyteinformatica.com/uoc/Dret/Dret_pena_l_part_especial/Dret_penal_part_especial_(Modul_5).pdf) f Els delictes contra les relacions familiars